



Raahen perusopetuksen
opetussuunnitelma vuosiluokille 1-9
1.8.2016 alkaen

Luku 15, vuosiluokat 7 - 9

Opetussuunnitelman lukijalle

Raahen perusopetuksen opetussuunnitelma on laadittu vuosiluokille 1–9 ja otettu käyttöön 1.8.2016 alkaen. Opetussuunnitelmaa arvioidaan ja tarkistetaan jatkuvasti. Opetussuunnitelmatyön ohjausryhmä vastaanottaa lukuvuoden aikana korjaushuomautukset ja tarvittavat lisäykset.

Paikallinen opetussuunnitelman on suunniteltu rakenteeltaan yhdenmukaiseksi Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 22.12.2014 kanssa. Näin on käyttäjän helppo vertailla perusteita ja paikallista opetussuunnitelmaa.

Sisällysluettelosta pääsee suoraan haluttuun osioon painamalla Ctrl-näppäintä ja napsauttamalla hiiren vasemalla painikkeella otsikkoa.

Opettajilla on käytössä Verkko-opetussuunnitelma, jossa on paikallisen opetussuunnitelmatekstin lisäksi tukimateriaaleja. Verkko-opetussuunnitelman lukemiseen tarvitaan koulu.raahe.fi- muotoa oleva Google-tunnus ja se löytyy Googlen Sivustot-palvelusta.

| | |
|---|----------|
| 15. VUOSILUOKAT 7-9 | 7 |
| 15.1. VUOSILUOKKIEN 6 JA 7 VÄLINEN SIIRTYMÄVAIHE, VUOSILUOKKIEN 7–9 TEHTÄVÄ SEKÄ SIIRTYMÄVAIHE TOISELLE ASTEELLE | 7 |
| 15.1.1. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe | 7 |
| 15.1.2. Vuosiluokat 7–9: Yhteisön jäsenenä kasvaminen | 7 |
| 15.1.2.1. Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen | 8 |
| 15.2. LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN VUOSILUOKILLA 7–9 | 8 |
| 15.2.1. Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) | 8 |
| 15.2.2. Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) | 9 |
| 15.2.3. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) | 9 |
| 15.2.4. Monilukutaito (L4) | 10 |
| 15.2.5. Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) | 10 |
| 15.2.6. Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) | 11 |
| 15.2.7. Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7) | 11 |
| 15.3. OPIAINEET VUOSILUOKILLA 7–9 | 12 |
| 15.3.1. Äidinkieli ja kirjallisuus | 12 |
| 15.3.1.1. Kielikasvatus | 13 |
| 15.3.1.2. Oppiaineen tehtävä | 13 |
| 15.3.1.3. Suomen kieli ja kirjallisuus | 15 |
| 15.3.1.3.1. Oppimäärän erityinen tehtävä | 15 |
| 15.3.1.3.2. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 15 |
| 15.3.1.3.3. Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9 | 20 |
| 15.3.1.3.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7–9 | 21 |
| 15.3.1.3.5. Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7–9 | 21 |
| 15.3.1.3.6. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä | 21 |
| 15.3.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus | 24 |
| 15.3.2.1. Oppimäärän erityinen tehtävä | 24 |
| 15.3.2.2. Suomi toisena kielenä -oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 25 |
| 15.3.2.3. Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9 | 31 |
| 15.3.2.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7–9 | 31 |
| 15.3.2.5. Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7–9 | 31 |
| 15.3.2.6. Suomi toisena kielenä -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä | 32 |
| 15.3.3. Toinen kotimainen kieli, ruotsi B1 | 33 |
| 15.3.3.1. Kielikasvatus | 33 |
| 15.3.3.2. Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet | 34 |
| 15.3.3.3. Raahan kaupungin perusopetuksen kieliohjelma vuosiluokille 1–9 | 34 |
| 15.3.3.4. Oppiaineen tehtävä | 34 |
| 15.3.3.5. Ruotsin keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 35 |
| 15.3.3.6. Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9 | 39 |
| 15.3.3.7. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9 | 39 |
| 15.3.3.8. Oppilaan oppimisen arviointi Ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9 | 39 |
| 15.3.3.9. Ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä | 39 |
| 15.3.4. Vieraat kielet | 41 |
| 15.3.4.1. Englanti A1 | 41 |
| 15.3.4.1.7. Kielikasvatus | 41 |
| 15.3.4.1.8. Oppiaineen tehtävä | 41 |
| 15.3.4.1.9. Englannin oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 41 |
| 15.3.4.1.10. Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9 | 47 |
| 15.3.4.1.11. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9 | 47 |

| | |
|--|-----------|
| 15.3.4.1.12. Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9..... | 47 |
| 15.3.4.1.13. Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppi- määrän päättyessä | 48 |
| 15.3.4.2. Saksa B2 | 50 |
| 15.3.4.2.14. Oppiaineen tehtävä | 50 |
| 15.3.4.2.15. Saksan oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 51 |
| 15.3.4.2.16. Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet | 52 |
| 15.3.4.2.17. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä | 53 |
| 15.3.4.2.18. Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9 | 53 |
| 15.3.4.2.19. Vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä | 53 |
| 15.3.5. Matematiikka | 54 |
| 15.3.5.1. Oppiaineen tehtävä | 54 |
| 15.3.5.2. Matematiikan keskeiset tavoitteet ja sisällöt..... | 55 |
| 15.3.5.3. Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9 | 60 |
| 15.3.5.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 7–9 | 60 |
| 15.3.5.5. Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7–9 | 60 |
| 15.3.5.6. Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä..... | 61 |
| 15.3.6. Biologia..... | 63 |
| 15.3.6.1. Oppiaineen tehtävä | 63 |
| 15.3.6.2. Biologian keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 63 |
| 15.3.6.3. Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9..... | 66 |
| 15.3.6.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7–9..... | 67 |
| 15.3.6.5. Oppilaan oppimisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7–9..... | 67 |
| 15.3.6.6. Biologian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä | 67 |
| 15.3.7. Maantieto..... | 69 |
| 15.3.7.1. Oppiaineen tehtävä | 69 |
| 15.3.7.2. Maantiedon keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 69 |
| 15.3.7.3. Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9..... | 73 |
| 15.3.7.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7–9..... | 73 |
| 15.3.7.5. Oppilaan oppimisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7–9 | 73 |
| 15.3.7.6. Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä | 74 |
| 15.3.8. Fysiikka | 75 |
| 15.3.8.1. Oppiaineen tehtävä | 75 |
| 15.3.8.2. Fysiikan keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 76 |
| 15.3.8.3. Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9 | 80 |
| 15.3.8.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa vuosiluokilla 7–9 | 80 |
| 15.3.8.5. Oppilaan oppimisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7–9 | 80 |
| 15.3.8.6. Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä | 81 |
| 15.3.9. Kemia..... | 83 |
| 15.3.9.1. Oppiaineen tehtävä | 83 |
| 15.3.9.2. Kemian opetuksen keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 83 |
| 15.3.9.3. Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9..... | 87 |
| 15.3.9.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7–9..... | 87 |
| 15.3.9.5. Oppilaan oppimisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7–9..... | 87 |
| 15.3.9.6. Kemian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä | 88 |
| 15.3.10. Terveystieto | 90 |
| 15.3.10.1. Oppiaineen tehtävä | 90 |
| 15.3.10.2. Terveystiedon opetuksen keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 90 |
| 15.3.10.3. Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9..... | 95 |
| 15.3.10.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7–9 | 95 |
| 15.3.10.5. Oppilaan oppimisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7–9 | 96 |
| 15.3.10.6. Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä | 96 |
| 15.3.11. Uskonto | 99 |
| 15.3.11.1. Oppiaineen tehtävä | 99 |
| 15.3.11.2. Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 | 100 |

| | |
|--|------------|
| 15.3.11.3. Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9 | 100 |
| 15.3.11.4. Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9..... | 101 |
| 15.3.11.5. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnessa vuosiluokilla 7-9..... | 101 |
| 15.3.11.6. Oppilaan oppimisen arviointi uskonnessa vuosiluokilla 7-9..... | 101 |
| 15.3.11.7. Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä | 101 |
| 15.3.11.8. Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9..... | 102 |
| 15.3.11.9. Evankelisluterilaisen uskonnon keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 103 |
| 15.3.12. Elämäkatsomustieto | 105 |
| 15.3.12.1. Oppiaineen tehtävä | 105 |
| 15.3.12.2. Elämäkatsomustiedon keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 105 |
| 15.3.12.3. Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9 | 107 |
| 15.3.12.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9..... | 107 |
| 15.3.12.5. Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9..... | 107 |
| 15.3.12.6. Elämäkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppi- määrän päättyessä .. | 108 |
| 15.3.13. Historia | 109 |
| 15.3.13.1. Oppiaineen tehtävä | 109 |
| 15.3.13.2. Historian keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 109 |
| 15.3.13.3. Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9 | 111 |
| 15.3.13.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7-9 | 111 |
| 15.3.13.5. Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7-9 | 111 |
| 15.3.13.6. Historian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä | 111 |
| 15.3.14. Yhteiskuntaoppi | 112 |
| 15.3.14.1. Oppiaineen tehtävä | 112 |
| 15.3.14.2. Yhteiskuntaopin keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 113 |
| 15.3.14.3. Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9..... | 114 |
| 15.3.14.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9 | 114 |
| 15.3.14.5. Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9 | 114 |
| 15.3.14.6. Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä | 115 |
| 15.3.15. Musiikki | 116 |
| 15.3.15.1. Oppiaineen tehtävä | 116 |
| 15.3.15.2. Musiikin keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 116 |
| 15.3.15.3. Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9 | 118 |
| 15.3.15.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7-9..... | 118 |
| 15.3.15.5. Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7-9 | 118 |
| 15.3.15.6. Musiikin päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä | 119 |
| 15.3.16. Käsiyö | 120 |
| 15.3.16.1. Oppiaineen tehtävä | 120 |
| 15.3.16.2. Käsiyön keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 120 |
| 15.3.16.3. Käsiyön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9 | 122 |
| 15.3.16.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsiyössä vuosiluokilla 7-9 | 122 |
| 15.3.16.5. Oppilaan oppimisen arviointi käsiyössä vuosiluokilla 7-9 | 122 |
| 15.3.16.6. Käsiyön päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä | 123 |
| 15.3.17. Kuvataide..... | 124 |
| 15.3.17.1. Oppiaineen tehtävä | 124 |
| 15.3.17.2. Kuvataiteen keskeiset tavoitteet ja sisällöt..... | 124 |
| 15.3.17.3. Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9 | 126 |
| 15.3.17.4. Ohjaus, tuki ja eriyttäminen kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9 | 126 |
| 15.3.17.5. Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9..... | 126 |
| 15.3.17.6. Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä | 127 |
| 15.3.18. Liikunta | 128 |
| 15.3.18.1. Oppiaineen tehtävä | 128 |
| 15.3.18.2. Liikunnan keskeiset tavoitteet ja sisällöt..... | 129 |
| 15.3.18.3. Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9 | 135 |
| 15.3.18.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7-9..... | 136 |
| 15.3.18.5. Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7-9..... | 137 |
| 15.3.18.6. Liikunnan arvosanan muodostuminen:..... | 137 |

| | |
|---|------------|
| 15.3.18.7. Liikunnan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä..... | 138 |
| 15.3.19. Kotitalous..... | 139 |
| 15.3.19.1. Oppiaineen tehtävä | 139 |
| 15.3.19.2. Kotitalouden keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 140 |
| 15.3.19.3. Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9 | 142 |
| 15.3.19.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7–9..... | 142 |
| 15.3.19.5. Oppilaan oppimisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9..... | 143 |
| 15.3.19.6. Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä | 143 |
| 15.3.20. Oppilaanohjaus..... | 145 |
| 15.3.20.1. Oppiaineen tehtävä | 145 |
| 15.3.20.2. Oppilaanohjauksen keskeiset tavoitteet ja sisällöt | 146 |
| 15.3.20.3. Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9..... | 152 |
| 15.3.20.4. Ohjaus, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja tukea tarvitsevan ohjaus oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7–9 | 152 |
| 15.3.20.5. Oppilaan oppimisen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9..... | 153 |

1.

15. VUOSILUOKAT 7-9

15.1. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe, vuosiluokkien 7–9 tehtävä sekä siirtymävaihe toiselle asteelle

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

15.1.1. VUOSILUOKKIEN 6 JA 7 VÄLINEN SIIRTYMÄVAIHE

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Tiedonsiirtopalaverissa on mukana vähintään luokanopettaja, opinto-ohjaaja, koulukuraattori ja erityisopettaja sekä ala- että yläkoululta. Tarvittaessa mukana voi olla muita asiantuntijoita. Siirtymävaiheen toimenpiteet on kirjattu asiakirjaan Nivelvaihesuunnitelma 6.–7.-luokille. Kodin ja koulun välisen vuoro- vaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Huoltajille ja luokanopettajille tehdään nivel- vaihekysely Wilmassa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosi- luokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaita tiedotetaan erikoisluokka- mahdollisuuksista sekä JOPO-luokalle hakemisesta. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää. Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

15.1.2. VUOSILUOKAT 7–9: YHTEISÖN JÄSENEÄ KASVAMINEN

Vuosiluokkien 7–9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehitys erot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämisellä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7–9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulu-työhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa. Vuosiluokkakokonaisuuden tehtävän ja laaja-alaisen osaamisen toteutusta suunnitellaan ja arvioidaan lukuvuosittain kaupungin yhteisen mallin mukaan.

15.1.2.1. Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtymä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Nivelvaiheikänteet on kirjattu asiakirjaan Nivelvaihesuunnitelma perusasteelta toiselle asteelle. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

15.2. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7–9

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 7–9.

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeitä on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestäväen elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestäväen kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestäväen kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa, ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

15.2.1. AJATTELU JA OPPIMAAN OPPIMINEN (L1)

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittyneisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulle. Oppilailla tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelman- ratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johdopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

15.2.2. KULTTUURINEN OSAAMINEN, VUOROVAIKUTUS JA ILMAISU (L2)

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestäväää elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

15.2.3. ITSESTÄ HUOLEHTIMINEN JA ARJEN TAIDOT (L3)

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärytmin, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihteettömyydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväen elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

15.2.4. MONILUKUTAITO (L4)

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa luku- taidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoitteluun.

Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai osto tarjoutten edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

15.2.5. TIETO- JA VIESTINTÄTEKNOLOGINEN OSAAMINEN (L5)

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan tv:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestäväen kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja. Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestäväan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja välttään tiedon häviämistä. Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuoja ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen. Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisien hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa. Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

15.2.6. TYÖELÄMÄTAIDOT JA YRITTÄJYYS (L6)

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämään tutustumisjaksot, koulussa vierailevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyritystoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakkoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työnsä loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravaihtelusta. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

15.2.7. OSALLISTUMINEN, VAIKUTTAMINEN JA KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN RAKENTAMINEN (L7)

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryhmissä, oppilaskunnassa sekä kouluyhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuuluisuudet ja arvostetut tulevaisuuden kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoa ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-

elämän, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan.

Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävästä hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävässä tulevaisuuden rakentamisessa.

15.3. Oppiaineet vuosiluokilla 7–9

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet on numeroitu S1, S2 jne. ja niihin viitataan tavoitetaulukoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

15.3.1. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaksitoista eri oppimäärää, jotka ovat seuraavat: suomen kieli ja kirjallisuus, ruotsin kieli ja kirjallisuus, saamen kieli ja kirjallisuus, romanikieli ja kirjallisuus, viittomakieli ja kirjallisuus, muu oppilaan äidinkieli, suomi ja ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, suomi ja ruotsi saamenkielisille sekä suomi ja ruotsi viittomakielisille. Muuna oppilaan äidinkielenä on mahdollista opettaa opetuksen järjestäjän tarjoamana ja huoltajan valitsemana jotakin edellä mainitsematonta äidinkieltä koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai valtioneuvoston asetuksen 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä. Lisäksi erillisrahoitettuna voidaan tarjota oppilaan omaa äidinkieltä. Toisessa

kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määritelty A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielisille oppilaille tarkoitettut äidinkielenomaiset oppimäärät.

Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä seuraavassa taulukossa mainittuja oppimääriä sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä tarjoaa ja oppilaan huoltaja valitsee. Taulukossa oppilaan äidinkielellä tarkoitetaan koulun opetuskieltä (suomi, ruotsi ja saame) tai muuta huoltajan ilmoittamaa kieltä.

| Oppilaan äidinkieli | Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärä | Toinen kotimainen kieli | |
|---------------------|--|-------------------------|------------------|
| | | yhteinen | valinnainen |
| suomi | suomen kieli ja kirjallisuus | ruotsi | |
| ruotsi | ruotsin kieli ja kirjallisuus | suomi | |
| saame | saamen kieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi saamenkielisille | | suomi tai ruotsi |
| saame | suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä saamen kieli ja kirjallisuus | ruotsi suomi tai | |
| romani | suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä romanikieli ja kirjallisuus | ruotsi suomi tai | |
| viittomakieli | viittomakieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi viittomakielisille | | ruotsi tai suomi |
| muu äidinkieli | muu äidinkieli koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai VA 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä | | ruotsi tai suomi |

15.3.1.1. Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnaissa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikeroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

15.3.1.2. Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat moni- muotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen moni- puolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen

vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikä- kaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja. Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen eri oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Vuosiluokilla 7–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on edistää oppilaiden kielellisiä ja kulttuurisia taitoja monimuotoisissa viestintäympäristöissä. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja monimediaisissa ympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmapiiriin. Opetuksen tehtävänä on rohkaista oppilaita oma-aloitteisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan

eri viestintävälineitä hyödyntäen. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Oppilaita ohjataan puhutun ja kirjoitetun kielen normien hallintaan ja taitoon käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä. Kirjallisuuden analyysin ja tulkinnan taitoja syvennetään. Oppilaita ohjataan kirjallisuuden lukemiseen, oman lukuharrastuksen syventämiseen ja lukuelämysten hankkimiseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, monilukusekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus - oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja

työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutus- valmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja moni- puoliseen lukemiseen.

15.3.1.3. Suomen kieli ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

15.3.1.3.1. Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, monilukusekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus - oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutus- valmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja moni- puoliseen lukemiseen.

15.3.1.3.2. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7. luokka

| Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 |
|--|--|
| Vuorovaikutustilanteessa toimiminen | |
| T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä (L2, L3, L6, L7) | S1 <ul style="list-style-type: none"> • Erilaisia keskustelu- ja kuunteluharjoituksia sekä yhteistä ongelmanratkaisua • Esitelmän tai muun vastaavan puhetehetävän suunnittelu ja pitäminen, havainnollistaminen, tekijänoikeudet • Ilmaisutaitoharjoituksia • Omien vuorovaikutustaitojen arviointia |
| T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan (L1, L2, L3, L7) | |
| T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin (L1, L2, L3, L7) | |
| T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisaalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä (L1, L2, L6, L7) | |
| Tekstien tulkitseminen | S2 <ul style="list-style-type: none"> • Kirjallisuuden päälaajat (kauno-, tieto- ja mielipidekirjallisuus) sekä faktan ja fiktion erot • Kaunokirjallisuuden lajit (epiikka, |
| T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita (L1, L2, L4) | |

| | |
|--|---|
| T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä (L1, L2, L4, L5) | <p>lyriikka, draama, sarjakuva)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kielen kuvallisuus ja symboliikka • Novellistiikka sekä tekstin analyysin ja tulkinnan käsitteiden harjoittelu (kielitietoisuuden vahvistaminen) • Tietotekstin lukeminen, tiedonhaku erilaisista lähteistä, kriittinen lukeminen ja esitelmän tai vastaavan työn kokoaminen • Erilaisten tekstien lukemista ja lukukokemuksen analysointia yksin ja yhdessä • Kuvan lukeminen |
| T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä luku-taitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä, tarkoituksen mukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa (L1, L2, L4) | <p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tekstin perusrakenteen tarkastelua (sisällön jaottelu, tekstin koheesio ja looginen eteneminen, jakaminen kappaleisiin) • Verbin persoona- ja aikamuodot • Nominien sijamuodot • Esitelmän tai vastaavan työn valmistelu, lähteiden käyttö ja lähdekritiikki • Tekstien tuottamista erilaisiin tarkoituksiin ja eri muodoissa yksin ja yhdessä (kielelliset, visuaaliset, audiovisuaaliset ja verkkotekstit) • Tekstin tuottamisen prosessi- luonteeseen harjoittelua • Näppäintaitojen vahvistaminen • Oman työskentelyn arviointi, vertaisarviointi |
| T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla (L2, L4, L5, L6) | |
| T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilaji- tyyppisiä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keino- ja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista (L1, L2, L4, L5) | |
| Tekstien tuottaminen | |
| T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana (L2, L4, L5, L7) | |
| T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimedialaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja (L2, L4, L5) | |
| T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana (L2, L4, L5, L6) | |
| T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittoa ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöä tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista (L2, L4, L5, L6) | |
| T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen (L2, L4, L5, L7) | |
| Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen | |
| T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- piirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia (L1, L2, L4) | <p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> • Monipuolinen lukeminen sekä oman elämän reflektointia luetun avulla • Mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse • Kielentuntemuksen peruskäsitteitä: lauseet ja välimerkit, aikamuodot, sijamuodot, yhdyssanat, |
| T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemyksensä, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- | |

| | |
|--|---|
| ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen (L1, L2, L4) | <ul style="list-style-type: none"> isot ja pienet alkukirjaimet • Puhe-, yleis- ja kirjakielen erot • Kirjallisuuden päälajeihin tutustuminen Kokonaisteosten lukeminen ja käsittely |
| T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuri tarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi (L2, L4, L6, L7) | |

8. luokka

| Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8 | Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 8 |
|---|--|
| Vuorovaikutustilanteessa toimiminen | |
| T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä (L2, L3, L6, L7) | S1 <ul style="list-style-type: none"> • Vaikuttamaan pyrkivä puhe (mielipiteen ja faktan erottaminen, suostuttelu, asenteet, affektiivisuus, perustelu, retoriset keinot, havainnollistaminen, tyyli) • Erilaisia keskustelutilanteita (esim. neuvottelu, väittely) • Ilmaisutaitoharjoituksia • Oman työskentelyn arviointi ja vertaisarviointi S2 <p>Erilaisten tekstilajien lukemista yksin ja yhdessä (tekstin tarkoituksiperän, tavoitteiden ja kohderyhmän havainnointia) sekä keskustelua teksteistä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Argumentointi ja mielipidekirjoitus (mielipiteen ja faktan erottaminen, suostuttelu, asenteet, affektiivisuus, perustelu, retoriset keinot, havainnollistaminen, tyyli) • Aineistopohjaisen kirjoittamisen harjoittelua, viittaaminen toisen tekstiin, referointi (esim. vastine, haastattelu) • Modukset • Kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin tutustuminen, elokuvan keinot S3 <ul style="list-style-type: none"> • Tekstien tuottaminen erilaisiin tarkoituksiin yksin ja yhdessä (kielellisten, visuaalisten, audiovisuaalisten ja verkkotekstien tuottaminen) |
| T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan (L1, L2, L3, L7) | |
| T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin (L1, L2, L3, L7) | |
| T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämälalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä (L1, L2, L6, L7) | |
| Tekstien tulkitseminen | |
| T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnessa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita (L1, L2, L4) | |
| T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä (L1, L2, L4, L5) | |
| T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä, tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa (L1, L2, L4) | |
| T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla (L2, L4, L5, L6) | |
| T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista (L1, L2, L4, L5) | |
| Tekstien tuottaminen | |
| T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana (L2, L4, L5, L7) | |

| | |
|--|---|
| <p>T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja (L2, L4, L5)</p> | <ul style="list-style-type: none"> • Eri tekstilajien (esim. uutinen, pakina) kirjoittaminen • Näppäintaitojen vahvistaminen • Vaikuttamaan pyrkivän puheen konventiot (tyyli, rekisteri) • Haastattelu, muistiinpanojen tekeminen ja referointi • Pää- ja sivulauseet • Lauseenjäsenet ja lauseke • Oman työskentelyn sanallinen arviointi ja vertaisarviointi |
| <p>T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana (L2, L4, L5, L6)</p> | |
| <p>T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystä kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista (L2, L4, L5, L6)</p> | |
| <p>T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen (L2, L4, L5, L7)</p> | |
| <p>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p> | |
| <p>T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia (L1, L2, L4)</p> | <p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> • Monipuolinen lukeminen sekä oman elämän reflektointia luetun avulla • Mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse • Kielentuntemuksen peruskäsitteitä: modukset ja lauseenjäsenet • Tekstin intentiot ja retoriset keinot • Tyyllilajeista romantiikka ja realismi • Kaunokirjallisuuden alalajeihin (esim. fantasia, dekkari) tutustuminen • Elokuvan keinoihin tutustuminen • Kokonaisteosten lukeminen ja käsittely yksin ja yhdessä |
| <p>T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemyksiään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen (L1, L2, L4)</p> | |
| <p>T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuri tarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi (L2, L4, L6, L7)</p> | |

9. luokka

| Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9 | Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9 |
|---|--|
| Vuorovaikutustilanteessa toimiminen | |
| T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä (L2, L3, L6, L7) | S1 <ul style="list-style-type: none"> • Tilannepuheen pitäminen (tyyli, rekisteri, tekstin tavoitteet) • Ilmaisutaitoharjoituksia ja tutustuminen muuhun teatteri-ilmaisuun • Erilaisten keskustelutilanteiden (esim. kokous, työhaastattelu) harjoittelu • Oman työskentelyn arviointi ja vertaisarviointi |
| T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan (L1, L2, L3, L7) | |
| T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin (L1, L2, L3, L7) | |
| T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisa alueitaan erilaisissa, myös monimediasissa viestintäympäristöissä (L1, L2, L6, L7) | |
| Tekstien tulkitseminen | S2 <ul style="list-style-type: none"> • Erilaisten tekstien lukemista ja analysointia yksin ja ryhmässä • Näytelmätekstien lukeminen ja tuottaminen, tekstin dramatisointi • Tekstin analyysin käsitteiden ja tulkinnan hallinnan osoittaminen esimerkiksi tutkielman tai portfolion avulla (kielitietoisuus) |
| T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisen kehittämistarpeita (L1, L2, L4) | |
| T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä (L1, L2, L4, L5) | |
| T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa (L1, L2, L4) | |
| T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla (L2, L4, L5, L6) | S3 <ul style="list-style-type: none"> • Kirjoitetaan yksin ja yhdessä tekstejä erilaisiin tarkoituksiin ja erilaisiin viestimiin (tekstin tuottamisen prosessi luonteen vahvistaminen) • Tilannepuheen konventiot • Asioimiskirjoittaminen (esim. hakemus, kokousasiakirjat) • Aineistopohjainen kirjoittaminen, toisen tekstiin viittaaminen • Näppäintaitojen vahvistaminen • Näytelmäkirjoituksen tekeminen • Vahvistetaan ja hyödynnetään opittuja taitoja sekä osoitetaan niiden hallinta esim. tutkielman tai portfolion avulla • Oman työskentelyn kirjallinen arviointi sekä vertaisarviointi |
| T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista (L1, L2, L4, L5) | |
| Tekstien tuottaminen | |
| T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana (L2, L4, L5, L7) | |
| T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediasissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja (L2, L4, L5) | |
| T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa | |

| | |
|---|---|
| ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana (L2, L4, L5, L6) | |
| T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittoa ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista (L2, L4, L5, L6) | |
| T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen (L2, L4, L5, L7) | |
| Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen | |
| T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostamaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia (L1, L2, L4) | S4 <ul style="list-style-type: none"> • Suomen kielitilanne, kielten sukulaisuussuhteet ja suomen sukukielet • Suomen kielen vaihtelu (mm. murteet) ja kielen vaiheet • Kielen ohjailun periaatteet • Suomen kielen ominaispiirteet • Sanasto ja nimistö • Kansanperinne • Yleisen ja suomalaisen kirjallisuuden vaiheet • Kokonaisteosten lukeminen ja käsittely yksin ja yhdessä sekä osoitus taidoista ymmärtää lukeensa kirjallisuutta esim. tutkielman ja portfolion avulla. Nominaalimuotoiset verbit ja lauseenvastikkeet |
| T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemyksiään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen (L1, L2, L4) | |
| T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuri tarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi (L2, L4, L6, L7) | |
| | |

15.3.1.3.3. Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidin-kielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja media tarjonta, kuten yhteistyö mahdollisuuksien mukaan esim. elokuvateatterin, museon, Raahen teatterin, Oulun kaupunginteatterin ja alueteatterin kanssa. Yhteistyötä voi tehdä myös paikallisten kirjailijoiden kanssa.

Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Hyödynnetään paikallisia julkaisukanavia, kuten paikallislehtiä ja nuorten verkkojulkaisuja.

Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

15.3.1.3.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitoansa vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

15.3.1.3.5. Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7–9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki neljä tavoitealuetta ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointiin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso asianomaisen oppimäärän valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.3.1.3.6. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Opetuksen tavoite | Sisältö-alueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Arvosanan hyvän/ kahdeksan osaaminen |
|--|----------------|--|---|
| Vuorovaikutustilanteissa toimiminen | | | |
| T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä | S1 | Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä | Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin. |
| T2 kannustaa oppilasta monipuolistaan ryhmäviestintä- taitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan | S1 | Vuorovaikutus ryhmässä | Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa. |

| | | | |
|---|----|---|---|
| T3 ohjata oppilasta monipuolista- maan kokonaisilmaisun taito- jaan erilaisissa viestintä- ja esitystilän- teissa, myös draaman keinoin. | S1 | Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot | Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mu- kaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen ja ottaa esittäes- sään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen kei- noja. |
| T4 kannustaa oppilasta syventä- mään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnista- maan vah- vuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä | S1 | Vuorovai- kutustaitojen kehit- täminen | Oppilas osaa arvioida omia vuoro- vaikutustaitojaan saamansa palaut- teen pohjalta ja nimetä kehittämis- kohteita. |
| Tekstien tulkitseminen | | | |
| T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien lukemisessa, ymmärtämi- sessä, tulkinnassa ja analysoimi- sessa tarvittavia strategioita ja me- takognitiivisia taitoja sekä taitoa ar- vioida oman lukemisensa kehittä- mistarpeita | S2 | Tekstinymmärtämi- sen strategiat | Oppilas osaa käyttää tekstinymmär- tämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutai- toaan ja nimetä kehittämiskohteita. |
| T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tul- kita ja arvioida moni- muotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediateks- tejä | S2 | Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito | Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohja- tusti erityyppisiä, moni- muotoisia ja myös itselleen uudenlaisia teks- tejä. |
| T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitse- maan niitä, tarkoitukse nmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnut- tamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa | S2 | Tekstien erittely ja tulkinta | Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin, pohti- vien, kantaa ottavien ja ohjaa- vien teks- tien kielellisiä ja tekstuaalisia piir- teitä tarkoituksen- mukaisia käsit- teitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä. |
| T8 kannustaa oppilasta kehittä- mään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmu- kaisella tavalla | S2 | Tiedonhankinta- tai- dot ja lähde- kriitti- syys | Oppilas osaa nimetä tiedon- haun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotet- tavuutta. |
| T9 kannustaa oppilasta laajenta- maan kiinnostusta itselle uudenlai- sia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstila- jityyppejä kohtaan ja monipuolista- maan luku-, kuuntelu- ja katseluko- kemuksiaan ja niiden jakamisen keino- ja sekä syventämään ym- märrystä fiktion keinoista | S2 | Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja luku- kokemusten ja- kaminen | Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä teks- tejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puhuessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppi- las lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan. |

| | | | |
|---|----|--|--|
| Tekstien tuottaminen | | | |
| T10 rohkaista oppilasta ilmaise- maan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämis- kohteitaan tekstin tuottajana | S3 | Ajatusten ilmaisemi- nen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito | Oppilas tuottaa ohjatusti myös it- selleen uudenlaisia tekstejä, kokei- lee erilaisia tapoja ja keinoja tuot- taa tekstiä ja ilmaista näkemyksi- ään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana. |
| T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa otta- via tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja | S3 | Tekstilajien hallinta | Oppilas osaa ohjatusti tuottaa ker- tovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityi- sesti pohtivia ja kantaa ottavia teks- tejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmai- sutapoja. |
| T12 ohjata oppilasta vahvista- maan tekstin tuottamisen proses- seja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida it- seään tekstin tuottajana | S3 | Tekstien tuottamisen prosessien hallinta | Oppilas osaa nimetä tekstien tuot- tamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa pa- lautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskoh- teita. |
| T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintätek- nologian käyttö- taitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ym- märrystä kirjoittamisesta viestin- tänä ja vahvistamaan yleiskielen hallin- taa antamalla tietoa kirjoite- tun kielen konventioista | S3 | Kirjoitetun kielen kon- ventioiden hallinta ja kirjoitustaito | Oppilas tuntee kirjoitettujen teks- tien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyn- tää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. |
| T14 harjaannuttaa oppilasta vahvis- tamaan tiedon hallinnan ja käyttä- misen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eetti- sesti verkossa yksityisyyttä ja teki- jänoikeuksia kunnioittaen. | S3 | Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä | Oppilas osaa käyttää omassa teks- teissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiin- pa- noja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstis- sään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet. |
| Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen | | | |
| T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostu- maan kielen ilmiöistä, auttaa oppi- lasta tunnistamaan kielen raken- teita, eri rekistereitä, tyyli- piirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellis- ten valintojen merkityksiä ja seu- rauksia | S4 | Kielitietoisuuden ke- hittyminen | Oppilas osaa kuvailla tekstien kielel- lisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri re- kisterien ja tyylien välisiä eroja. |

| | | | |
|---|----|--|---|
| T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen | S4 | Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen | Oppilas tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden vaihteita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Oppilas tuntee kirjallisuuden päälaajat ja on lukenut sovitut kirjat. |
| T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tulemaan tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuri- tarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi | S4 | Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen | Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa kuvailla äidinkielen merkitystä ja suomen kielen piirteitä ja asemaa muiden kielten joukossa. |

15.3.2. SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

15.3.2.1. Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijako asetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti¹. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteis- kunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisuuden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämisiä tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

¹ Valtioneuvoston asetus 422/2012

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista². Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta³. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielenä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei vielä anna edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei vielä anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokka tasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, teksti- maailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

15.3.2.2. Suomi toisena kielenä -oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7. luokka

| Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus – oppimäärän tavoitteet vuosiluokalla 7 | Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus –oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 |
|---|--|
| Vuorovaikutustilanteissa toimiminen | |
| <p>T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitojaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa</p> <p>T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja</p> | <p>S1 (L1-L2, L4-L5)</p> <p>Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita: argumentointi, selostaminen, sekä puhe-esityksen pitäminen ja havainnollistaminen.</p> <p>Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa.</p> <p>Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa,</p> |

² Perusopetuslaki 628/1998, 30 §

³ Perusopetuslaki 628/1998, 3 §

| | |
|---|---|
| <p>T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen</p> | <p>tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen.</p> <p>Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina.</p> <p>Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa.</p> <p>Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.</p> |
| Tekstien tulkitseminen | |
| <p>T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kielipiillisten vihjeiden perusteella</p> <p>T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä</p> | <p>S2 (L1-L2, L4)</p> <p>Harjoitellaan opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista.</p> <p>Tarkastellaan tekstejä niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen).</p> <p>Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.</p> <p>Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.</p> |
| Tekstien tuottaminen | |
| <p>T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä</p> <p>T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kielipiillisten rakenteiden hallintaa</p> | <p>S3 (L2-L4)</p> <p>Tuotetaan tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kielipiillisiä rakenteita monipuolisesti.</p> <p>Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä.</p> <p>Harjoitellaan eri tyyli- ja laajuuksia sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä.</p> <p>Opetellaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.</p> |
| Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen | |
| <p>T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p> <p>T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin</p> <p>T10 auttaa oppilasta avartamaan</p> | <p>S4 (L2, L4)</p> <p>Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio).</p> <p>Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa.</p> <p>Tutustutaan kirjallisuuteen ja elokuvan, teatterin sekä mediakulttuurin tarjontaan.</p> <p>Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina.</p> <p>Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.</p> |

| | |
|--|--|
| <p>kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyttä ja kulttuurista moni- muotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta</p> | |
| Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena | |
| <p>T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta</p> <p>T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla</p> <p>T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä</p> | <p>S5 (L1-L2, L5-L7)</p> <p>Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja.</p> <p>Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.</p> <p>Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa.</p> <p>Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.</p> |

8. luokka

| | |
|--|---|
| Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus – oppimäärän tavoitteet vuosiluokalla 8 | Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus – oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8 |
| Vuorovaikutustilanteessa toimiminen | |
| <p>T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa</p> <p>T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja</p> <p>T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen</p> | <p>S1 (L1-L2, L4)</p> <p>Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista.</p> <p>Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa.</p> <p>Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen.</p> <p>Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina.</p> <p>Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa.</p> <p>Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.</p> |
| Tekstien tulkitseminen | |
| <p>T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnessa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti</p> | <p>S2 (L1-L2, L4)</p> <p>Harjoitellaan opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkittävien tekstien monipuolista lukemista ja analysointia.</p> |

| | |
|---|---|
| <p>lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella</p> <p>T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä</p> | <p>Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen).</p> <p>Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.</p> <p>Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä.</p> <p>Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.</p> |
| Tekstien tuottaminen | |
| <p>T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä</p> <p>T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa</p> | <p>S3 (L2-L4)</p> <p>Harjoitellaan tuottamaan pohtivia, kantaaottavia ja ohjautuvia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti.</p> <p>Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä.</p> <p>Harjoitellaan eri tyyllilajeja sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä.</p> <p>Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.</p> |
| Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen | |
| <p>T8 ohjata oppilasta syventämään kieli-tietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävy- ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p> <p>T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin</p> <p>T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisuutta ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta</p> | <p>S4 (L2, L4)</p> <p>Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn.</p> <p>Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa.</p> <p>Tutustutaan kirjallisuuteen ja elokuvan, teatterin sekä mediakulttuurin tarjontaan.</p> <p>Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina.</p> <p>Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.</p> |
| Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena | |
| <p>T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään</p> | <p>S5 (L1-L2, L4-L7)</p> <p>Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja.</p> |

| | |
|---|---|
| <p>ja vertaa- maan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta</p> <p>T12 ohjata oppilasta havainnoi- maan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla</p> <p>T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskente- lyn suunnittelua, jäsentämistä ja arvi- ointia itsenäisesti ja ryhmässä</p> | <p>Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.</p> <p>Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedon- hankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa.</p> <p>Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.</p> |
|---|---|

9. luokka

| Suomi toisena kielenä ja kirjallisuuden- opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9 | Suomi toisena kielenä ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9 |
|---|--|
| Vuorovaikutustilanteessa toimiminen | |
| <p>T1 rohkaista oppilasta kehittämään taito- aan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa (L1, L2, L4)</p> <p>T2 ohjata oppilasta syventämään muo- dollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtä- mistaitoja (L2, L4, L5)</p> <p>T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista it- seään erilaisissa ti- lanteissa tavoitteelli- sesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyn- täen (L2)</p> | <p>S1</p> <p>Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumen- tointia, selostamista, referointia sekä puhe- esityksen pitämistä ja havainnollistamista.</p> <p>Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheii- den ja tekstien parissa.</p> <p>Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: fraasit ja ilmauk- set, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaali- suus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmai- sussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen.</p> <p>Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyt- töä oman ilmaisun mallina.</p> <p>Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja koko- naisil- maisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmai- sussa.</p> <p>Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.</p> |
| Tekstien tulkitseminen | |
| <p>T4 ohjata oppilasta hyödyntämään teks- tilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laa- jentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä teks- tuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella (L1, L2, L4)</p> <p>T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä (L1, L2, L4)</p> | <p>S2</p> <p>Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysoin- tia.</p> <p>Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kieli- kuvien ja ironian vai- kutus tekstin tulkintaan).</p> <p>Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laa- jennetaan sana- ja käsitevarantoa.</p> <p>Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyyllivirtauksia teksteissä.</p> <p>Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen</p> |

| | |
|--|--|
| | antoa ja vastaanottamista. |
| Tekstien tuottaminen | |
| T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleana ja lähteinä (L2, L3, L4) | S3 Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infinitiiviset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). |
| T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa (L2, L3) | Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyyllilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat. |
| Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen | |
| T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- piirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia (L4) | S4 Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa |
| T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin (L2) | Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen ja elokuvan, teatterin sekä media- kulttuurin tarjontaan. |
| T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemyksiään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta (L2) | Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa. |
| Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena | |
| T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertailemaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta (L1, L2, L7) | S5 Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. |
| T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla (L1, L4, L6) | Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena. |
| T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä (L1, L5, L6) | |

15.3.2.3. Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidin- kielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja media tarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

15.3.2.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taito- tasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

15.3.2.5. Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7–9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki neljä tavoitealuetta ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointiin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso asianomaisen oppimäärän valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.3.2.6. Suomi toisena kielenä -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Opetuksen tavoite | Sisältö-alueet | Arvioinnin kohteet oppiain-eessa | Arvosanan kahdeksan osaaminen |
|---|----------------|---|--|
| Vuorovaikutustilanteissa toimiminen | | | |
| T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa | S1 | Vuorovaikutustaidot | Oppilas osaa toimia vuoro- vai- kutustilanteissa rakentavasti. |
| T2 ohjata oppilasta syventämään muodol- listen puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämis- taitoja | S1 | Ymmärtämis- tai- dot vuorovai- kutustilanteissa | Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetus- puhetta ja mediaa. |
| T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan il- maista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteelli- sesti ja erilaisia ilmaisu- keinoja hyödyn- täen | S1 | Esiintymistaidot | Oppilas osaa valmistella itsenäi- sesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukai- sesti. |
| Tekstien tulkitseminen | | | |
| T4 ohjata oppilasta hyödyntämään teksti- lajitietoutta tekstien tulkinnessa, laajen- tamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttä- mään tehokkaasti lukustrategioita ja pääättelemään tekstin merkityksiä tekstu- aalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella | S2 | Tekstilajitaidot tekstien tulkinnessa | Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstila- jeja. Oppilas osaa kuvailla kerto- van, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin teks- tilaji- piirteitä tarkoituksenmu- kaisia käsitteitä käyttäen. Oppi- las ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä. |
| T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä | S2 | Tekstien tulkinta | Oppilas osaa tehdä tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyk- siä. |
| Tekstien tuottaminen | | | |
| T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntä- mään eri tekstilajeja omien tekstien mal- leina ja lähteinä | S3 | Tekstilajitaidot tekstien tuottam- isessa | Oppilas hyödyntää tekstien kir- jallisessa ja suullisessa tuottami- ssa tietoa kerto- van, kuvaa- van, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiir- teistä. |
| T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kir- joitetun yleiskielen normien ja eri teksti- lajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillis- ten rakenteiden hallintaa | S3 | Kirjoitetun kielen hallinta | Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perus- säännöt ja soveltaa niitä kirjoit- taessaan |
| Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ym- märtäminen | | | |
| T8 ohjata oppilasta syventämään kielitie- toisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmi- öistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kie- len rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiir- teitä ja sävyjä ja ymmärtämään | S4 | Kielitietoisuuden kehittyminen | Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piir- teitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja. |

| | | | |
|--|----|---|--|
| kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia | | | |
| T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin | S4 | Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus | Oppilas tuntee suomalaista kirjallisuutta, osaa nimetä sen tärkeimpiä vaihteita ja sen yhteyksiä maailmankirjallisuuteen. |
| T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta | S4 | Kulttuuri-tietoisuuden kehittyminen | Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisyyden merkitystä. |
| Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena | | | |
| T 11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyplejä ja tapoja sekä oppimaan muilta | S5 | Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi | Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita. |
| T 12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla | S5 | Eri tiedonalojen kielen havainnointi | Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. |
| T 13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä | S5 | Tiedonhankinta sekä oma työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arviointi | Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä. |

15.3.3. TOINEN KOTIMAINEN KIELI, RUOTSI B1

15.3.3.1. Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnessa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikeroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

15.3.3.2. Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Näistä on toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi) ja toinen jokin vieras kieli tai saamen kieli. Pitkiä oppimääriä ovat A-oppimäärät sekä ruotsin ja suomen äidinkielenomaiset oppimäärät. Keskipitkiä oppimääriä ovat B1-oppimäärät. Lisäksi opetuksen järjestäjä voi tarjota oppilaille valinnaisina ja vapaaehtoisina kieliopintoina eripituisia kielten oppimääriä.

Toinen kotimainen kieli -oppiaineeseen on näissä perusteissa määritelty kuusi oppimäärää: äidinkielenomainen suomi ja ruotsi, ruotsin ja suomen pitkä eli A-oppimäärä sekä ruotsin ja suomen keskipitkä eli B1-oppimäärä.

Vieras kieli -oppiaineeseen on määritelty seitsemän eri oppimäärää: englannin, muun vieraan kielen ja saamen pitkät eli A-oppimäärät, vieraan kielen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä vieraan kielen, saamen ja latinan lyhyet eli B2-oppimäärät. Vieraan kielen oppimääräkuvaukset soveltuvat kaikille niille kielille, joille ei ole kielikohtaista oppimääräkuvaukset. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Englantiin on laadittu vain A-oppimäärä. Jos on tarpeen, voidaan paikallisesti laatia englannin B1- tai B2- oppimääräkuvaukset vieraan kielen B1- tai B2- oppimäärän perusteiden pohjalta. Perusteissa määritelty kehittyvän kielitaidon taso soveltuu eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin.

15.3.3.3. Raahan kaupungin perusopetuksen kieliohjelma vuosiluokille 1–9

A1 EN (1-2.lk) 3. – 9. lk.

B1 RU 6. –9. lk.

B2 (valinnaisaine) SA, RA, VE 8.–9. lk.

15.3.3.4. Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Ruotsin kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ruotsinkielisissä ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kieli- valinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Ruotsin kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä. Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden

vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

15.3.3.5. Ruotsin keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7. luokka

| Ruotsin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Ruotsin opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 |
|--|--|
| Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen | |
| <p>T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin (L2, L5)</p> <p>T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon yleisimpiä käsitteitä oppimisensa tukena (L1, L4)</p> | <p>S1</p> <p>Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opitsemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon yleisimpiä käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.</p> |
| Kieltenopiskelutaidot | |
| <p>T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen (L1)</p> <p>T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella (L2, L7)</p> | <p>S2</p> <p>Harjoitellaan tavoitteiden asettamista ja toiminnan suunnittelua yhdessä.</p> <p>Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Ohjataan oppilaita itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan. Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käyttöön erilaisissa tilanteissa.</p> |
| Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa | |
| <p>T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta (L4)</p> <p>T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä (L2, L4)</p> <p>T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemusta (L2, L4)</p> | <p>S3</p> <p>Seitsemännellä luokalla voidaan harjoitella seuraavia vuorovaikutustilanteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tienneuvominen ja kysyminen • lipun ostaminen • voinnista kysyminen ja siitä kertominen • ostosten tekeminen • tapaamisesta sopiminen • säästä keskusteleminen <p>Harjoitellaan ruotsin kielen tyypillisiä fraaseja, joilla oppilas kykenee ilmaisemaan, mikäli hän ei ymmärtänyt viestiä tai ei kuullut sitä.</p> <p>Harjoitellaan anteeksipyytämistä, pahoittelua, kiittämistä, pyytämistä ja tarjoamaan kohteliaasti, onnittelemaan jne.</p> |
| Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä | |
| <p>T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikä tasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja tai kirjoitettuja tekstejä (L4)</p> | <p>S3</p> <p>Opetellaan sanastoa ja rakenteita monenlaisten aihepiirien yhteydessä. Tekstit voivat olla kuvia, videoita, sanalistoja, ohjeita, blogeja, vlogeja, dialogeja, sähköisiä viestejä, tarinoita.</p> |

| | |
|--|--|
| | Seitsemännellä luokalla voidaan harjoitella seuraavia aihepiirejä: <ul style="list-style-type: none"> • elokuvat • vaatteet • tienneuvominen ja kysyminen • paikkoja kaupungissa • sairaudet ja vointi • sää • matkustaminen ja kulkuneuvoja |
| Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä | |
| T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta olennaisimpiin rakenteisiin (L4, L5) | S3 Harjoitellaan ruotsin kielen tyypillisiä äännteitä. Keskeisten aihepiirien lisäksi harjoitellaan yhteisesti valittuja kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. Kerrataan kuudennen luokan rakenteita. Lisäksi opetellaan <ul style="list-style-type: none"> • imperfekti • imperatiivi |

8. luokka

| | |
|---|--|
| Ruotsin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8 | Ruotsin opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8 |
| Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen | |
| T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin (L2, L5) T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena (L1, L4) | S1 Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. |
| Kieltenopiskelutaidot | |
| T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen (L1) T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella (L2, L7) | S2 Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. Käytetään erilaisia opiskelustrategioita oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhanintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa. |
| Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa | |
| T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta (L4) | S3 Kahdeksannella luokalla voidaan harjoitella seuraavia vuorovaikutustilanteita: <ul style="list-style-type: none"> • tien neuvominen ja kysyminen |

| | |
|--|--|
| <p>T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä (L2, L4)</p> <p>T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemusta (L2, L4)</p> | <ul style="list-style-type: none"> • lipun ostaminen • voinnista kysyminen ja siitä kertominen • ostosten tekeminen • tapaamisesta sopiminen • säästä keskusteleminen <p>Harjoitellaan ruotsin kielen tyypillisiä fraaseja, joilla oppilas kykenee ilmaisemaan, mikäli hän ei ymmärtänyt viestiä tai ei kuullut sitä.</p> <p>Harjoitellaan anteeksipyytämistä, pahoittelua, kiittämistä, pyytämään ja tarjoamaan kohteliaasti, onnittelemaan jne.</p> |
|--|--|

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

| | |
|--|--|
| <p>T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikä tasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja tai kirjoitettuja tekstejä (L4)</p> | <p>S3</p> <p>Opetellaan sanastoa ja rakenteita monenlaisten aihepiirien yhteydessä. Tekstit voivat olla kuvia, videoita, sanalistoja, ohjeita, blogeja, vlogeja, dialogeja, sähköisiä viestejä, tarinoita. Kahdeksannella luokalla voidaan harjoitella seuraavia aihepiirejä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elokuvat • vaatteet • tienneuvominen ja kysyminen • paikkoja kaupungissa • sairaudet ja vointi • sää • matkustaminen ja kulkuneuvoja |
|--|--|

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

| | |
|--|---|
| <p>T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin (L4, L5)</p> | <p>S3</p> <p>Harjoitellaan ruotsin kielen ääntämistä.</p> <p>Keskeisten aihepiirien lisäksi harjoitellaan yhteisesti valittuja kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä.</p> <p>Kerrataan aikaisemmin opittuja rakenteita.</p> <p>Opetellaan ruotsin kielen rakenteista ainakin seuraavat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • persoonapronominien objektimuodot • perfekt ja pluskvamperfekt |
|--|---|

9. luokka

| Ruotsin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9 | Ruotsin opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9 |
|---|---|
| Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen | |
| <p>T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin (L2, L5)</p> <p>T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena (L1, L4)</p> | <p>S1</p> <p>Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sujuvasti kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.</p> |

| Kieltenopiskelutaidot | |
|--|---|
| <p>T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen (L1)</p> <p>T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella (L2, L7)</p> | <p>S2</p> <p>Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä monipuolisesti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Vahvistetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käyttöön erilaisissa tilanteissa.</p> |
| Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa | |
| <p>T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta (L4)</p> <p>T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä (L2, L4)</p> <p>T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemusta (L2, L4)</p> | <p>S3</p> <p>Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tulevaisuuden suunnitelmat (opiskelu, ammatinvalinta) • lomasuunnitelmat ja matkavalmistelut • kahvilassa ja ravintolassa asiointi • hätätilanteesta selviytyminen (hätäpuhelu, rahan lainaaminen, tien kysyminen) • avun pyytäminen <p>Harjoitellaan esim. kiertoilmausten käyttöä ja viestin selittämistä toisin.</p> <p>Harjoitellaan lisää anteeksipyytämistä, pahoittelua, kiittämistä, pyytämään ja tarjoamaan kohteliaasti, onnittelemaan jne.</p> |
| Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä | |
| <p>T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikä tasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja tai kirjoitettuja tekstejä (L4)</p> | <p>S3</p> <p>Opetellaan sanastoa ja rakenteita monenlaisten aihepiirien ja tekstien yhteydessä. Tekstit voivat olla kuvia, videoita, sanalistoja, ohjeita, blogeja, vlogeja, dialogeja, sähköisiä viestejä, tarinoita, joissa keskeisiä aihepiirejä ovat</p> <ul style="list-style-type: none"> • jatko-opinnot • ammatinvalinta • tulevaisuuden suunnitelmat • luonto ja ympäristöasiat • ihmissuhteet ja viestintä |
| Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä | |
| <p>T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin (L4, L5)</p> | <p>S3</p> <p>Syvennetään ruotsin kielen luontevaa ääntämistä.</p> <p>Keskeisten aihepiirien lisäksi voidaan harjoitella yhteisesti valittuja nuoren elämään sopivia kielenkäytön aihepiirejä. Opetellaan ruotsin kielen rakenteista seuraavat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • futuuri • konditionaali • sanajärjestys • att + infinitiivi |

15.3.3.6. Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

15.3.3.7. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyneille tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

15.3.3.8. Oppilaan oppimisen arviointi Ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua. Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso oppiaineen valtakunnallisiin ruotsin kielen B1-oppimäärän päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumulatiivisesti. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.3.3.9. Ruotsin kielen B1-oppimäärän päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Opetuksen tavoite | Sisältö-alueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Arvosanan kahdeksan osaaminen |
|--|----------------|--|---|
| Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen | | | |
| T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin | S1 | Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen | Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja. |

| | | | |
|--|----|---|---|
| T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena | S1 | Kielellinen päätely | Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä. |
| Kielenopiskelutaidot | | | |
| T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen | S2 | Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö | Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen. |
| T4 kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään sekä käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella | S2 | Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen | Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä. |
| Kehittyväkielitalaito, taito toimia vuorovaikutuksessa | | | Taitotaso: A1.3 T6 – T7 |
| T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta | S3 | Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa | Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin. |
| T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä | S3 | Viestintästrategioiden käyttö | Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein. |
| T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan | S3 | Viestinnän kulttuurinen sopivuus | Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa. |
| Kehittyvä kielitalaito, taito tulkita tekstejä | | | A1.3 T7 |
| T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikä tasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä | S3 | Tekstien tulkintataidot | Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä. |
| Kehittyvä kielitalaito, taito tuottaa tekstejä | | | A1.3 |
| T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pieniä puheita puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota | S3 | Tekstien tuottamistaidot | Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja |

| | | | |
|---|--|--|--|
| myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin | | | itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. |
|---|--|--|--|

15.3.4. VIERAAT KIELET

15.3.4.1. Englanti A1

15.3.4.1.7. Kielikasvatus

Kielikasvatusta koskevat tavoitteet sekä toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet on määriteltävä toisen kotimaisen kielen opetusta koskevassa osuudessa.

15.3.4.1.8. Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus koulu-yhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työ- tapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

15.3.4.1.9. Englannin oppimäärä keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7. luokka

| Englannin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Englannin opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 |
|---|---|
| Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen | |
| T1edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä | S1 Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkais- |

| | |
|--|---|
| <p>ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä (L1, L2)</p> <p>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista (L1, L2)</p> <p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena (L1, L3)</p> | <p>kielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.</p> |
| Kieltenopiskelutaidot | |
| <p>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen (L1, L3)</p> <p>T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia (L1)</p> | <p>S2 Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.</p> |
| Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa | |
| <p>T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikä tasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä (L4)</p> <p>T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatio keinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä (L4)</p> <p>T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää (L2)</p> | <p>S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.</p> <p>Viestintätilanteet ja –strategiat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • koti ja perhe • asuminen ja lähiympäristö • lemmikit • koulunkäynti • harrastukset • ystävät ja ystävyys • rahankäyttö ja ostokset • vaatteet ja pukeutuminen • esittäytyminen ja esittely |

| | |
|---|--|
| | <ul style="list-style-type: none"> • paikasta ja ajankohdasta sopiminen • uutiset ja niihin reagointi • ehdottaminen ja vastaaminen • kohteliaisuudet ja reagoinnit • ruokailutilanteet • keskustelu kulttuurista |
| Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä | |
| <p>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita (L4)</p> <p>T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen (L5)</p> | <p>S3</p> <p>Opetellaan sanastoa ja rakenteita monenlaisten aihepiiri- en yhteydessä. Keskeisiä aihepiirejä ovat</p> <ul style="list-style-type: none"> • minä itse • harrastukset • lemmikit ja eläimet • koulu • perhe • kaverit • koti • ruoka • pukeminen • rahankäyttö <p>Keskeisiä rakenteita ovat</p> <ul style="list-style-type: none"> • be ja have/do ja make • yleisaikamuodot • kestopuodot • futuuri • konditionaali • pronominit • oikeinkirjoitus • sanajärjestys • prepositiot • numeraalit: perus- ja järjestysluvut • substantiivit: • yksikkö ja monikko • yksikkömuotoiset substantiivit • artikkelit • genetiivi • peruskonjunktiot • adjektiivit ja niiden vertailu • adverbit |

8. luokka

| Englannin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8 | Englannin opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8 |
|--|--|
| Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen | |
| <p>T1edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä (L1, L2)</p> <p>T2kannustaa löytämään kiinnostavia</p> | <p>S1</p> <p>Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli.</p> |

| | |
|--|--|
| <p>englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoidusta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista (L1, L2)</p> <p>T3ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena (L1, L3)</p> | <p>Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.</p> |
| Kieltenopiskelutaidot | |
| <p>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioida oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen (L1, L3)</p> <p>T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia (L1)</p> | <p>S2</p> <p>Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.</p> |
| Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa | |
| <p>T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikä tasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä (L4)</p> <p>T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatio keinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä (L4)</p> <p>T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurien välistä viestintää (L2)</p> | <p>S3</p> <p>Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalien kommunikaation kielenä.</p> <p>Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.</p> <p>Viestintätilanteet ja –strategiat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ruokailutilanteet • matkustustilanteet • tien neuvominen • keskustelu Suomesta ja suomalaisuudesta • keskustelu kulttuurista |
| Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä | |
| <p>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita (L4)</p> <p>T10ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen</p> | <p>S3</p> <p>Opetellaan sanastoa ja rakenteita monenlaisten aihepiirien yhteydessä.</p> <p>Keskeisiä aihepiirejä ovat</p> <ul style="list-style-type: none"> • matkustaminen ja lomailu • oman ja vieraan kulttuurin vertailu • amerikkalainen elämäntapa • amerikanenglannin ja brittienglannin eroja |

| | |
|---|---|
| <p>merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen (L5)</p> | <ul style="list-style-type: none"> • Suomi ja suomalaisuus <p>Keskeisiä rakenteita ovat</p> <ul style="list-style-type: none"> • verbit: <ul style="list-style-type: none"> ○ yleisaikamuodot ○ kestromuodot ○ futuuri ○ konditionaali ○ konditionaali ○ ehtolauseet ○ be ja have/do ja make ○ apuverbit • substantiivit: <ul style="list-style-type: none"> ○ yksikkö ja monikko • paljoussanat • yksikkömuotoiset substantiivit • artikkelit • genetiivi • adjektiivit ja niiden vertailu • adverbit ja niiden muodostaminen ja vertailu • sanajärjestys • prepositiot • muodolliset subjektit it ja there • peruskonjunktiot • oikeinkirjoitus • pronominit • liitekysymykset |
|---|---|

9. luokka

| Englannin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9 | Englannin opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9 |
|---|--|
| Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen | |
| <p>T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä (L1, L2)</p> <p>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista (L1, L2)</p> <p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena (L1, L3)</p> | <p>S1 Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkais-kielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.</p> |
| Kieltenopiskelutaidot | |
| T4 rohkaista oppilasta asettamaan | S2 |

| | |
|--|---|
| <p>tavoitteita, hyödyntämään moni- puolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen (L1, L3)</p> <p>T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia (L1)</p> | <p>Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuusien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.</p> |
| <p>Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p> | |
| <p>T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikä tasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä (L4)</p> <p>T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatio keinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä (L4)</p> <p>T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää L2)</p> | <p>S3</p> <p>Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työ- elämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutus- tilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.</p> <p>Viestintätilanteet ja –strategiat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esittäytyminen ja esittely • Paikasta ja ajankohdasta sopiminen • Uutiset ja niihin reagointi • Ehdottaminen ja vastaaminen • Kohteliaisuudet ja reagoinnit • Ruokailutilanteet • Matkustustilanteet • Tien neuvominen • Keskustelu Suomesta ja suomalaisuudesta • Keskustelu asioiden hyvistä tai huonoista puolista • Keskustelu vastuusta ja ympäristöasioista • Työnhaku • Asioiminen julkisissa laitoksissa, esim. posti, pankki, poliisiasema ja terveyskeskus • Keskustelu kulttuurista |
| <p>Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</p> | |
| <p>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita (L4)</p> <p>T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista</p> | <p>S3</p> <p>Opetellaan sanastoa ja rakenteita monenlaisten aihepiirien yhteydessä. Keskeisiä aihepiirejä ovat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suomi ja suomalaisuus • Terveys ja hyvinvointi • Kestävä kehitys • Opiskelu, työ ja elinkeinot • Media • Nuorisokulttuuri ja ihmissuhteet • Taide ja kulttuuri <p>Keskeisiä rakenteita ovat</p> |

| | |
|---|---|
| <p>kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen (L5)</p> | <ul style="list-style-type: none"> • verbit: <ul style="list-style-type: none"> ○ yleisaikamuodot ○ kestromuodot ○ futuuri ○ 1. konditionaali, 2. konditionaali ○ passiivi ○ be ja have/do ja make ○ ehtolauseet ○ infinitiivi ja ing-muoto ○ epäsuora kysymyslause • substantiivit: <ul style="list-style-type: none"> ○ yksikkö ja monikko ○ yksikkömuotoiset substantiivit ○ artikkelit ○ genetiivi • pronominit • paljoussanat • liitekysymykset • adjektiivit ja niiden vertailu • adverbit ja niiden muodostaminen ja niiden vertailu • sanajärjestys • prepositiot • muodolliset subjektit it ja there • vaillinaiset apuverbit ja korvaavat muodot • numeraalit: perus- ja järjestysluvut • peruskonjunktiot • oikeinkirjoitus |
|---|---|

15.3.4.1.10. Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

15.3.4.1.11. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

15.3.4.1.12. Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarviointin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso englannin kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.3.4.1.13. Englannin A-oppimäärän päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Opetuksen tavoite | Sisältö-alueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Arvosanan kahdeksan osaaminen |
|---|----------------|---|--|
| Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen | | | |
| T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä | S1 | Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky | Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta. |
| T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista | S1 | Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä | Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä. |
| T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännön mukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena | S1 | Kielellinen päätely | Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä. |
| Kielenopiskelutaidot | | | |
| T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioidaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä | S2 | Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö | Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen. |

| | | | |
|---|----|--|---|
| sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen | | | |
| T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielten opiskelun valmiuksia | S2 | Elinikäisen kielien opiskelun valmiuksien kehittyminen | Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä. |
| Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa | | | Taitotaso B1.1 T6 – T8 |
| T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikä tasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä | S3 | Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa | Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaistamaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa. |
| T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatio keinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä | S3 | Viestintästrategioiden käyttö | Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä. |
| T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurien välistä viestintää | S3 | Viestinnän kulttuurinen sopivuus | Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuusäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia. |
| Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä | | | Taitotaso B1.1 |
| T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita | S3 | Tekstien tulkintataidot | Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalityyppisestä yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta. |
| Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä | | | Taitotaso B1.1 |
| T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen | S3 | Tekstien tuottamistaidot | Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa tilanteissa. |

15.3.4.2. Saksa B2

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8–9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissään kieliä monipuolisessa vuoro- vaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetus suunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

15.3.4.2.14. Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuoro- vaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

15.3.4.2.15. Saksan oppimäärän keskeiset tavoitteet ja sisällöt

8.luokka

| Vieraan kielen saksan B2 opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8 | Vieraan kielen saksan B2 opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 8 |
|--|--|
| Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen | |
| T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde ai- emmin opiskelimiinsa kieliin, tutus- tumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä (L1, L2, L4) | S1 Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako- ole- tuksia. |
| Kieltenopiskelutaidot | |
| T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elin- ikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäis- täkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella (L3) | S2 Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppi- mista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta. |
| Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa | |
| T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta (L3) | S3 Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihe- piirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä. |
| T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä (L4) | |
| T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemusta (L4) | |
| Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä | |
| T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikä tasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja tai kirjoitettuja tekstejä (L4) | |
| Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä | |
| T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin (L5) | |
| | 8. luokan aikana saksan kielen rakenteista opetellaan seuraavat: substantiivin suvut substantiivin epämääräinen ja määräinen muoto persoonapronominien subjekti- ja omistusmuotoja verbin persoonataivutus verbin aikamuodoista preesens kielto sanat nein, nicht ja kein/keine suora ja käänteinen sanajärjestys |

| Vieraan kielen saksan B2 opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9 | Vieraan kielen saksan B2 opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 9 |
|--|--|
| Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen | |
| T1auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde ai- emmin opskelmiinsa kieliin, tutus- tumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihin- kin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä (L1, L2, L4) | S1 Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustellella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako- ole- tuksia. |
| Kieltenopiskelutaidot | |
| T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskelta- van kielen taito osana elin- ikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudel- leen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella (L3) | S2 Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppi- mista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta. |
| Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa | |
| T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta (L3) | S3 Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihe- piirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Syvennetään ja laajennetaan aikaisemmin käsiteltyjä aiheita kuten minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi vali- taan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteelli- nen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ään- tämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuotta- maan tarvittavia kirjoitusmerkkejä. luokan aikana saksan kielen rakenteista opetellaan seuraavat: sivulauseen sanajärjestys perfekti persoonapronomineja sijamuotoja esim. datiivi ja akkusatiivi |
| T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästra- tegioiden käytössä (L4) | |
| T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaa- seen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemusta (L4) | |
| Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä | |
| T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikä ta- solleen sopivia ja itseään kiinnostavia pu- huttuja tai kirjoitettuja tekstejä (L4) | |
| Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä | |
| T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kir- joittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisäl- lön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin (L5) | |

15.3.4.2.16. Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksel- listä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen eri- tyyppisissä oppimisympäris- töissä. Monikielisyy- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelilli- syyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä

myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

15.3.4.2.17. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyneille tai kieltä entuudestaan osaaville.

15.3.4.2.18. Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei- eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B2-oppimäärän valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumulatiivasti. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.3.4.2.19. Vieraan kielen B2-oppimäärän päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Opetuksen tavoite | Sisältö-alueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Arvosanan kahdeksan osaaminen |
|---|----------------|---|---|
| Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen | | | |
| T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kieli- alueeseen ja elämänmuodon / joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä | S1 | Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen | Oppilas tuntee opiskeltavan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin opiskeltavan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä. |
| Kielenopiskelutaidot | | | |
| T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä | S2 | Tavoitteiden asettaminen, | Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja |

| | | | |
|---|----|---------------------------------------|---|
| oppimista ja oman kieli- varannon karttumista, ohjata oppi- lasta löytämään itselleen ja ikä- kaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella | | oppimisen reflektointi ja yhteistyö | opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulko- puolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä. |
| Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa | S3 | | Taitotaso A1.3 |
| T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta | S3 | Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa | Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintä- kumppaniin. |
| T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä | S3 | Viestintä- strategioiden käyttö | Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apu- keinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein. |
| T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan | S3 | Viestinnän kulttuurinen sopivuus | Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa. |
| Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä | | | Taitotaso A1.3 |
| T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikä tasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä | S3 | Tekstien tulkintataidot | Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä. |
| Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä | | | Taitotaso A1.2 |
| T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikä tasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin | S3 | Tekstien tuottamistaidot | Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perus- sanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia. |

15.3.5. MATEMATIIKKA

15.3.5.1. Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee

systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuvaavaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteis- työtaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Vuosiluokkien 7–9 matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.

15.3.5.2. Matematiikan keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7. luokka

| Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Matematiikan opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 7 |
|---|--|
| <p>Merkitys, arvot ja asenteet</p> <p>T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaavaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana S1 – S6 (L1, L3, L5)</p> <p>T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien S1 – S6 (L3, L7)</p> <p>Työskentelytaidot</p> <p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä S1 – S6 (L1, L4)</p> <p>T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti S1 – S6 (L1, L2, L4, L5)</p> <p>T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä S1 – S6 (L1, L3, L4, L5, L6)</p> <p>T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä S1 – S6 (L1, L3, L4, L6)</p> <p>T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa S1 – S6 (L1 - L7)</p> <p>T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun S1, S4, S6 (L1, L4, L5)</p> | <p>S1 Ajattelun taidot ja menetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja- riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti • pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä • vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella • harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista • tutustutaan todistamisen perusteisiin • harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä • syvennetään algoritmista ajattelua • harjoitellaan ohjelmoinnin alkeita <p>S2 Luvut ja laskutoimitukset</p> <ul style="list-style-type: none"> • perehdytään lukujen jaollisuuteen ja opitaan ja- kamaan luku alkutekijöihin • harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla • tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin • syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista • opitaan desimaalilukujen pyöristämissännöt |

| | |
|---|--|
| <p>T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa S1 – S6 (L5)</p> <p>Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet</p> <p>T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässä-laskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa S1, S2 (L1, L3, L4)</p> <p>T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea perus-laskutoimituksia rationaaliluvuilla S2 (L1, L4)</p> <p>T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityöihin S2 (L1, L4)</p> <p>T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta S2, S6 (L1, L3, L6)</p> <p>T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälöratkaisutaitojaan S3, S4 (L1, L4)</p> <p>T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkittamista ja tuottamista (S3, S4)</p> <p>T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä S5 (L1, L4, L5)</p> <p>T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia S5 (L1, L4, L5)</p> <p>T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia S5 (L1, L4)</p> <p>T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä S6 L3, L4, L5</p> <p>T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen S1 (L1, L4, L5, L6)</p> | <p>S3 Algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> • perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen • harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä • tutkitaan ja muodostetaan luku jonoja |
| | <p>S5 Geometria</p> <ul style="list-style-type: none"> • laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin • tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia • lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja • harjoitellaan geometrista konstruointia • syvennetään koordinaatiston käyttöä |

8. luokka

| | |
|---|---|
| <p>Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8</p> | <p>Matematiikan opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 8</p> |
| <p>Merkitys, arvot ja asenteet</p> <p>T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minä- kuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana S1 – S6 (L1, L3, L5)</p> <p>T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien S1 – S6 (L3, L7)</p> | <p>S1 Ajattelun taidot ja menetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti • vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella |

| | |
|---|--|
| <p>Työskentelytaidot</p> <p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä S1 – S6 (L1, L4)</p> <p>T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti S1 – S6 (L1, L2, L4, L5)</p> <p>T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä S1 – S6 (L1, L3, L4, L5, L6)</p> <p>T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä S1 – S6 (L1, L3, L4, L6)</p> <p>T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa S1 – S6 (L1 - L7)</p> <p>T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun S1, S4, S6 (L1, L4, L5)</p> <p>T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintä- teknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa S1 – S6 (L5)</p> | <ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista • tutustutaan todistamisen perusteisiin • harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä • ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä |
| <p>Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet</p> | <p>S2 Luvut ja laskutoimitukset</p> <ul style="list-style-type: none"> • vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla • varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen • harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta • lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos ja vertailuprosentti • perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa • lukualuetta laajennetaan reaalityöihin |
| <p>T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässä- laskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa S1, S2 (L1, L3, L4)</p> <p>T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla S2 (L1, L4)</p> <p>T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityöihin S2 (L1, L4)</p> <p>T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta S2, S6 (L1, L3, L6)</p> <p>T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan S3, S4 (L1, L4)</p> <p>T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista (S3, S4)</p> | <p>S3 Algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> • perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen • harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä • tutustutaan polynomien käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua • harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. • muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vakiinaisia toisen asteen • yhtälöitä käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa • syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa luku jonoja |
| <p>T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä S5 (L1, L4, L5)</p> | <p>S4 Funktiot</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti • tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen |
| <p>T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia S5 (L1,</p> | <p>S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys</p> |

| | |
|--|---|
| <p>L4, L5)</p> <p>T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia S5 (L1, L4)</p> <p>T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnus- lukuja ja laskemaan todennäköisyyksin S6 (L3, L4, L5)</p> <p>T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen S1 (L1, L4, L5, L6)</p> | <p>syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa tieto- ja viestintäteknologiaa hyväksi käyttäen</p> |
|--|---|

9. luokka

| <p>Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosi- luokalla 9</p> | <p>Matematiikan opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 9</p> |
|---|---|
| <p>Merkitys, arvot ja asenteet T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana (S1 – S6 L1, L3, L5)</p> <p>T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien (S1 – S6 L3, L7)</p> <p>Työskentelyn taidot T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä (S1 – S6 L1, L4)</p> <p>T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti S1 – S6 (L1, L2, L4, L5)</p> <p>T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä (S1 – S6 L1, L3, L4, L5, L6)</p> <p>T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä (S1 – S6 L1, L3, L4, L6)</p> <p>T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa (S1 – S6 L1 - L7)</p> <p>T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun (S1, S4, S6 L1, L4, L5)</p> <p>T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa (S1 – S6, L5)</p> <p>Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässäälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa (S1, S2 L1, L3, L4)</p> | <p>S1 Ajattelun taidot ja menetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> • harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti • pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä • vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella • harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista • tutustutaan todistamisen perusteisiin • harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä • sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua <p>S2 Luvut ja laskutoimitukset</p> <ul style="list-style-type: none"> • vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä • tutustutaan merkitsevän numeron käsitteeseen <p>S3 Algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> • perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen • harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä • syvennetään yhtälön ratkaisutaitoja • ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti • tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä |

| | |
|---|--|
| <p>T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla (S2 L1, L4)</p> <p>T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityyppisiin (S2 L1, L4)</p> <p>T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta (S2, S6 L1, L3, L6)</p> <p>T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälöratkaisutaitojaan (S3, S4 L1, L4)</p> <p>T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkittamista ja tuottamista (S3, S4 L1, L4, L5)</p> <p>T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä (S5 L1, L4, L5)</p> <p>T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia (S5 L1, L4, L5)</p> <p>T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia (S5 L1, L4)</p> <p>T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä (S6 L3, L4, L5)</p> <p>T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen (S1 L1, L4, L5, L6)</p> | <p>S4 Funktiot</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti • tulkitaan suoraan ja kääntäen verrannollisuutta • perehdytään funktion käsitteeseen • piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon • opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet • tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä • määritetään funktioiden nol-lakohtia |
| | <p>S5 Geometria</p> <ul style="list-style-type: none"> • vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä • harjoitellaan geometrista konstruointia • opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita • lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja • kerrataan ympyrän pinta-alan ja kehän pituuden laskemista • tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita • opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia • varmennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa |
| | <p>S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys</p> <ul style="list-style-type: none"> • syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa • varmistetaan keskiarvon ja tyyppi-arvon ymmärtäminen • harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani • tutustutaan hajonnan käsitteeseen • tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja • lasketaan todennäköisyyksiä |

15.3.5.3. Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välisenä.

15.3.5.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 7–9

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

15.3.5.5. Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7–9

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaa matematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearviointissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskennellessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso matematiikan valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Matematiikassa oppilaan osaaminen kehittyy eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.3.5.6. Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Opetuksen tavoitteet | Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Arvosanan kahdeksan osaaminen |
|--|---------------------------------------|---|--|
| Merkitys, arvot ja asenteet | | | |
| T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minä- kuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana. | S1 – S6 | | Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. |
| T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien. | S1 – S6 | Vastuunottaminen opiskelusta | Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan. |
| Työskentelyn taidot | | | |
| T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä. | S1 – S6 | Opittujen asioiden yhteydet | Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä |
| T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti | S1 – S6 | Matemaattinen ilmaisu | Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti. |
| T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä | S1 – S6 | Ongelmanratkaisutaito | Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa. |
| T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä | S1 – S6 | Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja | Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä |
| T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa | S1 – S6 | Matematiikan soveltaminen | Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä |
| T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun | S1, S4, S6 | Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu | Oppilas osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa |
| T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintä- teknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa | S1 – S6 | Tieto- ja viestintäteknologian käyttö | Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa |
| Käsitteelliset ja tiedonala- kohtaiset tavoitteet | | | |
| T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässä- laskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa | S1, S2 | Päättele- ja laskutaito | Oppilas käyttää aktiivisesti päättele- ja päässä- laskutaitoa eri tilanteissa |

| | | | |
|---|--------|--|---|
| T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla | S2 | Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla | Oppilas osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla |
| T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityttöihin | S2 | Lukukäsite | Oppilas tunnistaa reaalityttö ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia |
| T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta | S2, S6 | Prosentin käsite ja prosenttilaskenta | Oppilas osaa kertoa prosentin käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Oppilas osaa käyttää tietojaan eri tilanteissa. |
| T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälöratkaisutaitojaan | S3, S4 | Tuntemattoman käsite ja yhtälöratkaisutaidot | Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti. Oppilas osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi päättelemällä tai symbolisesti. |
| T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkittamista ja tuottamista | S3, S4 | Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajan tulkittaminen ja tuottaminen | Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti. |
| T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä | S5 | Geometrian käsitteiden ja niiden välisen yhteyksien hahmottaminen | Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suorin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä |
| T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia | S5 | Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen | Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet. |
| T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia | S5 | Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito | Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia. |
| T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä | S6 | Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta | Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Oppilas osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä. |
| T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen. | S1 | Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot | Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia. |

15.3.6. BIOLOGIA

15.3.6.1. Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratorio menetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

15.3.6.2. Biologian keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7. luokka

| Biologian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Biologian opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 |
|---|---|
| Biologinen tieto ja ymmärrys | Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. |
| T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja (L4, L5) | S1 Biologinen tutkimus: Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuksi. |
| T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta (L4, L5) | S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön: Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. |
| T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään eri- laisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle (L4, L7) | Maasto työskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin. |
| T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemi- palvelujen merkitys (L4, L7) | S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta: <ul style="list-style-type: none">eliöyhteisön perusrakenteeseen tutustuminenpaikallisten ravintoverkkojen lajeja ja |
| Biologiset taidot | |
| T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä (L1) | |
| T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa (L1, L5) | |
| T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi (L5, L6, L7) | |

| | |
|--|---|
| T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella (L1, L5) | <p>niiden merkitys monimuotoisuudelle ja ekosysteemien toiminnolle</p> <ul style="list-style-type: none"> ihmisen toiminnan vaikutus vesiekosysteemeissä <p>S4 Mitä elämä on?</p> <ul style="list-style-type: none"> eliöiden rakentuminen soluista eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä eliökunnan kehitys ja eri eliöryhmien sukulaisuuden vertailu rakenteiden ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta <p>S6 Kohti kestävää tulevaisuutta:</p> <ul style="list-style-type: none"> monimuotoisuuden säilyttäminen ilmastonmuutoksen ja ihmisen vaikutus vesistöihin vesistöjen kestävä käyttö ja suojeleminen painotetaan ja tutkitaan paikallisia vesistöjä |
| T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa (L2, L3, L7) | |
| Biologian asenne- ja arvo tavoitteet | |
| T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta (L7) | |
| T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja (L7) | |
| T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestäväen tulevaisuuden rakentamiseksi (L5, L7) | |

8. luokka

| Biologian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8 | Biologian opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8 |
|---|---|
| Biologinen tieto ja ymmärrys | <p>Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin.</p> <p>S1 Biologinen tutkimus Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuksi.</p> <p>S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maasto työskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.</p> <p>S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> ekosysteemikäsitteen syventäminen keskitytään suomalaiseen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan painottaen monimuotoisuutta tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden väliin vuorovaikutussuhteisiin |
| T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja (L4, L5) | |
| T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta (L4, L5) | |
| T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle (L4, L7) | |
| T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys (L4, L7) | |
| Biologiset taidot | |
| T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä (L1) | |
| T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa (L1, L5) | |
| T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella (L1, L5) | |
| T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa (L2, L3, L7) | |
| Biologian asenne- ja arvo tavoitteet | |
| T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta | |

| | |
|---|--|
| <p>luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta (L7)</p> | <ul style="list-style-type: none"> • lähiympäristön tyyppillisten metsän eliölajien tunnistaminen ja niiden merkitys monimuotoisuuteen |
| <p>T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja (L7)</p> | <ul style="list-style-type: none"> • eliökokoelman koostaminen |
| <p>T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi (L5, L7)</p> | <ul style="list-style-type: none"> • tunturi- suo- ja kaupunkiekosysteemit ja niiden monimuotoisuus • ihmisen toiminnan vaikutus ekosysteemeissä <p>S4 Mitä elämä on?</p> <ul style="list-style-type: none"> • keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyyppisiin tutkimusmenetelmiin lähiympäristöä hyödyntäen • metsä-, tunturi-, suo- ja kaupunkielinympäristöjen monimuotoisuus • eliöiden sopeutuminen eri ympäristöihin ja eliöiden rakenteiden ja elintoimintojen vertailu • eliöiden välisten vuorovaikutusten tarkastelu • kasvien kasvatusta ja havaintojen tekeminen • eliökunnan kehitys <p>S6 Kohti kestävää tulevaisuutta</p> <ul style="list-style-type: none"> • monimuotoisuuden säilyttämisen painottaminen • ilmastonmuutos ja sen vaikutukset lähiympäristöön • luonnonvarojen kestävän käytön ekologisten, sosiaalisten, taloudellisten ja eettisten periaatteiden pohdiskelu • luonnonvarojen muutokset lähiympäristössä • luonnonsuojelun tavoitteet, keinot ja saavutukset • jokamiehenoikeudet • kestävä ravinnontuotanto • eläinten hyvinvointi • biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuudet kestävän tulevaisuuden kannalta |

9. luokka

| <p>Biologian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9</p> | <p>Biologian opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 9</p> |
|---|---|
| <p>Biologinen tieto ja ymmärrys</p> | |
| <p>T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja (L4, L5)</p> | <p>S1 Biologinen tutkimus:</p> |
| <p>T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta (L4, L5)</p> | <p>Biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat tutuiksi oppilaan oman toiminnan kautta. Tutkimuksen sisältöinä ovat ihmisen rakenne, elintoiminnot ja säätelyjärjestelmät.</p> |

| | |
|--|--|
| T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään eri- laisten elinympäristöjen merkitys luonnon moni- muotoisuudelle (L4, L7) | <p>Biologinen tutkimus sisällytetään muihin sisältöalueisiin.</p> <p>S4 Mitä elämä on?</p> <ul style="list-style-type: none"> • keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisiin tutkimusmenetelmiin • perehdytään eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä (esimerkiksi kasvi- ja eläinsolun vertailu, virukset ja bakteerit) • ihmisen rakenne • ihmisen elintoiminnot ja säätelyjärjestelmät • perinnöllisyyden perusteet • bioteknologian perusteet, mahdollisuudet ja haasteet • evoluutio ja elämän kehityshistoria <p>S5 Ihminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja säätelyjärjestelmien tietämyksen syventäminen • ihmisen lisääntyminen, kasvu ja kehitys • terveyteen vaikuttavat tekijät • perimän ja ympäristön vaikutus ihmisen eriominaisuuksien kehittymiseen • ympäristön vaikutus perimään, mutaatiot <p>S6 Kohti kestävää tulevaisuutta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bioteknologian ekologiset, sosiaaliset, taloudelliset ja eettiset periaatteet ravinnontuotannossa • kestävä ravinnontuotannon sekä eläinten hyvinvoinnin pohtiminen |
| T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseräitä (L1) | |
| T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja (L3) | |
| T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys (L4, L7) | |
| Biologiset taidot | |
| T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä (L1) | |
| T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa (L1, L5) | |
| T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella (L1, L5) | |
| T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa (L2, L3, L7) | |
| Biologian asenne- ja arvo tavoitteet | |
| T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta (L7) | |
| T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja (L7) | |
| T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi (L5, L7) | |

15.3.6.3. Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa oppilailla on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevista oppimisympäristöissä sekä koulussa, että koulun ulkopuolella. Maasto- ja laboratoriotyöskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinnaissa ja esittämisessä.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaiden taitoa pohtia omia arvo valintoja. Lisäksi oppilaille kehitetty taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

15.3.6.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7–9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maasto työskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaiden taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

15.3.6.5. Oppilaan oppimisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7–9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havainnoita, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso biologian valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.3.6.6. Biologian päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Biologian opetuksen tavoitteena on | Sisältöalueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Arvosanan kahdeksan osaaminen |
|--|---------------|---|---|
| Biologinen tieto ja ymmärrys | | | |
| T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja | S1-S4, S6 | Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen | Oppilas osaa kuvata metsäekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja. Oppilas osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle sekä pohtia metsien kestävän käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle. |
| T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta | S1-S5 | Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen | Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten |

| | | | |
|--|---------------|--|---|
| | | | sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä. |
| T3 ohjata oppilasta tutki- maan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ym- märtämään erilaisten elinym- päristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle | S1-S4, S6 | Eliöiden sopeutu- misen ja elinympä- ristöjen monimuo- toisuuden hahmot- taminen | Oppilas osaa tehdä havaintoja lajien esiinty- misestä ja osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin. Oppilas tunnistaa lähiym- päristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää ni- den merkityksen luonnon monimuotoisuu- delle. |
| T4 ohjata oppilasta ymmärtä- mään perinnöllisyyden ja evo- luution peruseriaatteita | S1, S4, S5 | Perinnöllisyyden ja evoluution perus- periaatteiden hah- mottaminen | Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata perimän ja ympäristön vaikutusta eliöiden yksilönkehityk- sessä. Oppilas osaa kuvata miten elämä ja luonnon monimuotoisuus ovat kehittyneet maapallolla evoluution tuloksena. |
| T5 ohjata oppilasta ymmärtä- mään ihmisen kehitystä ja eli- mistön perustoiminto- ja | S5 | Ihmiselimistön ra- kenteen ja toimin- nan hahmottami- nen | Oppilas osaa kuvata ihmiselimistön perusra- kenteita ja elintoimintoja sekä osaa selostaa ihmisen kasvun ja kehittymisen pääperiaat- teita. |
| T6 ohjata oppilasta arvioi- maan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäris- töön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden mer- kitys | S6 | Lu- onnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi | Oppilas osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutki- muksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheutta- mista luonnonympäristön muutoksista. Oppilas ymmärtää maapallon luon- nonvarojen rajallisuuden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen sekä tuntee kestäväen elämänta- van perusteet ja jokamiehen oikeudet ja vel- vollisuudet. |
| T7 ohjata oppilasta kehittä- mään luonnontieteellistä ajat- telutaitoa sekä syy- ja seuraus- suhteiden ymmärtämistä | S1-S6 | Luonnontieteel- linen ajattelutaito | Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tut- kimus- ja tiedonhankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontie- teellisiä käsityksiä ja päätelmiä. |
| T8 opastaa oppilasta käyttä- mään biologian tutkimusväli- neistöä ja tieto- ja viestintä- teknologiaa | S1-S5 | Biologisen tutki- musvälineistön ja teknologian käyttö | Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja ta- voitteellisesti laboratorioissa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja vies- tintäteknologiaa. |
| T9 ohjata oppilasta koosta- maan eliökokoelma ja kasvat- tamaan kasveja biologisten il- miöiden ymmärtämiseksi | S1-S4, S6 | Eliökokoelman laa- timinen ja kasvien kokeellinen kasvat- taminen | Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti pe- rinteisen tai digitaalisen kasvi- kokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjatusti kasvatus- kokeen. |
| T10 ohjata oppilasta teke- mään tutkimuksia sekä kou- lussa että koulun ulko- puolella | S1-S6 | Biologisen tutkimuksen tekeminen | Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa kerää- miään tietoja laboratorioissa ja maastossa. Oppilas osaa esittää hypoteeseja ja tehdä oh- jatusti pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia. |
| T11 kannustaa oppilasta sovel- tamaan biologian tietoja ja tai- toja omassa elämässä sekä yh- teiskunnallisessa keskuste- lussa ja päätöksenteossa | S6 | Biologisten tietojen ja taitojen sovelta- minen arjessa | Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteis- kunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta. Oppilas osallistuu lähiluonnon |

| | | | |
|---|-------|--|--|
| | | | vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin. |
| Biologian asenne- ja arvotavoitteet | | | |
| T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta | S1-S6 | Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen | Oppilaan osaa perustella esimerkkien avulla, miten luonnossa toimitaan kestäväällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla. |
| T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja | S6 | Eettisten kysymysten pohdinta | Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteelluja eettisesti kestäville valinnoille. |
| T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi | S6 | Kestävän tulevaisuudenrakentamisen tiedot ja taidot | Oppilas osaa kuvata, miten toimitaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi. |

15.3.7. MAANTIETO

15.3.7.1. Oppiaineen tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikkoon.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristömuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämämaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävä kehitystä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävä tulevaisuuden rakentamiseen.

15.3.7.2. Maantiedon keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7.luokka

| Maantiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Maantiedon opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 |
|---|--|
| Maantieteellinen tieto ja ymmärrys | |
| T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta (L1, L4, L5) | Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia |

| | | |
|---|--|--|
| T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja maapallon eri alueilla (L4, L5) | mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajan-kohtaisen maailman seuraaminen (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. | |
| T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla (L2, L4) | | |
| T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys (L7) | | |
| Maantieteelliset taidot | | |
| T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä (L1) | | |
| T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symbolien, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä (L4, L5) | | |
| T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä (L5, L6) | | |
| T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja (L1) | | |
| T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa (L4) | | |
| T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa (L2) | | |
| T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja (L7) | S1 Maapallon karttakuva ja alueet Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun. | |
| Maantiedon asenne- ja arvo tavoitteet | | |
| T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi (L7) | | |
| T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa (L3, L7) | | |
| S2 Ajankohtainen muuttuva maailma | | |
| Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutista tapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen. | | |
| S3 Elämän perusedellytykset maapallolla | | |
| <ul style="list-style-type: none"> • planetaarisuus ja sen vaikutukset • vuorokauden ja vuodenaikojen vaihtelut • ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet • ilmakehä • vesikehä • kivikehä | | |
| S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt maapallolla | | |
| <ul style="list-style-type: none"> • tutkitaan esimerkkien avulla eri alueiden luonnon- ja kulttuuri- maisemia | | |
| S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö maapallolla | | |
| <ul style="list-style-type: none"> • puhdas ilma ja vesi • ilmastonmuutos • tarkastellaan ympäristön muutoksia ja niiden vaikutuksia | | |
| Tarvittaessa sisältöjä voidaan vaihdella vuosiluokkien välillä. | | |

8.luokka

| Maantiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8 | Maantiedon opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8 |
|---|--|
| Maantieteellinen tieto ja ymmärrys | |
| T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentamista maapallosta (L1, L4, L5) | Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että |
| T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaan- | |

| | |
|--|--|
| tieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luon- nonmaisia Suomessa ja muualla maapallolla (L4, L5) | maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankoh- taisen maailman seuraaminen (S2) sisällytetään mui- hin sisältöalueisiin. |
| T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantie- teellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään eri- laisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla (L2, L4) | S1 Maapallon karttakuva ja alueet: Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kar- tan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teema- kartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maail- man hahmottamiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun. |
| T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toimin- nan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys (L7) | S2 Ajankohtainen muuttuva maailma: Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisäl- töjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteis- kunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen. |
| Maantieteelliset taidot | S3 Elämän perusedellytykset maapallolla: |
| T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantie- teellisiä kysymyksiä (L1) | <ul style="list-style-type: none"> • luonnonvarat • ravinnotuotanto |
| T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä sym- boleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä (L4, L5) | S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt maapal- lolla: |
| T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arki- elämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laa- timaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä il- miöistä (L5, L6) | <ul style="list-style-type: none"> • tutkitaan esimerkkien avulla eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia |
| T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tut- kimustaitoja (L1) | S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla: |
| T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäris- töä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida op- pilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maail- massa (L4) | <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoinhin eri puolilla maail- maa • tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoinhin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan • pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkö- kulmasta |
| T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmäytötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa (L2) | S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö maapallolla: |
| T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvis- taa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja (L7) | <ul style="list-style-type: none"> • pohditaan luonnonvarojen kestävää käyttöä ja biotalouden mah- dollisuuksia • tarkastellaan ympäristön muutoksia ja niiden vaikutuksia • pohditaan globalisaation vaikutuksia ja alu- eellisia kehityskysymyksiä |
| Maantiedon asenne- ja arvo tavoitteet | |
| T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuulli- sesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutu- neeksi kansalaiseksi (L7) | |
| T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identi- teettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuu- rien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoi- keuksia kaikkialla maailmassa (L3, L7) | |
| | Tarvittaessa sisältöjä voidaan vaihdella vuosi- luok- kien välillä. |

| Maantiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9 | Maantiedon opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9 |
|---|---|
| Maantieteellinen tieto ja ymmärrys | |
| T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta (L1, L4, L5) | Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. |
| T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnon- maantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmismaisia Suomessa ja muualla maapallolla (L4, L5) | |
| T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaan- tieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla (L2, L4) | |
| T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys (L7) | |
| Maantieteelliset taidot | S1 Maapallon karttakuva ja alueet |
| T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä (L1) | Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen ja Suomen keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun. |
| T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä (L4, L5) | S2 Ajankohtainen muuttuva maailma |
| T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä (L5, L6) | Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisuuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osaluilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen. |
| T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja (L1) | S3 Elämän perusedellytykset Suomessa |
| T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktiivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa (L4) | <ul style="list-style-type: none"> • vuorokauden ja vuodenaikojen vaihtelut • ilmasto- ja kasvillisuusalueet • Suomen kallioperä • vesistöt |
| T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätöitä sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa (L2) | S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt Suomessa |
| T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja (L7) | <ul style="list-style-type: none"> • tarkastellaan esimerkkien avulla erilaisia luonnon- ja kulttuurimaisemia • jääkauden jäljet • oman kotiseudun erityispiirteet • oman lähiympäristön tutkiminen ja kehittäminen |
| Maantiedon asenne- ja arvo tavoitteet | S5 Ihmiset ja kulttuurit Suomessa |
| T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi (L7) | <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoin Suomessa • tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan • pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta |
| T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmisen toiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa (L3, L7) | S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö Suomessa |

| | |
|--|--|
| | <ul style="list-style-type: none"> • pohditaan luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja biotalouden mahdollisuuksia • pohditaan globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä • tutkitaan tuotteiden elinkaaria ja omia kulutustottumuksia • käsitellään Itämeren alueen ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia • tarkastellaan ympäristön muutoksia ja niiden vaikutuksia Suomessa <p>Tarvittaessa sisältöjä voidaan vaihdella vuosiluokkien välillä.</p> |
|--|--|

15.3.7.3. Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maasto työskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta. Pelillisuus lisää oppilaiden motivaatiota. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämisaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

15.3.7.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7–9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia oppilaiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa oppilaiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnassa. Oppilaita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomedian arjen tilanteissa. Jokaisen oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa on mahdollista edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

15.3.7.5. Oppilaan oppimisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7–9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso maantiedon valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla

oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetus- suunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.3.7.6. Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Opetuksen tavoite | Sisältö-alueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Arvosanan kahdeksan osaaminen |
|---|----------------|---|---|
| T1 tukea oppilaan jäsenyteen karttakuvan rakentamista maapallosta | S1-S6 | Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikan nimistön tunteminen | Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön. |
| T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla | S1-S4, S6 | Luonnon maantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen | Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä. |
| T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureja, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla | S1-S6 | Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen | Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa. |
| T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys | S1-S6 | Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö | Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää. |
| T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä | S1-S6 | Maantieteellinen ajattelutaito | Oppilas osaa selittää, että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja ja sekä hahmottaa kartoilta eri alue tasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin. |
| T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä | S1-S6 | Tilatajuna kehittyminen | Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukummittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla. |
| T7 ohjata oppilasta harjaanuttamaan arkielämän geome-diataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä | S1-S6 | Geomediataidot | Oppilas osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomedian maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä |

| | | | |
|---|-------|--|---|
| ilmiöistä | | | malleja. |
| T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja | S1-S6 | Tutkimustaidot | Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti. |
| T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa | S1-S6 | Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen | Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja. |
| T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa | S1-S6 | Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot | Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin. |
| T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja | S1-S6 | Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot | Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan. |
| T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi | S1-S6 | Kestävän kehityksen edistäminen | Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävä kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä, miten toimitaan kestävä elämäntavan mukaisesti. |
| T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa | S1-S6 | Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen | Oppilas osaa luonnehtia omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä osaa kuvata lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta. |

15.3.8. FYSIIKKA

15.3.8.1. Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailman kuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävä tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7–9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

15.3.8.2. Fysiikan keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7.luokka

| Fysiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Fysiikan opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 |
|--|--|
| <p>Merkitys, arvot ja asenteet</p> <p>T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun (S1- S6, L1)</p> <p>T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti (S1-S6, L1, L6)</p> <p>T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa (S1-S6, L6, L7)</p> <p>T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestäväen käytön kannalta (S1- S6, L3, L7)</p> <p>Tutkimisen taidot</p> <p>T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi (S1-S6, L1, L7)</p> <p>T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti (S1-S6, L2, L5)</p> <p>T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia (S1-S6, L2, L5)</p> <p>T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten</p> | <p>S1 Luonnontieteellinen tutkimus</p> <ul style="list-style-type: none"> Mittaamisen ja havainnoinnin perusteet <p>S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä</p> <ul style="list-style-type: none"> Värähdys- ja aaltoliike: ääni ja valo <p>Lämpö: lämpölaajeneminen, lämpötila, energian säilymlaki, olomuodon muutokset, lämmön siirtymistavat</p> |

| | |
|---|--|
| <p>toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa (S1-S6, L2, L3, L5)</p> <p>T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla (S1-S6, L5)</p> <p>Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä (S1-S6, L1)</p> <p>T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvamisessa ja selittämässä sekä ennusteiden tekemisessä (S1-S6, L1)</p> <p>T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla (S1-S6, L2, L4)</p> <p>T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa (S1-S6, L1, L4)</p> <p>T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä (S5, S6, L1)</p> <p>T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä (S1-S6, L6)</p> | |
|---|--|

8.luokka

| Fysiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8 | Fysiikan opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8 |
|--|---|
| <p>Merkitys, arvot ja asenteet</p> <p>T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun (S1- S6, L1)</p> <p>T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti (S1-S6, L1, L6)</p> <p>T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa (S1-S6, L6, L7)</p> <p>T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan</p> | <p>S5 Vuorovaikutus ja liike</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liike ja voima • keskinopeus <ul style="list-style-type: none"> ○ kiihtyvyys ○ vuorovaikutus ja voima ○ kitka ○ tiheys, noste ja paine • Energia liikeilmiössä <ul style="list-style-type: none"> ○ mekaaninen energia ○ työ ○ teho ja |

energiavarojen kestävä käytön kannalta (S1- S6, L3, L7)

Tutkimisen taidot

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi (S1-S6, L1, L7)

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti (S1-S6, L2, L5)

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia (S1-S6, L2, L5)

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa (S1-S6, L2, L3, L5)

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla (S1-S6, L5)

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä (S1-S6, L1)

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvamisessa ja selittämässä sekä ennusteiden tekemisessä (S1-S6, L1)

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri

tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla (S1-S6, L2, L4)

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa (S1-S6, L1, L4)

T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä (S5, S6, L1)

T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä (S1-S6, L6)

hyötysuhde

- yksinkertaiset koneet

| Fysiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9 | Fysiikan opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9 |
|---|--|
| <p>Merkitys, arvot ja asenteet</p> <p>T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun (S1- S6, L1)</p> <p>T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti (S1-S6, L1, L6)</p> <p>T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa (S1-S6, L6, L7)</p> <p>T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestäväen käytön kannalta (S1- S6, L3, L7)</p> <p>Tutkimisen taidot</p> <p>T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi (S1-S6, L1, L7)</p> <p>T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti (S1-S6, L2, L5)</p> <p>T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia (S1-S6, L2, L5)</p> <p>T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa (S1-S6, L2, L3, L5)</p> <p>T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla (S1-S6, L5)</p> <p>Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen</p> <p>T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä (S1-S6, L1)</p> <p>T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä (S1-S6, L1)</p> | <p>S6 Sähkö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sähkö <ul style="list-style-type: none"> ○ virtapiiri ja kytkentäkaaviot ○ jännite ja sähkövirta ○ resistanssi ○ sähköturvallisuus <p>S3 Fysiikka yhteiskunnassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Energia yhteiskunnassa <ul style="list-style-type: none"> ○ magnetism ja sähkömagneettinen induktio ○ sähköön tuottaminen ja siirtäminen <ul style="list-style-type: none"> ○ sähköenergian käyttö ja hinta <p>S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maailmankaikkeuden pienet ja suuret rakenteet |

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla (S1-S6, L2, L4)

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa (S1-S6, L1, L4)

T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä (S5, S6, L1)

T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä (S1-S6, L6)

15.3.8.3. Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työ- ja turvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

15.3.8.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa vuosiluokilla 7–9

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

15.3.8.5. Oppilaan oppimisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7–9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsitteitään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakuja, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päätöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päätöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso fysiikan päätöarvioinnin kriteereihin. Fysiikassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosi- luokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.3.8.6. Fysiikan päätöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Opetuksen tavoite | Sisältö- alueet | Arvioinnin kohteet oppiain- eessa | Arvosanan kahdeksan osaaminen |
|--|--------------------|---|--|
| Merkitys, arvot ja asenteet | | | |
| T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun | S1-S6 | | Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. |
| T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti | S1-S6 | Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot | Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella. |
| T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa | S1-S6 | Fysiikan merkityksen arviointi | Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa. |
| T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta | S1-S6 | Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta | Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävän käytön kannalta. |
| Tutkimisen taidot | | | |
| T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi | S1-S6 | Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu | Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia. |
| T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti | S1-S6 | Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen | Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia. |
| T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia | S1-S6 | Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi | Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta. |
| T8 ohjata oppilasta | S1-S6 | Teknologinen | Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia |

| | | | |
|---|--------|--|---|
| ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa | | osaaminen ja yhteistyö teknologiassa ongelmanratkaisussa | sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa. |
| T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla | S1-S6 | Tieto- ja viestintäteknikan käyttö | Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta. |
| Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen | | | |
| T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsitteitä kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä. | S1-S6 | Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen | Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet. |
| T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä | S1-S6 | Mallien käyttäminen | Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita. |
| T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla | S1-S6 | Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen | Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla. |
| T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa | S1, S4 | Luonnon-tieteellisen tiedon luonnetten hahmottaminen | Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa. |
| T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä | S5, S6 | Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen | Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa. |
| T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojen ja taitojen monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä | S1-S6 | Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa | Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojen ja taitojen monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteissa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä. |

15.3.9. KEMIA

15.3.9.1. Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailman- kuvan kehitty- mistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestäväen tulevai- suuden rakentamisessa: kemialla tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hy- vinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea kemiaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtä- mistä. Vuosiluokilla 7–9 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajatte- lun kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Oppilaiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemi- allisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatte- luun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämässä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön tai- toja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia so- veltua kemialla erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaa- mista.

15.3.9.2. Kemian opetuksen keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7.luokka

| Kemian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Kemian opetuksen tavoitteisiin liit- tyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 |
|--|---|
| <p>Merkitys, arvot ja asenteet</p> <p>T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun (S1-S6, L1)</p> <p>T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamis- taan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskente- lemään pitkäjänteisesti (S1-S6, L1, L6)</p> <p>T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa (S1-S6, L6, L7)</p> <p>T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevai- suuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonva- rojen kestäväen käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta (S1-S6, L3, L7)</p> <p>Tutkimisen taidot</p> <p>T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista il- miöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi (S1-S6, L1, L7)</p> | <p>S1 Luonnontieteellinen tutkimus</p> <ul style="list-style-type: none">• työskentely turvallisesti ohjeita noudattaen• tutkimuksen suunnittelu, toteutus ja dokumentointi tieto- ja viestintäteknolo- giaa hyödyntäen• perustyötaitoina ero- tusmenetelmät <p>S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä</p> <ul style="list-style-type: none">• palamisreaktio, sen kuva- aminen kemian merkkicie- lillä sekä palamistuottei- den omi- naisuudet ja vai- kutukset ympäristössä• aineiden palo herkkyyks |

| | |
|---|--|
| <p>T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti (S1-S6, L2, L5)</p> <p>T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia (S1-S6, L2, L5)</p> <p>T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa (S1-S6, L2, L3, L5)</p> <p>T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla (S1-S6, L5)</p> <p>Kemian tiedot ja niiden käyttäminen</p> <p>T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä (S1-S6, L1)</p> <p>T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä (S1-S6, L1)</p> <p>T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla (S1-S6, L2, L4)</p> <p>T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa (S1-S6, L1, L4)</p> <p>T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseräitä aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista (S5, S6, L1)</p> <p>T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä (S1-S6, L6)</p> | <p>S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne</p> <ul style="list-style-type: none"> • alkuaineiden ja yhdisteiden merkitseminen, alkuaineiden kemialliset merkit • alkuaineiden ja yhdisteiden luokittelu, puhtaat aineet ja seokset • alkuaineiden ja yhdisteiden rakenteiden mallintaminen <p>S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset</p> <ul style="list-style-type: none"> • reaktionopeuksien vertailu ja havainnointi • yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitseminen |
|---|--|

8.luokka

| | |
|--|--|
| <p>Kemian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8</p> | <p>Kemian opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8</p> |
| <p>Merkitys, arvot ja asenteet</p> <p>T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun (S1-S6, L1)</p> <p>T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti (S1-S6, L1, L6)</p> | <p>S1 Luonnontieteellinen tutkimus</p> <ul style="list-style-type: none"> • työskentely turvallisesti ohjeita noudattaen • kodin kemikaaleihin, happamiin ja emäksisiin aineisiin |

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa (S1-S6, L6, L7)

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävänsä käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta (S1-S6, L3, L7)

Tutkimisen taidot

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi (S1-S6, L1, L7)

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti (S1-S6, L2, L5)

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia (S1-S6, L2, L5)

T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa (S1-S6, L2, L3, L5)

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla (S1-S6, L5)

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä (S1-S6, L1)

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä (S1-S6, L1)

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla (S1-S6, L2, L4)

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa (S1-S6, L1, L4)

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista (S5, S6, L1)

T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä (S1-S6, L6)

- tutkitaan perustyötaitojen laajentaminen tutkimuksen eri vaiheissa

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

- tutustutaan oksidien vesiliuosten happamuutta ja emäksisyyttä sekä niiden vaikutuksia ympäristöön

S3 Kemia yhteiskunnassa

- ilmakehän aineet, niiden merkitys ihmiselle ja luonnon tasapainolle
- vesi, veden ominaisuudet ja puhdistus
- tärkeimmät maankuoresta saatavat alkuaineet ja yhdisteet
- tuotteiden valmistus, käyttö, riittävyys ja kierrätettävyys

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

- alkuaineiden jaksollinen järjestelmä, kemialliset merkit
- alkuaineiden luokittelu, metallit ja epämetallit
- yhdisteiden nimeäminen ja luokittelu, ioni- ja molekyyli-rakenteiset yhdisteet
- alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksien ja rakenteiden selittäminen jaksollisen järjestelmän avulla

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

reaktioyhtälöiden tulkitseminen sekä tasa-painottaminen

| Kemian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9 | Kemian opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältö-alueet vuosiluokalla 9 |
|--|--|
| <p>Merkitys, arvot ja asenteet</p> <p>T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun (S1-S6, L1)</p> <p>T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti (S1-S6, L1, L6)</p> <p>T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa (S1-S6, L6, L7)</p> <p>T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta (S1-S6, L3, L7)</p> <p>Tutkimisen taidot</p> <p>T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi (S1-S6, L1, L7)</p> <p>T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti (S1-S6, L2, L5)</p> <p>T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia (S1-S6, L2, L5)</p> <p>T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa (S1-S6, L2, L3, L5)</p> <p>T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla (S1-S6, L5)</p> <p>Kemian tiedot ja niiden käyttäminen</p> <p>T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä (S1-S6, L1)</p> <p>T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä (S1-S6, L1)</p> <p>T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla (S1-S6, L2, L4)</p> | <p>S1 Luonnontieteellinen tutkimus</p> <ul style="list-style-type: none"> • työskentely turvallisesti ohjeita noudattaen • perustyötaitojen laajentaminen ja tulosten tulkinta ja esittäminen <p>S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä</p> <ul style="list-style-type: none"> • metallien kemiaa • sähkökemiallinen ilmiö <p>S3/S4 Kemia yhteiskunnassa / Kemia maailmankuvan rakentajana</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan ainakin yhteen orgaanisen kemian sovellukseen • tuotteiden elinkaariajattelu ja kestävä luonnonvarojen käyttö <p>S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne</p> <ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan rasvoihin, valkuaisaineisiin ja hiilihydraatteihin • orgaanisen kemian yhdisteitä: hiilivedyt, alkoholit ja karboksyylihapot <p>S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset</p> <ul style="list-style-type: none"> • hiilen kiertokulku luonnossa reaktioyhtälöiden tulkitseminen sekä tasapainottaminen |

| | |
|--|--|
| <p>T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa (S1-S6, L1, L4)</p> <p>T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista (S5, S6, L1)</p> <p>T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä (S1-S6, L6)</p> | |
|--|--|

15.3.9.3. Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta kemian ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

15.3.9.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7–9

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

15.3.9.5. Oppilaan oppimisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7–9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kemian päätösarvioinnin kriteereihin. Kemiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit

riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.3.9.6. Kemian päättöarviointin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Opetuksen tavoite | Sisältö-alueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Arvosanan kahdeksan osaaminen |
|---|----------------|---|--|
| Merkitys, arvot ja asenteet | | | |
| T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun | S1-S6 | | Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohti- maan kokemuksiaan osana itsearvi- ointia. |
| T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tun- nistamaan omaa kemian osaamis- taan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentele- mään pitkäjänteisesti | S1-S6 | Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppi- misen taidot | Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamis- taan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearviointin pe- rusteella. |
| T3 ohjata oppilasta ymmärtämään ke- mian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteis- kunnassa | S1-S6 | Kemian mer- kityksen arvi- oiminen | Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata kemian osaami- sen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa. |
| T4 ohjata oppilasta käyttämään ke- mian osaamistaan kestävän tulevai- suuden rakentamisessa sekä arvioi- maan omia valintojaan luonnonvaro- jen kestävän käytön ja tuotteen elin- kaaren kannalta | S1-S6 | Kestävän kehityk- sen tiedot ja tai- dot kemian kan- nalta | Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvi- taan kestävän tulevaisuuden rakenta- miseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta. |
| Tutkimisen taidot | | | |
| T5 kannustaa oppilasta muodosta- maan kysymyksiä tarkasteltavista il- miöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toimin- nan lähtökohdiksi | S1-S6 | Kysymysten muo- dostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu | Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuk- sen tai muun toiminnan kohteeksi esi- merkiksi rajaamalla muuttujia. |
| T6 ohjata oppilasta toteuttamaan ko- keellisia tutkimuksia yhteis- työssä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti | S1-S6 | Kokeellisen tutkimuksen to- teuttaminen | Oppilas hallitsee perustyötaitot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteis- työssä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia. |
| T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioi- maan niitä ja koko tutkimusprosessia | S1-S6 | Tutkimusten tu- losten käsittely, esittäminen ja ar- viointi | Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esit- tää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeel- lisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimi- vuutta. |

| | | | |
|---|--------|--|---|
| T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa | S1-S6 | Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologiassa ongelman ratkaisussa | Oppilas osaa kuvata joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä yksinkertaisen kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa. |
| T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla | S1-S6 | Tieto- ja viestintäteknologian käyttö | Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta. |
| Kemian tiedot ja niiden käyttäminen | | | |
| T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä. | S1-S6 | Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen | Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla. |
| T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä | S1-S6 | Mallien käyttäminen | Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla. |
| T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla | S1-S6 | Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen | Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla. |
| T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa | S1, S4 | Luonnontieteellisen tiedon luonnetta hahmottaminen | Oppilas osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa. |
| T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista | S5, S6 | Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen | Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa. |
| T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojen ja taitojen monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä | S1-S6 | Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa | Oppilas osaa käyttää kemian tietojen ja taitojen monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteissa, jossa kemiaa sovelletaan eri ympäristöissä. |

15.3.10. TERVEYSTIETO

15.3.10.1. Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmis-oikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveystieteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasoisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveystietoa tarkastellaan ihmisen elämänsä eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös globaalisti. Oppilaiden kehittyessä ja elinpiirin kasvaessa terveyteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajenee ja syvenee. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittämistä.

Terveysosaamisen avulla oppilaat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveystieteen osaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin- ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä. Terveystiedon aiheita voidaan nostaa koko kouluyhteisöä koskeviksi teema- ja tapahtumapäiviksi tai -viikoiksi. Esimerkiksi liikenneturvallisuus-päivä, liikuntapäivä, terveellinen ravinto -viikko ja NouHätä -kilpailu. Oppilaskunta voi osallistua teemapäivien suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1–6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7–9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsitellyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Raahan koulujen tunti jaossa 7.–9.-luokkien terveystiedon tunnit, yhteensä kolme viikkotuntia, on jaettu seuraavasti: 1,5 viikkotunti 7.luokalla, 0,5 viikkotuntia 8.luokalla ja 1 viikkotunti 9 luokalla.

Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

15.3.10.2. Terveystiedon opetuksen keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7.luokka

| Terveystiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Terveystiedon opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 |
|--|--|
| Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys | Tavoitteiden pohjalta luodaan ehyitä, ikätasoisesti eteneviä opetuskokonaisuuksia. Opintokokonaisuudet rakentavat monipuolista tietoa ja osaamista terveydestä voimavarana, sen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta osa-alueesta sekä näiden välisestä |
| T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänsä kulkua, kasvua ja kehitystä voimavara- lähtöisesti. Oppilas ymmärtää omien valintojensa ja elintapojensa yhteyden terveyden ylläpitämiseen koko elinkaaren kestoiseksi. (L1, L2, L3, L7) | |
| T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja | |

| | |
|---|--|
| <p>vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa. Oppilas tutustuu ja harjoittelee rakentavaa vuorovaikutusta sekä toimintaa erilaisissa tilanteissa. (L2, L3, L4, L7)</p> | <p>vuorovaikutuksesta. Opintokokonaisuudessa otetaan huomioon elämänkulku, lapsuuden ja nuoruuden kasvu, kehitys sekä niiden kehitystehtävät. Sisältöjen valinnoissa hyödynnetään paikallisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita ja sovelletaan niitä tavoitteiden mukaisesti.</p> |
| <p>T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista. Oppilasta ohjataan säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä. Oppilas oppii käyttämään ja vahvistamaan omia voima- varojaan terveystensä ylläpitämiseksi. (L1, L3, L4, L6)</p> | <p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.</p> |
| <p>T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa. Oppilas perehtyy rakentavaan vuorovaikutukseen esimerkkien kautta perheissä, ystävien kanssa ja koulussa (L1, L2, L3, L4, L6, L7)</p> | <p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy Sisältöjä valitaan jakamalla tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveysteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmii, ravitsemus ja liikunta. Terveysteen voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuus- taitoja ja -valmiuksia, ensiaputaito- ja itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.</p> |
| <p>Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät</p> | <p>Terveysteen vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ongelmat, kiusaaminen ja mielenterveyden ongelmat</p> |
| <p>T5 ohjata oppilasta ymmärtämään fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä, näitä vahvistavia ja vaarantavia tekijöitä ja mekanismeja sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti. Ohjata oppilasta ymmärtämään riittävän liikunnan, ravinnon ja levon merkityksen terveydelleen. (L1, L2, L3, L4)</p> | |
| <p>T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia ennaltaehkäisevästi ja tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa. (L2, L3, L5, L6, L7)</p> | |
| <p>T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja. Ohjata oppilasta toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen ja turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa, kuten liikenteessä, tulipalossa ja muissa vaaratilanteissa. Oppilas perehtyy päihteiden ja tupakkatuotteiden haittavaikutuksiin. (L2, L3, L4, L7)</p> | |
| <p>T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä. Terveysteen liittyvät ajankohtaiset muoti-ilmiöt ja niiden kriittinen tarkastelu eri lähteitä käyttäen, esimerkiksi erilaiset dieetit sekä suhtautuminen nuuskaan. (L1-L7)</p> | |
| <p>Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> | |
| <p>T9 ohjata oppilasta ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille. Ohjata terveyteen liittyvän luotettavan tiedon löytämiseen. (L2, L4, L5, L7)</p> | |
| <p>T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle. (L1, L3, L6)</p> | |
| <p>T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista. (L1, L2, L3, L7)</p> | |

| | |
|--|--|
| | kuten masennus ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon riippuvuudet sekä päihteet (tupakka ja nuuska) ja niiden käytön ehkäisy. |
|--|--|

8.luokka

| Terveystiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8 | Terveystiedon opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8 |
|--|---|
| <p>Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</p> | <p>Tavoitteiden pohjalta luodaan ehyitä, ikätasoisesti eteneviä opetuskokonaisuuksia. Opinto- kokonaisuudet rakentavat monipuolista tietoa ja osaamista terveydestä voimavarana, sen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta osa-alueesta sekä näiden välisestä vuorovaikutuksesta. Opintokokonaisuuksissa otetaan huomioon elämäntapa, lapsuuden ja nuoruuden kasvu, kehitys sekä niiden kehitystehtävät. Sisältöjen valinnoissa hyödynnetään paikallisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita ja sovelletaan niitä tavoitteiden mukaisesti.</p> |
| <p>T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja- alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti. Oppilas ymmärtää omien valintojensa ja elintapojensa yhteyden terveyden ylläpitämiseen koko elinkaar- kestoisiksi. (L1, L2, L3, L7)</p> | |
| <p>T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuoro- vaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilan- teissa. Oppilas tutustuu ja harjoittelee rakentavaa vuorovaiku- tusta sekä toimintaa erilaisissa tilanteissa. (L2, L3, L4, L7)</p> | |
| <p>T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvo- jen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista. Oppilasta ohjataan säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä. Oppilas oppii käyttämään ja vah- vistamaan omia voimavarojaan terveytensä ylläpitämiseksi. (L1, L3, L4, L6)</p> | |
| <p>T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökul- masta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkai- suja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa. Oppilas perehtyy rakentavaan vuorovaikutukseen esimerkkien kautta perheissä, ystävien kanssa, koulussa ja erilaisissa yhteisöissä (L1, L2, L3, L4, L6, L7)</p> | <p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys Sisällöissä syvennetään terveyden eri osa-alueiden kokonais- valtaista hahmot- tamista terveyden edistämisen ja sairauk- sien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämäntapaa sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, moni- muotoisuutta ja henkilö- kohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottu- vat seksuaalinen kehittyminen, huolenpi- don sekä turvataidot (EA).</p> |
| <p>Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> | |
| <p>T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä, näitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti. Oh- jata oppilasta ymmärtämään riittävän liikunnan, ravinnon ja le- von merkityksen terveydelleen. (L1, L2, L3, L4)</p> | <p>S2 Terveyttä tukevat ja kulut- tavat teki- jät sekä sairauksien ehkäisy Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ym- märrystä terveyttä tukevista voimava- roista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsi- tellään arkirytmii, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa- alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuu- teen. Lisäksi käsitellään turvallisuustai- toja ja -valmiuksia, liikenneturvallisuutta (mo- poilu), ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valitta- essa otetaan huomioon myös ajan- kohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan</p> |
| <p>T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia ennaltaehkäisevästi ja tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turval- lisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa. Oppilas perehtyy ta- vallisimpiin allergeeneihin ja erityisruokavalioihin. Tutustutaan yleisimpiin mielenterveys- ongelmiin ja -sairauksien oireisiin ja hoitoon sekä syömishäiriöihin. (L2, L3, L5, L6, L7)</p> | |
| <p>T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohti- maan oman tervey- den kannalta merkityksellisiä voimavaro- ja. Ohjata oppilasta toi- mimaan tarkoituksen mukaisesti terveyteen ja turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa, kuten liikenteessä, tulipalossa ja muissa vaaratilanteissa. Esimerkiksi hätäensiavun ja elvytyksen</p> | |

| | |
|--|---|
| antaminen. Oppilas ymmärtää mitä tarkoitetaan auttamisvelvollisuudella. Oppilas perehtyy päihteiden ja tupakkatuotteiden haittavaikutuksiin. (L2, L3, L4, L7) | terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta. |
| T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä. Terveystieteen liittyvät ajankohtaiset muoti-ilmiöt ja niiden kriittinen tarkastelu eri lähteitä käyttäen, esimerkiksi erilaiset dieetit sekä huumeisiin. (L1-L7) | Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemus sekä kiusaaminen. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet (alkoholi, huumeet ja lääkkeet) ja niiden käytön ehkäisy. |
| Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri | |
| T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille. Oppilas tutustuu erilaisiin koulun, kunnan, yhteisöjen ja yhteiskunnan tarjoamiin terveyspalveluihin. Ohjata terveyteen liittyvän luotettavan tiedon löytämiseen. (L2, L4, L5, L7) | |
| T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä. Oppilas omaksuu opiskelun myötä elämäänsä terveellisiä tottumuksia, esimerkiksi liikuntaa, monipuolista ruokailua ja päihteettömyyttä. (L1, L3, L6) | |
| T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntapaan kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista. Oppilas tarkastelee terveystiedossa opitun pohjalta kriittisesti omia ja ympäristönsä elintapoja. (L1, L2, L3, L7) | |
| T12 tukea oppilasta valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuuta ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä. Oppilas oppii suhtautumaan varauksella erilaisiin terveysväittämiin ja kirjoituksiin sekä toimimaan vastuullisesti omissa valinnoissaan. (L1-L7) | |

9.luokka

| Terveystiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9 | Terveystiedon opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9 |
|---|--|
| Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys | |
| T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaista, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti. Oppilas ymmärtää omien valintojensa ja elintapojensa yhteyden terveyden ylläpitämiseen koko elinkaaren kestoiseksi. (L1, L2, L3, L7) | Tavoitteiden pohjalta luodaan ehyitä, ikätasoisesti eteneviä opetuskokonaisuuksia. Opintokokonaisuudet rakentavat monipuolista tietoa ja osaamista terveydestä voimavarana, sen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta osa-alueesta sekä näiden välisestä vuorovaikutuksesta. Opintokokonaisuuksissa otetaan huomioon elämäntapa, lapsuuden ja nuoruuden kasvu, kehitys sekä niiden kehitystehtävät. Sisältöjen valinnoissa hyödynnetään paikallisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita ja sovelletaan niitä |
| T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa. (L2, L3, L4, L7) | |
| T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista. Oppilasta ohjataan säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä. Oppilas oppii käyttämään ja vahvistamaan omia voimavarojaan terveytensä ylläpitämiseksi. (L1, | |

| | |
|--|--|
| <p>L3, L4, L6)</p> <p>T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa. Oppilas perehtyy rakentamaan vuorovaikutukseen esimerkkien kautta perheissä, ystävien kanssa, koulussa ja erilaisissa yhteisöissä. (L1, L2, L3, L4, L6, L7)</p> | <p>tavoitteiden mukaisesti.</p> |
| <p>Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p> <p>T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä, näitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti. Ohjata oppilasta ymmärtämään riittävän liikunnan, ravinnon ja levon merkityksen terveydelleen. (L1, L2, L3, L4)</p> | <p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmä, uni ja lepo, ravitsemus (allergiat, erityisruokavaliot ja syömishäiriöt) ja liikunta. Terveyden voimavaroista tarkastellaan hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaaajan toimintaa. Lisäksi käsitellään terveystaitoja ja -valmiuksia, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveystilanteita sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.</p> |
| <p>T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia ennaltaehkäisevästi ja tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa. Oppilas tunnistaa yleisimmät tarttuvat taudit ja kansantaudit sekä yleistä niiden hoidosta ja lääkitsemisestä. Oppilas perehtyy tavallisimpiin allergeneihin ja erityisruokavaliioihin. Tutustutaan yleisimpiin mielenterveysongelmiin ja -sairauksien oireisiin ja hoitoon sekä syömishäiriöihin. (L2, L3, L5, L6, L7)</p> | <p>Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit.</p> |
| <p>T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja. (L2, L3, L4, L7)</p> | <p>Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit.</p> |
| <p>T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä. Terveyteen liittyvät ajankohtaiset muoti-ilmiöt ja niiden kriittinen tarkastelu eri lähteitä käyttäen. (L1-L7)</p> | <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> <p>Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.</p> |
| <p>Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> | <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> |
| <p>T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille. Oppilas tutustuu erilaisiin koulun, kunnan, yhteisöjen ja yhteiskunnan tarjoamiin terveyspalveluihin. Ohjata terveyteen liittyvän luotettavan tiedon löytämiseen. (L2, L4, L5, L7)</p> | <p>Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.</p> |
| <p>T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä. Oppilas omaksuu opiskelun myötä elämäänsä terveellisiä tottumuksia, esimerkiksi liikuntaa, monipuolista ruokailua ja päihteettömyyttä. (L1, L3, L6)</p> | <p>Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten</p> |
| <p>T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpäähän kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista. Oppilas tarkastelee terveystiedossa opitun pohjalta kriittisesti omia ja ympäristönsä elintapoja. (L1, L2, L3, L7)</p> | <p>Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten</p> |
| <p>T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuuta ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa</p> | <p>Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten</p> |

| | |
|--|---|
| asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä. Oppilas oppii suhtautumaan varauksella erilaisiin terveysväittämiin ja -kirjoituksiin sekä toimimaan vastuullisesti omista valinnoistaan. (L1- L7) | yhdenvertaisuus, osallisuus ja elämänhallinta sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus. |
|--|---|

15.3.10.3. Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Erlaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajan- kohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perustelemiseen. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Toiminnalliset opetusmenetelmät, aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja. Toteutuksessa käytetään koulukohtaisia teemapäiviä ja -viikkoja, jotka toteutetaan yhdessä esim. liikunnan, kotitalouden ja kuvaamataidon kanssa tietotekniikkaa toteutuksessa hyödyntäen. Pyritään osallistumaan valtakunnallisiin terveyttä edistäviin kampanjoihin.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan koulun ulkopuolisia asiantuntijoita, julkista sektoria sekä kolmatta sektoria. Kouluihin pyritään kutsumaan eri alojen asiantuntijoita esim. poliisi, terveydenhoitaja ja ensiapukouluttajia. Mahdollisuuksien mukaan tehdään tutustumiskäyntejä mm. kunnallisiin palveluiden tarjoajiin sekä kunnallisten että yhteisöjen tarjoamiin terveyttä tukeviin toimintoihin. Esim. terveyskeskukset, ensi- ja turvakoti ja palo- ja pelastuslaitos. Osallistutaan valtakunnallisiin terveyttä edistäviin kampanjoihin mm. NOUHÄTÄ (Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK), Liikenneturva.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden, draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavara- ja lähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen käytännön harjoittelulle ja soveltamiselle koulu yhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko koulu yhteisössä sekä kunnallisten että yhteisöjen tarjoamiin terveyttä tukeviin toimintoihin.

15.3.10.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7–9

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevista terveyden ja sairauten liittyvistä kysymyksistä kaikkien oppilaiden ideologioita, uskonnollisia ja kulttuurisia taustoja kunnioittaen. (mutta aina Suomen lainsäädäntöä noudattaen.)

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveyden- huollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveys- osaamiseen eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

| | | | |
|---|----------|---|--|
| tilanteissa. | | | |
| T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelemään käytäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä | S1 | | Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. Minäkuva, itsetunto, itseluottamus, oma-tunto, sympatia, empatia, pettymykset, rakkaus. |
| T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa | S1 S3 S4 | Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa | Oppilas osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas ymmärtää vuorovaikutustaitojen vaikutuksen terveydelle. Oppilas osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja. |
| Terveyttä tukevat ja kulltavat tekijät ja sairauksien ehkäisy | | | |
| T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti. Ohjata oppilasta ymmärtämään riittävän liikunnan ja levonylläpitävän ja ennaltaehkäisevän merkityksen terveydelleen. | S1-S3 | Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen | Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. Näihin kuuluvat liikunta, ravinto, uni, lepo, päihteet, sairaudet ja niiden ennaltaehkäisy ja hoito. Oppilas osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti. |
| T 6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauksen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa. Oppilas tunnistaa yleisimmät tartunta- ja kansantaudit. | S2 S3 | Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen | Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itse- hoidossa, avun hakemisessa sekä käyttää ensiavun perusteita terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Oppilas osaa nimetä yleisiä tartunta- ja kansantauteja sekä niille altistavia tekijöitä. |
| T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja | S1 S2 | | Ei käytetty arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan |

| | | | |
|---|-------|---|--|
| <p>arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuden liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja. Ohjata oppilasta toimimaan tarkoituksen mukaisesti terveyteen ja turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa. Toiminta liikenteessä, tulipalossa ja muissa vaaratilanteissa. Hätäensiavun ja elvytyksen antaminen. Oppilas ymmärtää mitä tarkoitetaan auttamisvelvollisuudella.</p> | | | <p>kokemuksiaan osana itsearviointia.</p> |
| <p>T 8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä</p> | S1-S3 | <p>Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen</p> | <p>Oppilas osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista.</p> <p>Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia.</p> <p>Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.</p> |
| <p>Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri</p> | | | |
| <p>T 9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille</p> | S3 | <p>Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen</p> | <p>Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian yhteyksiä terveyteen.</p> |
| <p>T 10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä</p> | S1 S2 | <p>Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen</p> | <p>Oppilas osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia. Oppilas osaa kuvata miten hakeutua oman koulun ja kunnan terveyspalveluihin ja antaa useampia esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.</p> |
| <p>T 11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntapaan kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistamaan</p> | S1-S3 | <p>Terveyskäsitysten arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen</p> | <p>Oppilas osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä.</p> <p>Oppilas osaa esimerkein eritellä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.</p> |

| | | | |
|---|----|--|---|
| niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista. | | | |
| T 12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauksen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikutuskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisössä. | S3 | Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuden vaikuttavien keinojen tunteminen | Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän luotettavuutta ja merkitystä sekä perustella terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä käsitteitä. Oppilas osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja ympäristön terveydelle sekä esitellä esimerkein keinoja ja tapoja, miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä. |

15.3.11. USKONTO

15.3.11.1. Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaiden itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämönhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaille aineksia oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee jokaisen oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailman- kansalaiseksi.

Vuosiluokilla 7–9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnon- vapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuulu- via elämäntutkimyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

15.3.11.2. Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

| Opetuksen tavoitteet | Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet | Laaja-alainen osaaminen |
|---|---------------------------------------|-------------------------|
| T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuoro- vaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus | S1, S2 | L1 |
| T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskon- nosta ja sen vaikutuksista | S1 | L2 |
| T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen | S2 | L2, L3, L6 |
| T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa | S1, S2, S3 | L2, L4, L6 |
| T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja | S1, S3 | L1, L2, L4, L5, L7 |
| T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin | S3 | L2, L7 |
| T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maa- ilman- laajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina | S1, S3 | L5, L6 |
| T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämän- kysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin | S1, S2, S3 | L7 |
| T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestä- vään elämäntapaan | S2, S3 | L1, L2 |
| T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tule- vai- suudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla | S1, S2, S3 | L6 |

15.3.11.3. Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

S3 Hyvä elämä: Valittavien sisältöjen tulee avata elämäkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös

ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

15.3.11.4. Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla.

Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

15.3.11.5. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 7–9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

15.3.11.6. Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7–9

Arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita. Arviointi on monipuolista ja oppilaille annettava palaute ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosi- luokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.3.11.7. Uskonnon päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Opetuksen tavoite | Sisältö-alueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Päätösarvioinnin kriteeri arvosanalle kahdeksan |
|---|----------------|---|--|
| T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus | S1, S2 | Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa | Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskuntoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa. |
| T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista | S1 | Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen | Oppilas osaa kuvailla opiskelemansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet. |
| T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen | S2 | Maaailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen | Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonnottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa |

| | | | |
|---|--------|--|---|
| | | | moninaisuutta. |
| T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa | S1-S3 | Uskonnon ja kulttuurin lukutaito | Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa. |
| T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja | S1, S3 | Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot | Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista. |
| T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin | S3 | Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeus-etiikka | Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita. |
| T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina | S1, S3 | Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti | Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina. |
| T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin | S2, S3 | Eettinen ajattelu | Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä. |
| T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan | S2, S3 | Eettinen ajattelu | Oppilas pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksesta omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen. |
| T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaaajalla | S1-S3 | | Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. |

15.3.11.8. Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7–9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänskatsomus-tieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen pohjalta. Tarkennuksia muiden kuin evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen oppimäärille laaditaan, mikäli opetusryhmä muodostuu.

15.3.11.9. Evankelisluterilaisen uskonnon keskeiset tavoitteet ja sisällöt

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

7.luokka

| Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 |
|---|--|
| T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus (L1) | S2 Uskontojen maailma Keskeisiä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Oma uskonto käsitellään osana maa- ilmanuskontoja. |
| T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonottomuuteen (L2, L3, L6) | Opetuksessa tarkastellaan |
| T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa. (L2, L4, L6) | <ul style="list-style-type: none"> • suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa • luonnonuskontoja, uusia uskonnollisia liikkeitä sekä uskonottomuutta elämäntapa- ja elämäntapana |
| T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämäntapa- ja elämäntapaa, ajankohdittaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin (L7) | Opetuksessa huomioidaan |
| T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvin- vointiin ja kannustaa kestävämpään elämäntapaan (L1, L2) | <ul style="list-style-type: none"> • uskontojen eri ulottuvuudet • uskon ja tiedon erottaminen • uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen • uskontokritiikki • uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa |
| T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla (L6) | Opetuksessa syvennetään <ul style="list-style-type: none"> • uskontojen ja katsomusten välisen uskontodialogin sekä ekumenian ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa <p>Opettaja voi vaihtaa sisältöjen käsittelyjärjestystä vuosiluokalta toiselle, kunhan sisällöt tulevat opetetuksi luokilla 7–9.</p> |

8.luokka

| Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8 | Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8 |
|---|--|
| T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus (L1) | S1 Suhde omaan uskontoon Keskeisenä sisältönä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. |
| T2 ohjata oppilasta syventämään tietoaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista (L2) | Opetuksessa tarkastellaan |
| T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja | <ul style="list-style-type: none"> • kristinuskon kulttuurivaikutuksia eri puolilla maailmaa • kristinuskon syntyä ja jakaantumista kirkko- kunniksi • kristinuskon symboleja • Kristinuskon suhdetta muihin uskontoihin • Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä, |

| | |
|---|---|
| populaarikulttuurissa (L2, L4, L6) | tulkintatapoja ja kulttuurivaikutuksia |
| T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja (L1, L2, L4, L5, L7) | Opetuksessa perehdytään <ul style="list-style-type: none"> • Kristinuskon monimuotoisuuteen eri maan- osissa • Suurimpien kristillisten kirkkokuntien levinneisyyteen ja keskeisiin opetuksiin |
| T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina (L5, L6) | <ul style="list-style-type: none"> • katolinen ja ortodoksinen kirkko • protestanttiset kirkot: erityisesti luterilainen kirkko Opetuksessa perehdytään syvemmin <ul style="list-style-type: none"> • kristinuskoon ja sen kulttuurivaikutuksiin Suomessa • jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen |
| T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin (L5, L6) | Opettaja voi vaihtaa sisältöjen käsittelyjärjestystä vuosiluokalta toiselle, kunhan sisällöt tulevat opetetuksi luokilla 7–9. |
| T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko- opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla (L6) | |

9.luokka

| Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9 | Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 9 |
|--|---|
| T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa (L2, L4, L6) | S3 Hyvä elämä Opetuksen sisältönä on elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. |
| T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä ero- ja (L1, L2, L4, L5, L7) | Opetuksessa perehdytään <ul style="list-style-type: none"> • etiikan peruskäsitteiden tuntemiseen ja ymmärtämiseen • kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen • eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin • Raamatun ja etiikan suhteeseen |
| T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin (L2, L7) | Opetuksessa tutustutaan <ul style="list-style-type: none"> • YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan • ihmisoikeuksien loukkauksiin kuten holokausti |
| T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina (L5, L6) | Opetuksessa tarkastellaan <ul style="list-style-type: none"> • ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla esimerkeillä • ekososiaalista sivistystä, osallistumista ja vaikuttamista yhteisöissä ja yhteiskunnassa • uskontoja rakentamassa yhteiskunta- ja maa- ilmanrauhaa |
| T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin (L7) | Opetuksessa pohditaan <ul style="list-style-type: none"> • omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin |
| T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan (L1, L2) | Opettaja voi vaihtaa sisältöjen käsittelyjärjestystä vuosiluokalta toiselle, kunhan sisällöt tulevat opetetuksi luokilla 7–9. |
| T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko- opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla (L6) | |

15.3.12. ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

15.3.12.1. Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaisiksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetaajuusena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Vuosiluokilla 7–9 elämäkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämäkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

15.3.12.2. Elämäkatsomustiedon keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7.luokka

| Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 |
|--|--|
| T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä (L1, L2, L4) | S1 Katsomus ja kulttuuri Opetuksessa perehdytään <ul style="list-style-type: none">maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja.Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa.teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Opiskelussa tutustutaan <ul style="list-style-type: none">valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käännteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa. |
| T2 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan (L2, L7) | |
| T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa (L1, L2, L5) | |
| T4 ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita (L1, L3) | |
| T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja (L2, L3, L6, L7) | |
| T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia | |

| | |
|--|---|
| yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita (L1, L2, L4) | Opettaja voi vaihtaa sisältöjen käsittelyjärjestystä vuosiluokalta toiselle, kunhan sisällöt tulevat opetetuksi luokilla 7–9. |
| T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen (L2, L3, L7) | |
| T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti (L5, L6, L7) | |

8.luokka

| Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8 | Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 8 |
|---|--|
| T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katso- muksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita (L1, L2, L4) | <p>S2 Etiikan perusteita</p> <p>Opiskelussa tutustutaan</p> <ul style="list-style-type: none"> etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Opiskelussa pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. <p>Opiskelussa perehdytään</p> <ul style="list-style-type: none"> teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. <p>Opiskelussa tarkastellaan</p> <ul style="list-style-type: none"> kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä <p>Opettaja voi vaihtaa sisältöjen käsittelyjärjestystä vuosiluokalta toiselle, kunhan sisällöt tulevat opetetuksi luokilla 7–9</p> |
| T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhden- vertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen (L2, L3, L7) | |
| T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottu- vuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehit- tämään eettistä ajatteluaan (L5, L7) | |
| T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valinto- jensa vaikutusta kestä- vään tulevaisuuteen paik- allisesti ja globaalisti (L5, L6, L7) | |
| T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmis- arvon, ihmis- oikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merki- tys ja eettinen perusta (L1, L7) | |

9.luokka

| Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9 | Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9 |
|--|---|
| T4 ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita (L1, L3) | <p>S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus</p> <p>Opetuksessa perehdytään</p> <ul style="list-style-type: none"> ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. luonnon ja yhteiskunnan kestäväen tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. <p>Opetuksessa tutustutaan</p> <ul style="list-style-type: none"> ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. |
| T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmis- oikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kan- sallisia ja kansainvälisiä keinoja (L2, L3, L6, L7) | |
| T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katso- muksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita (L1, L2, L4) | |
| T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen (L2, L3, L7) | |
| T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottu- vuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään | |

| | |
|---|---|
| eettistä ajatteluaan (L2, L3, L7) | <ul style="list-style-type: none"> erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. |
| T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti (L5, L6, L7) | |
| T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoi- keuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta (L1, L7) | |
| | <p>Opetuksessa pohditaan</p> <ul style="list-style-type: none"> miten voidaan toimia vastuullisesti kestävä- n tulevaisuuden hyväksi. <p>Opettaja voi vaihtaa sisältöjen käsittelyjärjestystä vuosiluokalta toiselle, kunhan sisällöt tulevat opetuksi luokilla 7–9.</p> |

15.3.12.3. Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskustelu-ympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloit-
taessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät globalisoituvassa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämäkatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henki-
lökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

15.3.12.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7–9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisu-
uden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuk-
sellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hah-
mottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilai-
den yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

15.3.12.5. Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7–9

Elämäkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluproses-
sia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tie-
donhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämäkatsomustiedon op-
pimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso elämäkatsomustiedon valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehitty kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päätösarvosanan muodosta-
misessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluo-
kalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetus- suunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

**15.3.12.6. Elämäkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppi- mää-
rän päättyessä**

| Opetuksen tavoite | Sisältö- alueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Päättöarvioinnin kriteeri arvosanalle kahdeksan |
|---|----------------------------|--|--|
| T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä | S1 | Käsitteiden hallinta ja soveltaminen | Oppilas osaa käyttää katsomuksellisia käsitteitä ja tunnistaa niiden välisiä suhteita. |
| T2 rakentaa oppilaan kulttuurista yleissivistystä ohjaamalla oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan | S1 | Kulttuurien ja katsomusten tunteminen | Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita. |
| T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa | S1 | Erilaisten katsomusten tunteminen ja vertailu | Oppilas osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti |
| T4 ohjata oppilasta tutkimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita | S1, S3 | Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen | Oppilas osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä. |
| T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja | S1, S3 | Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen | Oppilas osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena ja joistakin katsomusvapauden turvaamisen mekanismeista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa. |
| T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita | S1, S2, S3 | Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu | Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita. |
| T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen | S1, S2, S3 | Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen | Oppilas osaa kuvata monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta |
| T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan | S2, S3 | Eettisen ajattelun taidot | Oppilas osaa käyttää eettisiä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä |
| T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti | S1, S2, S3 | Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen | Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestäväan tulevaisuuteen liittyviä piirteitä ja tarkastella kestäväan elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti. |
| T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta | S2, S3 | Eettisen ajattelun taidot | Oppilas osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja perustella ihmisoikeuksien merkitystä. |

15.3.13. HISTORIA

15.3.13.1. Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaansa vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuunsa aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historian tutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina. Vuosiluokilla 7–9 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntaan. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja

15.3.13.2. Historian keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7.luokka

| Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Historian opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 |
|--|---|
| Merkitys, arvot ja asenteet | |
| T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena (L1-L7) | S1 Teollisuusyhteiskunnan kehittyminen <ul style="list-style-type: none">teollistumisen taustat ja keskeiset vaiheetteollistumisen vaikutukset ihmisen elämään, koko maailmaan sekä ihmisen ja luonnon suhteeseenimperialismin taustat sekä vaikutukset Afrikkaan ja AasiaanI maailmansodan syyt, keskeiset tapahtumat ja seuraukset S2 Yhteiskunnalliset aatteet 1800- luvulla <ul style="list-style-type: none">Sosialismin, nationalismin, konservatismiin sekä liberalismiin keskeiset piirteet, merkitys ja vaikutus S3 Suomen kehittyminen kansakunnaksi <ul style="list-style-type: none">Suomen autonominen asemakansallisen identiteetin rakentuminen Autonomian ajan elämää Raahessa: Suomen ja Krimin sodan tapahtumat, purjelaiva kausi. |
| Tiedon hankkiminen menneisyydestä | |
| T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikä tasolle sopivista lähteistä sekä arvioidaan niiden luotettavuutta (L1-L5) | |
| T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin (L1, L2, L4) | |
| Historian ilmiöiden ymmärtäminen | |
| T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä (L1, L2, L3) | |
| T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa (L1-L4, L6, L7) | |
| T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille (L1, L2, L4) | |
| T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta (L1, L2, L4) | |
| Historiallisen tiedon käyttäminen | |
| T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen (L1, L2, L4) | |

Jokaisessa kohdassa perehdytään aiheeseen

| | |
|--|---|
| T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä (L1-L4, L7) | mahdollisuuksien mukaan myös Raahen näkökulmasta. |
| T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta (L1, L2, L4, L5) | |
| T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta (L1, L2, L4, L5) | |
| T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehto- ja historiatietämyksensä avulla (L1-L7) | |

8.luokka

| Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8 | Historian opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8 |
|--|--|
| Merkitys, arvot ja asenteet | |
| T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena (L1-L7) | S3 Itsenäisen Suomen alkuvaiheet |
| Tiedon hankkiminen menneisyydestä | <ul style="list-style-type: none"> • irtaantuminen Venäjästä • vuoden 1918 sota • demokratian haasteet |
| T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikä tasolle sopivista lähteistä sekä arvioimaan niiden luotettavuutta (L1-L5) | S4 Maailmansotien aika ja niiden seuraukset |
| T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin (L1, L2, L4) | <ul style="list-style-type: none"> • diktatuurit ja ihmisoikeusrikkomukset • toisen maailmansodan syyt, keskeiset tapahtumat ja seuraukset • Suomen rooli toisessa maailmansodassa • YK ja ihmisoikeuksien edistäminen |
| Historian ilmiöiden ymmärtäminen | S4 Maailma ja Suomi toisesta maailmansodasta kylmän sodan päättymiseen |
| T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä (L1, L2, L3) | <ul style="list-style-type: none"> • kylmän sodan alku, kriisit ja päättyminen • Suomen asema idän ja lännen välissä • Itä-Euroopan poliittiset muutokset |
| T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa (L1-L4, L6, L7) | S5 Hyvinvointi yhteiskunnan rakentaminen |
| T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille (L1, L2, L4) | <ul style="list-style-type: none"> • arkielämän muuttuminen 1900-luvulla • tekninen kehitys • elinkeinorakenteen muutos ja kaupungistuminen |
| T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta (L1, L2, L4) | S6 Nykyinen maailmanpolitiikka ja sen taustat |
| Historiallisen tiedon käyttäminen | <ul style="list-style-type: none"> • Euroopan Unioni • Aasia, Afrikka sekä Lähi-itä kylmän sodan aikana ja sen jälkeen. |
| T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen (L1, L2, L4) | Jokaisessa kohdassa perehdytään aiheeseen mahdollisuuksien mukaan myös Raahen näkökulmasta. |
| T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä (L1-L4, L7) | |
| T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta (L1, L2, L4, L5) | |
| T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta (L1, L2, L4, L5) | |
| T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehto- ja historiatietämyksensä avulla (L1-L7) | |

15.3.13.3. Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin.

Oppiaineiden tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikä tasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen. Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

15.3.13.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7–9

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Jotkut historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

15.3.13.5. Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7–9

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten kukin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla jokaisen oppilaan osaamisen taso historian valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Historian osaamisen kehittyminen on kumulatiivinen prosessi, jossa opiskeltavia sisältöjä käytetään oppilaiden historiallisen ajattelun vahvistamiseen. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.3.13.6. Historian päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Historian opetuksen tavoitteena on | Sisältö-alueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Arvosanan kahdeksan osaaminen |
|--|----------------|---------------------------------|--|
| Merkitys, arvot ja asenteet | | | |
| T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan syvällisemmin historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena | S1–S6 | | Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. |
| Tiedon hankkiminen menneisyydestä | | | |
| T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioidaan tiedonlähteiden luotettavuutta | S1–S6 | Historiatiedon hankkiminen | Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja. |
| T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, | S1–S6 | Lähteiden | Oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia |

| | | | |
|---|-------|---|--|
| että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin | | tulkitseminen en | lähteitä. |
| Historian ilmiöiden ymmärtäminen | | | |
| T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä | S1–S6 | Kronologian ymmärtäminen | Oppilas osaa sijoittaa opiskelemansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen. |
| T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa | S1–S6 | Historiallinen empatia | Oppilas pystyy asettautumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja. |
| T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille | S1–S6 | Syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa | Oppilas osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä. |
| T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta | S1–S6 | Muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen | Oppilas osaa selittää, miksi joillain elämänaikavälillä toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään. |
| Historiallisen tiedon käyttäminen | | | |
| T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen | S1–S6 | Historian tulkitseminen | Oppilas osaa muodostaa historian tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja. |
| T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoituseriä | S1–S6 | Ihmisen toiminnan selittäminen | Oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoituseriä. |
| T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta | S1–S6 | Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen | Oppilas osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta. |
| T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta | S1–S6 | Historiatiedon tuottaminen | Oppilas osaa vastata menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota. |
| T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehto- ja historiatietämyksensä avulla | S1–S6 | Historiatietoisuus | Oppilas osaa kuvailla, miten menneisyyden tulkinnoilla perustellaan tulevaisuuden valintoja |

15.3.14. YHTEISKUNTAOPPI

15.3.14.1. Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan.

Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Heitä harjaannutetaan hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamissaan tilanteissa.

Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Vuosiluokkien 7–9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan kouluyhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvo päämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset.

15.3.14.2. Yhteiskuntaopin keskeiset tavoitteet ja sisällöt

8.luokka

| Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9 | Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9 |
|---|---|
| Merkitys, arvot ja asenteet | S1 ARKIELÄMÄ JA OMAN ELÄMÄN HALLINTA (T1-T2, T4-T9) |
| T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana | <ul style="list-style-type: none"> • yksilön vastuut, velvollisuudet ja oikeudet • oman talouden hallinta (rahankäyttö, säästäminen, sijoittaminen, pankkijärjestelmä, kuluttaja-asiat) • työelämä ja elinkeinot oman tulevaisuuden kannalta • perheoikeudelliset asiat • hyvinvointivaltio |
| T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin (L1, L2, L4, L7) | S2 DEMOKRAATTINEN YHTEISKUNTA (T1-T4, T6-T7, T9) |
| Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys | <ul style="list-style-type: none"> • demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteet ja toimintatavat • ihmisoikeudet ja niihin liittyvät kansainväliset sopimukset • yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö (eduskunta, hallitus, presidentti, kunta, EU) • poliittiset puolueet vallankäyttäjinä • media • kansalainen ja turvallisuus: poliisi, oikeuslaitos ja maanpuolustus |
| T3 ohjata oppilasta hahmottamaan oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietoa ja suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta (L2, L4, L7) | S3 AKTIIVINEN KANSALAIKUUS JA VAIKUTTAMINEN (T1-T4, T6-T7, T9) |
| T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä (L3, L4, L5) | <ul style="list-style-type: none"> • yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinot ja kanavat (kansalaisjärjestöt, • ammattiyhdistystoiminta, puolueet, media) • yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavat taidot. • aktiivinen, vastuullinen ja rakentava yhteistyö ja vaikuttaminen aidoissa tilanteissa koulun arjessa myös yhteistyössä koulun |
| Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen | |
| T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan (L1, L4, L7) | |
| T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti. (L2, L4) | |
| T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena (L1, L4, L6) | |

T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti (L2, L4, L7)

T9 ohjata oppilasta laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteis- kunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa (L1, L2, L7)

ulkopuolisten tahojen kanssa.

S4 TALOUDELLINEN TOIMINTA (T1-T2, T5, T8- T9)

- talouden peruskäsitteet, ilmiöt ja keskeiset toimijat niin paikallisesti kuin globaalistikin
- kestävän kehityksen periaate talouden kannalta
- työelämä, ammatit ja yrittäjyys osana taloudellista toimintaa

15.3.14.3. Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintätekniiikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

15.3.14.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea heidän kasvuaan erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkö- kulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

15.3.14.5. Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omassa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja tuottamisen tavat. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso yhteiskuntaopin valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Yhteis- kuntaopissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetus suunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.3.14.6. Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Opetuksen tavoite | Sisältöalueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Arvosanan kahdeksan osaaminen |
|--|---------------|--|--|
| Merkitys, arvot ja asenteet | | | |
| T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana | S1–S4 | | Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. |
| T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin | S1-S4 | | Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. |
| Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys | | | |
| T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta | S2, S3 | Oikeusvaltion periaatteiden ja toiminnan hahmottaminen | Oppilas osaa kuvailla ja selittää ihmisoikeusperiaatteita, oikeusvaltion keskeisiä periaatteita sekä suomalaisen oikeusjärjestelmän rakennetta ja toimintaa. |
| T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä | S1–S3 | Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot | Oppilas osaa kuvailla yhteiskunnan, talouden ja median toimintaa sekä tarkastella niihin liittyvää julkista keskustelua. |
| Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen | | | |
| T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka hahmottaa yrittäjyyttä ja työelämää, tuntee niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan | S1–S4 | Yrittäjyys- ja työelämätaidot | Oppilas osaa kuvailla työelämän ja yrittäjyyden yhteiskunnallista merkitystä ja arvioida niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös oman tulevaisuutensa kannalta |
| T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti | S1–S3 | Eri yhteisöjen ja vähemmistöjen tarkastelu | Oppilas pystyy tarkastelemaan ja keskustelemaan erilaisista yhteisöistä ja vähemmistöistä rakentavasti ja jäsentyneesti. |
| T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena | S1–S3 | Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden hahmottaminen sekä demokraattisten pelisääntöjen ja toimintatapojen tunteminen | Oppilas osaa antaa esimerkkejä poliittisesta päätöksenteosta, vallankäytöstä, yhteiskunnan rakenteista ja toiminnasta sekä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla, että globaalisti sekä toimia omaa lähiyhteisöä kehittäen demokraattisten pelisääntöjen ja toimintaperiaatteiden mukaisesti. |

| | | | |
|--|--------|--|--|
| T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti | S1, S4 | Talouden perusteiden hahmottaminen | Oppilas osaa perustella säästämissen, sijoittamisen ja kuluttamisen merkityksen sekä omassa elämässään että kansantaloudessa. |
| T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietoaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa | S1–S4 | Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistumis- ja vaikuttamis- taidot | Oppilas osaa ilmaista perustellun mielipiteensä tarkoituksenmukaisin keinoin, käyttää erilaisia vaikuttamistaitoja ja toimia rakentavasti osallistuvana kansalaisena lähiyhteisössä. |

15.3.15. MUSIIKKI

15.3.15.1. Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elin- ikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luo- vaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä. Vuosiluokkien 7–9 musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja musiikillisiä taitoja. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin. Käytännössä tieto- ja viestintätekniikkaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.

15.3.15.2. Musiikin keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7.luokka

| Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Musiikin opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 |
|---|--|
| <p>Osallisuus T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä (L2, L7)</p> <p>Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen</p> | <p>Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälisistä työskentelyä ja teknologiaa hyödyntäen. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia.</p> <p>7. luokka</p> |

T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulu- tai toaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä (L2)

T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimin (L2)

T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemukseen ja ilmaisuun (L2)

T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteleluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan (L2)

T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn (L1-L2, L6)

T7 ohjata oppilasta musiikin talentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia (L1-L2, L5)

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa. (L2, L4)

T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa (L4)

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

Keskeiset sisältöalueet, jotka huomioidaan myös ohjelmiston valinnassa:

- populaarimusiikin historia edeten aikajatkumona bluesista nykypäivään (esim. blues, jazz, pop, rock, iskelmä ja niiden alalajit)
- maailmanmusiikki (huomioiden myös yhteys populaarimusiikkiin ja nykypäivän ilmiöihin)
- vähemmistöryhmien musiikki (esim. romanien, saamelaiden musiikki ja negrospirituaalit) musiikin merkitys ihmiselle sekä
- musiikilla vaikuttaminen (elokuvat, mainostaminen, taustamusikki jne.)

S1 Miten musiikissa toimitaan (T1-T12):

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Opettajan tulee ohjata oppilaita toisten suoritusten kannustavaan ja arvostavaan suhtautumiseen joka tilanteessa.

Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa soittimia vaihdellen (esim. bändisoittimilla) Soittimia:

- kitarat (akustinen ja sähkökitara), ukulelet ja sähköbasso
- rummut (rumpusetti ja erilaiset percussiot) kosketinsoittimet, laattasoittimet ja kanteleet
- edellisten lisäksi muita soittimia koulun varustetason mukaan

S2 Mistä musiikki muodostuu (T1-T12):

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin peruserkintätapoja:

- yhteismusisointiin osallistumista omista lähtökohdista käsin ylös tai alaspäin eriyttäen
- sointumerkeistä soittaminen ja tabulaattoreihin tutustuminen
- muotorakenteiden nimitykset myös kevyen musiikin näkökulmasta
- eri musiikkityyleihin liittyvät käsitteet esim. pop, rock, blues, jazz, country, iskelmä, rap jne.

Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa (T1- T12):

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden itsensä esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiinsa liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävästi hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa.

Huomioidaan musiikin nykyaikaiset jakelukanavat ja tekijänoikeuskysymykset.

Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille esim. punk, rap, negrospirituaalit, blues.

Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän

| | |
|---|---|
| <p>T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin (L3-L4)</p> <p>T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta (L3)</p> <p>Oppimaan oppiminen musiikissa</p> <p>T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. (L1)</p> | <p>eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.</p> <p>S4 Ohjelmisto (T1-T12): Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan moni- puolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin sisältöalueet sekä ajankohtaiset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soolo laulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääni- harjoitteiden avulla.</p> <p>Huomioidaan äänen- ja kuulonhuolto osana arkipäivää. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luomat tuotokset ja sävellykset.</p> <p>Ohjelmisto mukailee kulloinkin käsiteltävää teemaa ja huomioi ajankohtaisuuden.</p> |
|---|---|

15.3.15.3. Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyö tahojen tarjoamia mahdollisuuksia. Hyödynnetään paikallisten toimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia ja viedään opetusta myös luokan ulkopuolelle. Käytetään monipuolisesti tv:n mahdollisuuksia.

15.3.15.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikki- kulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

15.3.15.5. Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa oppilas tarvitsee realistista ja samalla kannustavaa ja rohkaisevaa palautetta myös perusopetuksen 7-9 vuosiluokilla. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisuja ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen ja musiikkitekologiaan liittyviä kokonaisuuksia.

Musiikin päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin yhteisenä opetettavan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso musiikin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Musiikissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.3.15.6. Musiikin päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Musiikin opetuksen tavoitteena on | Sisältö-alueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Arvion ”hyvä”/arvosanan kahdeksan osaaminen |
|---|----------------|--|--|
| Osallisuus | | | |
| T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä | S1-S4 | Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen | Oppilas toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä, huolehtii osuudestaan ja kannustaa toisia. |
| Musiikilliset taidot ja tiedot sekä luova tuottaminen | | | |
| T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä | S1-S4 | Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä | Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittujen osuutensa osaksi kokonaisuutta. |
| T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteis- musisointitaitojaan keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimin | S1-S4 | Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä | Oppilas soittaa keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti. |
| T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun | S1-S4 | Musiikkiliikunta | Oppilas osoittaa hahmottavansa musiikin perussykkeen liikkeessään ja sovittaa liikkeilmaisuaan kuulemaansa musiikkiin. |
| T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan | S1-S4 | Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen | Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan. |
| T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn | S1-S4 | Musiikin luova tuottaminen | Oppilas osaa käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäessään ja toteuttaessaan uusia musiikillisiä ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä. |
| T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia | S1-S4 | Musiikkiteknologian käyttö | Oppilas osaa käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa. |
| Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito | | | |
| T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa | S1-S4 | Kulttuurinen osaaminen | Oppilas osaa jäsentää musiikin käyttötapoja ja ilmenemismuotoja ja kertoa havainnoistaan. |
| T9 rohkaista ja ohjata oppilasta käyttämään musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa | S1-S4 | Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö | Oppilas käyttää musiikin peruskäsitteitä ja -merkintätapoja sekä termejä musiikillisessa toiminnassa. |
| Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa | | | |
| T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin | S1-S4 | Musiikin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen | Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei oteta huomioon |

| | | | |
|---|-------|--|---|
| | | | päättöarvosanan muodostamisessa. |
| T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta | S1-S4 | Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen | Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuden sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät. |
| Oppimaan oppiminen musiikissa | | | |
| T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. | S1-S4 | Oppimisen taidot | Oppilas asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä arvioi edistymistään suhteessa niihin. |

15.3.16. KÄSITYÖ

15.3.16.1. Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mieli- hyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämän- piiri, paikallinen ja eri ryhmien kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria. Vuosiluokilla 7–9 käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaalisen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnistetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

15.3.16.2. Käsityön keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7. luokka

Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia, jotka sisältävät ajankohtaisia ja monipuolisia oppimistehtäviä eri vuosiluokille. Sisällöissä toteutetaan käsityöllisin keinoin erilaisten materiaalien ja työmenetelmien tuntemista, ymmärtämistä ja ennakkoluulotonta soveltamista, muissa oppi- aineissa ja oppimisympäristöissä opittua hyödyntäen.

Käsityön oppimistehtävien lähtökohtana ovat **ILMAISU, MUOTO** ja **TEKNOLOGIA**

- Ilmaisun tehtävänantoon voi liittyä esimerkiksi: elämys, tunne, aistit, leikit, pelit, kokemus, taide

- Muotoilun tehtävänantoon voi liittyä esimerkiksi: arjen, esineiden, luonnon- ja rakennetun ympäristön havainnointi uusien ideoiden kehittämiseksi
- Teknologian tehtävänantoon voi liittyä esimerkiksi: korostaa erityisesti esineen tai ilmiön toimintaperiaatteita ja siihen liittyvää tietoa ja soveltamista

| Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Käsityön opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 |
|---|--|
| <p>T1 Ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi (L2-L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suunnitellaan työskentelyä itsenäisesti kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti • Etsitään työhön omia ratkaisuvaihtoehtoja ideoinnissa, kokeilussa ja suunnittelussa • Oppilaan rooli koko työskentelyprosessissa on merkittävä opettajan roolin vähentyessä <p>T2 Ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonaisen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Työskennellään opettajan antamien erilaisten tuotesuunnittelutehtävien ohjaamana kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti • Tarkastellaan ja kehitetään suunnitelmia ja työskentelyä jatkuvasti <p>T3 Opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita (L4, L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valitaan tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työskentelymenetelmiä ja käytetään niitä itse suunniteltuja tuotteita/teoksia valmistettaessa <p>T4 Ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan (L2, L4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytetään työskennellessä oikeita käsityön käsitteitä • Esitetään omat tai yhteiset ideat selkeästi ja tehdään toteutuskelpoisia suunnitelmia • Valmistetaan tuotteita tai teoksia suunnitelmien pohjalta <p>T5 Ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa (L3, L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arvioidaan työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimitaan turvallisesti käsityöprosessissa <p>T6 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja</p> | <p>S2 Muotoilu (T1-T4, T6)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perehdytään asumiseen, liikkumiseen ja pukeutumiseen • Hyödynnetään suomalaisten muotoilijoiden perintöä <p>S3 Kokeilu (T1-T4, T6)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytetään vaativampien koneiden tuomaa teknologiaa kokeilujen apuna • Kokeillaan luovasti ja rohkeasti perinteisiä ja uusia materiaaleja sekä valmistustekniikoita • Hyödynnetään uusimpien teknologioiden mahdollisuuksia oppimistehtävien toteutuksessa (sulautetut järjestelmät:3D, laser, CNC, älytekstiilisovellukset) • Kokeilujen avulla etsitään tuotesuunnittelutehtävään sopivia ratkaisuja • Tutustutaan ja kokeillaan tavallisimpien työskentelyyn käytettävien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita (esim. oiko- ja taso höylä, vannesaha, jyrsin, puusorvi, hitsauslaitteet, CNC-jyrsin, laser, 3D tulostin, metallisorvi) <p>S4 Dokumentointi ja arviointi (T1-T4, T6)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hyödynnetään TVT:n mahdollisuuksia kokonaisen käsityöprosessin dokumentoinnissa • Arvioidaan suunnitelman ja työohjeiden toteutumista sekä tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä • Tuotteen dokumentointi tallennetaan oppilaan kansioon <p>S5 Tekeminen (T1-T4, T6)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valmistetaan omien ja yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita ja teoksia, joissa huomioidaan laadukkuus, ekologisuus ja eettinen kestävyys • Käytetään monipuolisesti tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita <p>S1 Innovointi (T2-T4, T6)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lähtökohtana tuotesuunnittelutehtävien ratkaisu • Luovuus ja kekseliäisyys: Kehitetään ideoita, käytäntöjä tai tuote, joita oppilas pitää |

| | |
|---|--|
| <p>viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa (L5)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa itsenäisesti tai yhdessä toisten kanssa käsityöprosessin dokumentoinnissa • Tallennetaan prosessin vaiheet oppilaan kansioon • Käytetään yhteisöllisen tiedon tuottamisen ja jakamisen mahdollisuuksia prosessin eri vaiheissa esim. blogit, yhteisöpalvelut, Padlet <p>T7 Ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä (L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutkitaan esimerkkien avulla käsityön merkitystä arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä <p>T8 Ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elintapaa (L1)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pohditaan omien valintojen merkitystä omassa työskentelyssä kestävä elämäntavan näkökulmasta | <p>uutena tai kehitetään olemassa olevalla asialle uusi käyttötarkoitus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käsityön käsitteistö, merkit ja symbolit • Suunnitelmien toteuttaminen itsellensä vahvistaen • Prosessin itse- ja vertaisarviointi • Integroidaan muiden oppiaineiden sisältöjen kanssa hyödyntäen monipuolisesti ajankohtaisia teemoja <p>S6 Työturvallisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ennen työskentelyä kartoitetaan ja arvioidaan työn vaarat ja riskit. Käsityöprosessin aikana huomioidaan työturvallisuus (T5) <p>S7 Yrittäjämäinen oppiminen (T7)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan paikallisiin käsityö- ja teknologiatoimijoihin <p>S8 Tiedostaminen ja osallistuminen (T8)</p> <p>Pohditaan, miten käsityöllä voidaan viestiä, vaikuttaa ja osallistaa.</p> |
|---|--|

15.3.16.3. Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälaineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutetaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo- ja näyttely- ja yritysvierailuilla.

15.3.16.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 7–9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälaineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

15.3.16.5. Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 7–9

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin sekä opiskelun aikana tehtyyn jatkuvaan arviointiin ja dokumentointiin. Huolehditaan siitä, että oppilaat tietävät arvioinnin perusteet. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Arvioinnilla tuetaan laajalajaisen käsityötaitojen kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia.

Palautteen anto on vuorovaikutteista, jolloin myös opettaja saa palautetta käyttämistään menetelmistä tai työ-
tavoista.

Päätöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän ta-
voitteet. Päätöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso käsityön valtakunnallisiin
päätöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko opiskelun ajan. Päätöarvosanan muo-
dostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuo-
siluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan
(8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen
joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden
osalta. Numeroarvosana laaditaan yhdessä käsityön opetukseen osallistuneiden opettajien kesken.

15.3.16.6. Käsityön päätöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Käsityön opetuksen tavoitteena on | Sisältö- alueet | Arvioinnin kohteet op- piaineessa | Arvosanan kahdeksan osaaminen |
|---|--------------------|--|--|
| T1 ohjata oppilasta suunnit- telemaan työskentelyään sekä ideoi- maan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi | S2-S5 | Työskentely ja tuotta- minen | Oppilas suunnittelee työskente- lyään, osaa tehdä valintoja ja et- siä työhönsä omia ratkaisuja. |
| T2 ohjata oppilasta asetta- maan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä to- teuttamaan niiden perusteella ko- konainen käsityöprosessi ja arvioi- maan oppimistaan | S1-S5 | Kokonaisen käsityö- prosessin toteuttaminen | Oppilas osaa asettaa työskente- lylleen tavoitteita sekä työskente- lee käsityöprosessin mukai- sesti ja arvioi realistisesti oppi- mistaan käsityöprosessin ai- kana. |
| T3 opastaa oppilasta tutus- tu- maan ja käyttämään monipuoli- sesti erilaisia työvälineitä, materi- aaleja ja tarkoituksenmukaisia työ- tapoja sekä kehittämään in- novaatioita | S1-S5 | Valmistaminen, tekniikat ja työstömenetelmät | Oppilas osaa valita tarkoituksen- mukaisia materiaaleja sekä tek- niikoita ja työstömenetelmiä ja osaa käyttää valmistaessaan suunnittelemaansa tuotteita/te- oksia. |
| T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vah- vistamaan visuaalista, materiaa- lista ja teknologista ilmaisuaan | S1-S5 | Visuaalinen materiaali- nen ja teknologinen il- maisuu | Oppilas käyttää käsityön keskei- siä käsitteitä ja osaa esittää ide- ansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perusten ottaen huomioon esteettisyyden ja toi- mivuuden. |
| T5 ohjata oppilasta havainnoi- maan, ennakoimaan ja reagoi- maan työtilanteisiin liittyviin riski- tekijöihin ja toimimaan turvalli- sesti käsityöprosessissa | S6 | Turvallinen työskentely | Oppilas osaa arvioida työskente- lyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsityöprosessissa. |
| T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnit- telussa, valmistuksessa ja doku- mentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamis- essa | S1-S5 | Tieto- ja viestintä- tekni- set taidot Yhteisöllinen työskentely | Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnit- telussa ja valmistamisessa sekä oman tai yhteisen käsityö- prosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintä- teknologiaa. |
| T7 ohjata oppilasta tuntemaan kä- sityön, kädentaitojen ja | S7 | Kädentaitojen ja käsityön merkityksen | Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkitystä |

| | | | |
|---|----|--|--|
| teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä | | hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa | arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä. |
| T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa | S8 | Valintojen tekeminen ja niiden perustelut | Oppilas osaa perustella käsityön merkityksen kestävä elämäntavalle ja tehdä sen mukaisia valintoja työskentelyssään. |

15.3.17. KUVATAIDE

15.3.17.1. Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuva- taiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia. Vuosiluokilla 7-9 oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

15.3.17.2. Kuvataiteen keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7. luokka

| Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Kuvataiteen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 7 |
|--|---|
| Kuvataiteen keskeiset tavoitteet toteutuvat jokaisessa keskeisessä sisältöalueessa | Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja |
| Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu | |
| T1 kannustaa oppilasta havainnoidaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria | |

| | |
|---|---|
| moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä | välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. |
| T2 rohkaista oppilasta keskukselliseen omaan ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään | S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta. |
| T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä | S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, media-kulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista. |
| Kuvallinen tuottaminen | S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsitteisiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista. |
| T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan | Keskeiset sisällöt Värioppi <ul style="list-style-type: none"> • pää- ja välivärit • vastavärit • kylmät ja lämpimät värit • murrettut värit • valööri • värin taittaminen • lähivärit Kuvan rakentamisen keinot <ul style="list-style-type: none"> • sommittelu • piste, viiva ja pinta • etu-, keski- ja taka-ala • muodot • valo ja varjo • pinta ja materiaali • tila • mittasuhteet • perspektiivi • kuvakulmat ja kuvakoot • jännite ja rytmi |
| T5 ohjata oppilasta tutkimaan lähestymistapaa itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä | |
| T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keino- ja omia kuvissaan | |
| Visuaalisen kulttuurin tulkinta | |
| T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatuokinnan menetelmiä | |
| T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista | |
| T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan | |
| Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen | |
| T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin | |
| T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla | |

| | |
|--|---|
| | <p>Kuvaviestintä/Mediakulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • sarjakuva, animaatio, valokuvaus, pelit, elokuva, sosiaalinen media <p>Maalaus</p> <ul style="list-style-type: none"> • vesi- ja peitevärit, pullovärit, tussi, akryylivärit <p>Piirustus</p> <ul style="list-style-type: none"> • lyijykynä, hiili, liidut, puuvärit, tussi <p>Muotoilu ja arkkitehtuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • savi tai muovailumassat • kierrätys- ja/tai luonnonmateriaalit <p>Painanta</p> <ul style="list-style-type: none"> • leimasin, koho, sabluuna • grafiikan menetelmät <p>Tieto- ja viestintäteknikka ja verkkoympäristö</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuvien tuottamista, käsittelyä ja tulkintaa harjoitellaan myös tieto- ja viestintäteknologian ja verkkoympäristöjen avulla |
|--|---|

15.3.17.3. Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 7–9 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle. Tavoitteena on tutustua raahelaiseen kulttuuriperintöön ja kulttuuripalveluihin.

15.3.17.4. Ohjaus, tuki ja eriyttäminen kuvataiteessa vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 7–9 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

15.3.17.5. Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7–9

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Päätöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päätöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kuvataiteen valtakunnallisiin päätöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaaminen kehitty kaikissa opetuksen tavoitteissa kuvatuilla taideoppimisen ulottuvuuksilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.3.17.6. Kuvataiteen päätöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Opetuksen tavoite | Sisältö-alueet | Arvioinnin kohteet kuvataiteessa | Arvosanan kahdeksan osaaminen |
|--|----------------|---|--|
| Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu | | | |
| T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä | S1, S2, S3 | Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen | Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa |
| T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelevaan näkemyksiään | S1, S2, S3 | Havaintojen ja ajattelun vaikutusten pohtiminen | Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista |
| T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä | S1, S2, S3 | Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen | Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen |
| Kuvallinen tuottaminen | | | |
| T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan | S1, S2, S3 | Kuvailmaisun taitojen syventäminen | Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmissaan |
| T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä | S1, S2, S3 | Tutkivan lähestymistavan käyttäminen | Oppilas osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskentellessään |
| T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan | S1, S2, S3 | Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen | Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin |
| Visuaalisen kulttuurin tulkinta | | | |
| T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvallisen tulkinnan menetelmiä | S1, S2, S3 | Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen | Oppilas osaa käyttää joi-takin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä |
| T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista | S1, S2, S3 | Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen | Oppilas osallistuu tulkintaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä |

| | | | |
|--|------------|---|---|
| T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan | S1, S2, S3 | Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen soveltaminen | Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja |
| Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen | | | |
| T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin | S1, S2, S3 | Näkemyksen esittäminen | Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista |
| T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla | S1, S2, S3 | Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen | Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia |
| T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla | S1, S2, S3 | Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen | Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia |

15.3.18. LIIKUNTA

15.3.18.1. Oppiaineen tehtävä

Kohti liikunnallista elämäntapaa

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä. Liikunnan merkitys ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille on tutkitusti suuri. Tämä tekee liikunnallisen elämäntavan omaksumisen yksilön ja yhteiskunnan kannalta tavoiteltavaksi. Myönteisten liikuntakokemusten on osoitettu edistävän liikunnallisen elämäntavan omaksumista.

Kohti myönteistä keho suhdetta

Koululiikunnassa tutustutaan omaan kehoon ja opitaan suhtautumaan siihen myönteisesti. Oman kehon tuntemus ja arvostaminen sekä monipuoliset kehollisen ilmaisun kokemukset turvallisessa oppimisilmapiirissä antavat välineitä eheäksi ihmiseksi kasvamiseen.

Fyysinen aktiivisuus – vaihtoehto istuvalle elämäntavalle

Liikunnan ja fyysisen aktiivisuuden lisääminen ihmisten elämänkulussa on suuri haaste. Liikuntasuositusten mukaan monipuolista ja ikään sopivaa liikuntaa tulee olla 1–2 tuntia päivässä. Koululiikunta ei yksin pysty vastaamaan tähän, vaan toiminnallisuutta ja liikettä tulee lisätä kaikkiin koulupäiviin, oppitunteihin, välitunteihin ja koulumatkoihin.

Koululiikunnassa tulee korostua fyysinen aktiivisuus ja fyysistä aktiivisuutta oppitunneilla voidaan lisätä esim. siten, että toiminta käynnistetään nopeasti eikä hyvin etenevää toimintaa keskeytetä toistuvasti ja oman vuoron odottamista sekä jonottamista vältetään.

Yhteisön jäsenenä yhdessä tehden

Liikuntatunneilla korostuu yhdessä tekeminen. Oppilaat osallistuvat ikä tasonsa mukaisesti yhteisen toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Myös hyvä oppimisilmapiiri rakentuu yhdessä työskentelyä edistävien taitojen varaan ja tunneilla harjoitellaankin elämässä tarvittavia yhteisön jäsenenä toimimisen taitoja.

Lähtökohtana tasa-arvo

Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurien moninaisuutta. Yhdenvertaisessa ja turvallisessa oppimisilmapiirissä jokaisella oppilaalla on muiden kanssa yhtäläiset mahdollisuudet saada tukea oppimiseensa ja kasvaa omana itsenään sekä tulla tasavertaisesti huomioiduksi ja kuulluksi.

Turvallisuudesta ei ole vara tinkiä

Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikuntaan ja liikunnan avulla kasvaminen

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisien ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon,

keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveystensä edistämiseen.

”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”

Vuosiluokilla 7–9 pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisien ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

15.3.18.2. Liikunnan keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7.luokka

| Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Liikunnan opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 7 |
|---|---|
| Fyysinen toimintakyky | |
| T1 kannustaa oppilasta fyysisen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen (L1, L3) | ”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen” S1 <ul style="list-style-type: none"> • Liikuntatunnit tulee olla fyysisesti aktiivisia • Oppilaita tulee kannustaa harjoittelemaan parhaansa yrittäen • Liikuntatunneilla tulee kokeilla erilaisia liikuntamuotoja eri vuodenaikoina. Harjoitellaan ja sovelletaan taitoja eri |
| T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään | |

| | |
|--|--|
| <p>aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja (L1, L3, L4)</p> | <p>oppimisympäristöissä sekä tutustutaan Raahen liikuntamahdollisuuksiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.luokalla painotetaan taitojen harjoittamista ja niiden soveltamista • Yksöistunneilla keskitytään oppilaiden sekä ryhmän taitojen (S1-S3) harjoitteluun. • Kaikille Raahen yläkoululaisille pyritään järjestämään mahdollisuus tutustuminen merellisen Raahen liikuntamahdollisuuksiin; purjehdukseen, soutuun, melontaan ja suppaukseen • Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesi- pelastuksen opetusta |
| <p>T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa (L3)</p> | <p>A Havaintomotoriset taidot ja kehon hahmottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liikunnanopetukseen valitaan havainto- ja ratkaisunteko- taitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä • Aistitoimintojen herkistämistä varmistetaan tarjoamalla oppilaille vaihtelevan ympäristön, monipuolisten sisältöjen ja erilaisten välineiden avulla riittävästi näkö-, kuulo-, liike-, tasapaino- ja tuntoaistimuksia. • Opetuksessa täytyy olla riittävästi kehon hahmotusta ja kehon tuntemusta harjaannuttavia tehtäviä • Esimerkkejä 7. luokille soveltuvista havainto- ja ratkaisun- tekotaidoista ja kehon hahmotusta kehittävästä tehtävistä ja sisältöalueista: <ul style="list-style-type: none"> • alkuverryttelyssä aktiivisia venytyksiä ja kehon kiertoliikkeitä • pallopelit ja harjoitukset, joissa eri aistiärsykeitä käyttäen sovelletaan sääntöjä • kehonhuolto, tanssi, voimistelu, suunnistus, tanokeharjoitukset |
| <p>T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittely taitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa (L3)</p> | |
| <p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta (L3)</p> | |
| <p>T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä (L3)</p> | <p>B Motoriset perustaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Motorisia perustaitoja; tasapaino-, liikkumis- ja välineen- käsittelytaitoja, harjoitetaan eri liikuntalajien kautta. • Taidon oppimisen kannalta on tärkeää harjoituttaa samaa taitoa eri ympäristöissä ja antaa siihen kohdistuvaa palautetta samoista ydin-kohdista. (Esim. heittäessä vastakkainen jalka edessä, liike lähtee vartalosta, vartalon kierto, liikkeen virtaus) • Motoriset perustaidot jalostuvat kohti lajitaitoja havainto-, ratkaisunteko- ja liikehallintataitojen kautta. • Esimerkkejä 7. luokille soveltuvista tasapaino taitoja kehittävästä tehtävistä ja sisältöalueista: <ul style="list-style-type: none"> • luistelu ja jääpelit, hiihto, mäenlasku, telinevoimistelu, par-kour, skeittaus • Esimerkkejä 7. luokille soveltuvista liikkumistaitoja kehittävästä tehtävistä ja sisältöalueista: <ul style="list-style-type: none"> • yleisurheilu, tanssi, tanokeharjoitukset • Esimerkkejä 7. luokille soveltuvista välineenkäsittelytaito- ja kehittävästä tehtävistä ja sisältöalueista: <ul style="list-style-type: none"> • pallopelit, välinevoimistelu, sirkustelu |
| <p>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan (L3, L6, L7)</p> | |
| | <p>C Fyysiset ominaisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaiden fyysisen toimintakyvyn eri osa-alueita: kestävyyttä, voimaa, nopeuttaja liikkuvuutta tulee harjoittaa monipuolisesti • Kestävyys eri muotoja tulee luontevasti osana erilaisia |

| | |
|--|---|
| | <p>toimintoja, esimerkiksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • peruskestävyyttä pyöräilyssä siirryttäessä liikunta- paikoille, suunnistuksessa, juoksuharjoituksissa, intervalliharjoituksissa, musiikkiliikunnassa, uinnissa • vauhtikestävyyttä pallopeleissä • maksimikestävyyttä kestävyysjuoksumittauksissa • nopeuskestävyyttä hippaleikeissä <ul style="list-style-type: none"> • Voimaharjoittelussa kestovoiman harjoittamista tulee painottaa <ul style="list-style-type: none"> ○ Kestovoimaa kehitetään käyttäen oman kehon painoa sekä välineitä, kuten kuminauhat, kuntopallo ja kevyet lisäpainot. esim. kuntopiirit, lihaskuntoharjoitteet, telinevoimistelu. ○ Nopeusvoimaa harjoitetaan esimerkiksi kuntopallon heitoilla ○ Maksimivoimaa esimerkiksi lyhytkestoisilla hyppy- suorituksilla tai telinevoimistelussa. • Nopeuden osa-alueita: reaktionopeus, räjähtävänopeus ja liikkumisnopeus harjoitetaan eri ympäristöissä esim. perusliikunnassa, palloilussa ja kamppailulajeissa. Nopeusharjoituksiin on hyvä liittää havaintomotoristen taitojen harjoittamista, eli eri ärsykkeiden käyttämistä. • Liikkuvuusharjoitteiden tulee olla osana jokaista liikunta- tuntia mm. alku- ja loppuverryttelyjen muodossa. Sen lisäksi oppilaita tulee tutustuttaa erilaisiin kehonhuoltomenetelmiin, kuten tehovenyttely, keppijumppa, crossfit, jooga- / pilatestyypiset kehonhuoltoharjoitukset, rentoutus, hieronta <p>Opettajan tulee ohjata, tukea ja kannustaa oppilasta arvioimaan ja kehittämään omia fyysisiä ominaisuuksiaan. Tärkeintä on saada oppilas ymmärtämään fyysisen toimintakyvyn merkitys omalle terveydelleen ja hyvinvoinnilleen. Keinoja tähän ovat mm.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Antamalla vinkkejä teknologian hyödyntämisestä osana omaa liikuntaa ja sen arviointia • Käymällä oppilaan kanssa kehityskeskusteluja • Teettämällä itsearviointeja • Antamalla malleja omatoimiseen liikuntaharjoitteluun • Teettämällä fyysistä toimintakykyä mittaavia testejä, joita hyödyntäen oppilas oppii arvioimaan toimintakykyään <p>Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Mo- ve! :n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia. Mittauksia voi ja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kannattaa harjoitella ja teettää myös 7.-luokalla. |
| Sosiaalinen toimintakyky | |
| <p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen (L2, L3, L6, L7)</p> | <p>S2 Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Sosiaalinen toimintakyky edellyttää, että oppilas ymmärtää rehellisyyden, vastuullisuuden ja oikeudenmukaisuuden merkityksen erilaisissa liikuntatilanteissa. On tärkeää, että opettaja ohjaa oppilaita eettismoraaliseen pohdintaan ja antaa myönteistä palautetta silloin, kun oppilas toimii eettisesti oikein.</p> |
| <p>T9 ohjata oppilasta</p> | <p>Oppilaan myönteinen minäkuva vahvistuu, kun hänen annetaan tehdä</p> |

| | |
|---|---|
| <p>toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista (L2, L6, L7)</p> | <p>itseään koskevia valintoja ja päätöksiä. Tällä kannustetaan omatoimisuuteen ja arvostetaan oppilasta yksilönä.</p> <p>Erilaisissa pari- ja ryhmätehtävissä painotetaan palautteen avulla omien tunteiden tiedostamista ja tunnistamista sekä tunteiden avointa ja selkeää ilmaisemista. Peleissä ja kisailuissa tulee luonnollisesti eteen tilanteita, joissa koetaan pettymyksen tunteita. Nämä ovat erinomaisia tilanteita opettaa tunteiden käsittelyä ja säätelyä turvallisessa ympäristössä.</p> <p>Vuorovaikutustaitojen harjoittelu liikuntatilanteissa on tärkeää, jotta oppilaat oppivat ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tämä kehittää myös neuvottelu- ja päätöksentekotaitoja. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.</p> <p>Liikuntatunneilla on tärkeää ymmärtää erilaisuus rikkautena ja erilaiset oppilaat voimavarana. Kaikkia tulee kohdella tasapuolisesti ja lisätä oppilaiden ymmärrystä erilaisuutta kohtaan</p> |
| <p>Psyykinen toimintakyky</p> | |
| <p>T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja (L1, L2, L3)</p> | <p>S3 Psyykkisen hyvinvoinnin perustana on myönteinen minäkuva. Tätä tuetaan liikunnassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • turvallisella, positiivisella ilmapiirillä, jossa jokainen on hyväksytty omana itsenään • kunkin edellytyksiä vastaavilla tehtävillä • oppilaan kokemukset uuden oppimisesta, omien tavoitteiden saavuttamisesta ja parhaansa tekemisestä • oppimiseen, tai työskentelyn edistymiseen liittyvällä palautteella - ei persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin kohdistuvana • iloa ja virkistystä tuottavat liikuntakokemukset <p>Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Yksilöllisten valinta- ja päätöksentekomahdollisuuksien avulla oppilas kokee itsensä tärkeäksi ja merkitykselliseksi. Tämä lisää oppilaiden motivaatiota ja parantaa mielialaa.</p> <p>Liikunta parantaa aivojen hyvinvointia, se tukee luovuutta mutta myös parantaa yleistä opiskeluvireyttä. Liikkumisen tuottama hormonaalinen mielihyvä tarjoaa vastapainoa tiedollisen puolen kuormitukselle.</p> <p>Erityisen tärkeää on luoda mittausta- ja testitilanteet myönteistä minäkuva tukeviksi. Ilmapiiriin tulee olla kannustava, salliva ja paineeton, jotta jokainen oppilas ymmärtää testin merkityksen omalle hyvinvoinnilleen.</p> <p>Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa hyvinvoinnista ja kokemuksia erilaisista tavoista harrastaa liikuntaa, jotta kukin voi löytää itselleen sopivimman tavan rentoutua, kokea iloa ja virkistymistä.</p> |
| <p>T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä (L1, L2)</p> | |
| <p>T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille (L3)</p> | |
| <p>T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia (L1, L3)</p> | |

8.luokka

- luokan liikunnan opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat 7. luokan opetussuunnitelmaa.
- Taitoharjoittelu painottuu 7. luokkaa enemmän taitojen soveltamiseen.
- Lisäksi 8. luokalla tutustutaan 7. luokkaa enemmän myös uusiin / erilaisiin liikuntamahdollisuuksiin.
- Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move! :n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

9.luokka

- luokan liikunnan opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat 7. ja 8. luokan opetus- suunnitelmaa painottaen opetuksen entistä enemmän taitojen soveltamiseen sekä uusiin / erilaisiin liikuntamahdollisuuksiin tutustumiseen.
- Opetuksessa pyritään lisäämään oppilaiden vastuunkantamista, omatoimisuutta sekä valintamahdollisuutta 7.–8. luokkiin verrattuna.
- Move! :n mittauksia voi ja kannattaa harjoitella ja teettää myös 9.-luokalla.

| OPPIA LIIKKUMAAN | | | LIIKUNNAN TAVOITTEET 7-9 LUOKILLE | |
|--|--|---|---|--|
| S1 FYYSSINEN TOIMINTAKYKY | | | S2 SOSIAALINEN TOIMINTAKYKY | S3 PSYKKINEN TOIMINTAKYKY |
| MOTORISET PERUSTAIIDOT -monipuolinen perustaitojen soveltaminen | HAVAINTO-MOTORISET TAIIDOT | FYYSISET OMINAISUUDET -fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen | VUOROVAIKUTUS- JA TYÖSKENTELYTAI-IDOT: - yhdessä työskentelyn taidot kaikkien kanssa - oman toiminnan ja tunnelmaisun säätely toiset huomioon ottaen -toimiminen reilun pelin periaatteiden mukaan - vastuun ottaminen omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä -toisten auttaminen, avustaminen ja huomioiminen -oman sosiaalisen toimintakyvyn arvioiminen ja kehittäminen | TASAPAINOINEN PSYKKINEN KEHITYS: -myönteisen minäkuvan vahvistaminen -oman muuttuvan kehon hyväksyminen -myönteisten tunteiden kokeminen, ilo ja virkistys -pätevyyden vahvistaminen -vastuu omasta toiminnasta -itsenäisen työskentelyn taitojen vahvistaminen -pitkäjänteinen ponnistelu tavoitteiden saavuttamiseksi -yhteisöllisyys |
| TASAPAINOTAIDOT LIIKKUMISTAIDOT VÄLINEENKÄSITTELYTAIDOT - Erialaisten liikuntamuotojen kokeileminen -Kehöllinen ilmaisu, rentoutuminen ja esteettisyys | - kykyä havainnoida itseään ja ympäristöään aistien avulla -kykyä tehdä liikuntatilanteisiin sopivia ja tarkoituksenmukaisia ratkaisuja | - Omien fyysisten ominaisuuksien arvioiminen, ylläpitäminen ja kehittäminen NOPEUS LIIKKUVUUS KES- TÄVYYS VOIMA -Runsasta fyysisesti aktiivista toimintaa - Harjoitteleminen parhaansa yrittäen -Tutustuminen fyysisten ominaisuuksien harjoittelun periaatteisiin | OSALLISUUDEN VAHVISTAMINEN: -oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta | |
| TAITOJEN VAHVISTAMINEN, YHDISTÄMINEN JA SOVELTAMINEN MONIPUOLISESTI: - eri oppimisympäristöissä - eri välineillä - eri vuodenaikoina - monipuolisten liikuntamuotojen ja eri liikuntalajien avulla | | | TURVALLINEN JA ASIALLINEN TOIMINTA LIIKUNTATUNNEILLA: - asianmukainen liikuntavarustus - henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtiminen - turvallinen liikennekäyttäytyminen | |
| LIIKUNNALLINEN ELÄMÄNTAPA | | | | |
| - Tutustutetaan oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja toimintatapoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia - Tuetaan oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja osallisuuteen sekä kannustetaan terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen - Opetetaan liikunnallisen elämäntavan ja riittävän fyysisen aktiivisuuden merkityksen ymmärtäminen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille sekä kasvuille ja kehitykselle | | | | |

15.3.18.3. Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Turvalliset ja monipuoliset oppimisympäristöt

Liikkuminen monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä on erinomaista taitoharjoittelua ja palvelee liikunnan tehtävän ja tavoitteiden saavuttamista. Liikunnanopetus toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen.

Liikunnan opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Raahessa mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään ympäröivää luontoa, kuten meri ja metsä ja olemassa olevia liikuntatiloja, kuten jäähalli, uimahalli, pallohalli ja kentät. Tehdään yhteistyötä paikallisesti eri tahojen kesken: liikuntatoimi, urheiluseurat, yhteisöt sekä koulut keskenään. Koulun ulkopuolisille liikunta- paikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttämistä. Liikunnan oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeisistä työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnassa on oppituntien toiminnallisuus.

Vuorovaikutus

Opetuksen yhteydessä korostetaan yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa.

Sosiaalisuuden opettamista, arjen hallinnan harjoittelua sekä yhteisöön kuulumisen tunnetta opetellaan mm. pitämällä yllä Raahen koulujenvälisen urheilukilpailujen järjestämisen perinnettä. Monipuolisen laji kirjon avulla tarjotaan mahdollisimman monelle oppilaalle mahdollisuus koulun joukkueeseen osallistumista.

Opetustyyli ja työtavat

Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja. Opetustyyliä tulee säännöllisesti vaihdella ja pyrkiä käyttämään myös oppilaslähtöisiä, oppilaan osallisuutta lisääviä työtapoja (esim. pariohjausta, ongelmanratkaisua tai erilaisten ratkaisujen tuottamista).

Jotta fyysinen aktiivisuus toteutuu, tulee työtavat olla kaikkia oppilaita osallistavia: tekemistä ja toimintaa (seisomisen ja jonottamisen sijaan). Mikäli mittaamista liikuntatunneilla tehdään, se tulee tehdä positiivisessa ja turvallisessa ilmapiirissä ja tehokkaasti niin, että kaikilla oppilailla on koko ajan aktiivista toimintaa. Tulosten avulla tuetaan oppilaan henkilökohtaista kehitystä.

Oppilaiden ryhmittely

Liikunnan opetusryhmät tulee muodostaa siten, että oppitunnit ovat turvallisia ja opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet.

Opettajan tehtävänä on luoda edellytyksiä oppilaiden väliselle yhteistyölle liikuntatunneilla. Opettajan tulee miettiä ryhmien muodostamistavat niin, ettei se aiheuta oppilaiden keskinäistä vertailua. Pienryhmätyöskentely on suositeltavaa, sillä se vastaa oppilaiden perustarpeisiin.

Eriytetyt, yksilölliset ja vaihtelevat haasteet edistävät osaltaan oppilaiden pätevyyden kokemista ja motivaatiota liikuntatunneilla.

Liikuntateknologian hyödyntäminen liikunnanopetuksessa

Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Esimerkkejä vuosiluokille 7–9 sopivista teknologian tarjoamista mahdollisuuksista:

Tutkimusten mukaan fyysinen aktiivisuus vähenee voimakkaimmin juuri tässä iässä. Fyysisen toimintakyvyn edistäminen on keskeinen opetustavoite. Kuten vuosiluokilla 3–6, voidaan yläkoulussa tutustua sydän- ja verenkiertoelimistön toimintaan sykemittarin avulla ja näin palvella yli oppiainerajojen tapahtuvaa integraatiota. Sykkeen

ja aktiivisuusmittauksen avulla voidaan opettaa havainnollisesti ja turvallisesti erilaisia fyysisen toimintakyvyn kehittämisen muotoja, jolloin kokemukset eri tavalla kuormittavista liikuntasuorituksista ovat sisäistä motivaatiota lisääviä. Erilaiset liikunnalliset verkko- ja pilvipalvelut osaltaan vahvistaa liikuntamotivaatiota sekä kannustaa oppilaita omaehtoisen liikunnan pariin.

15.3.18.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7–9

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Liikunta poikkeaa muista oppiaineista siinä, että kehollisuus on näkyvästi läsnä oppitunneilla. Oppilaan osaaminen tai osaamattomuus on kaikkien havaittavissa ja arvioitavissa. Ohjauksen ja tuen tärkein ominaispiirre liikunnassa on sosiaalisten ja psyykkisten tekijöiden korostuminen.

Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri luo pohjan eriyttävälle ja yksilöllisille tarpeille huomioivalle opetukselle. Psykkisesti ja sosiaalisesti turvallisessa ilmapiirissä jokainen oppilas uskaltaa osallistua toimintaan omista lähtökohdistaan ja saa myönteistä palautetta yksilöllisestä edistymisestään.

Vuosiluokkien 7–9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikunta-harrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Kolmiportainen tuki liikunnassa

Yleinen tuki:

Liikunnassa oppilasta voidaan tukea muuntelemalla:

- opiskelun laajuutta, syvyyttä ja etenemisnopeutta
- sisältöjä; annetaan eritasoisia tehtäviä
- välineitä; helpotetut välineet, kuten erikokoiset pallot, matalammat esteet
- oppimisympäristöä
- opetusmenetelmiä, työtapoja
- opetusviestintää
- oppilaiden ryhmittelyä
- harjoitteluun käytettävissä olevaa aikaa, matkaa ja nopeutta

Fyysisiä oppimaan oppimisen taitoja tuetaan auttamalla oppilasta kiinnittämään huomiota liikkumisen kannalta oleellisiin asioihin:

- suorituksia sanallistamalla
- ohjausta visualisoimalla
- avustamalla oppilasta käsin tai apuvälineen avulla
- antamalla oppilaalle tiedollista ohjausta

Arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia mahdollisuuksia osaamisen näyttämiseen.

Tukimuotoina liikunnassa voidaan käyttää myös tukiopetusta, osa-aikaista erityisopetusta, samanaikaisopettajaa, koulunkäynnin ohjaajaa ja liikunnallista kerho työtä.

Fyysisten tavoitteiden saavuttamisessa liikunta-aktiivisuus on olennaista. Liikunta-aktiivisuus edistää liikuntataitoja ja taidot vastaavasti aktiivisuutta. Oppilas, jonka tuen tarpeet liikunnassa johtuvat vähäisestä fyysisestä aktiivisuudesta ja heikosta fyysisestä toimintakyvystä, hyötyvät kaikenlaisesta fyysisesti aktiivisesta toiminnasta; (omin lihasvoimin kuljettu koulumatka, fyysisesti aktiiviset välitunnit sekä kaikenlaiseen fyysisesti aktiiviseen toimintaan osallistuminen). Näiden oppilaiden kohdalla yhteistyö kodin kanssa on ensiarvoisen tärkeää.

Tehostettu tuki

Jos oppilaalla on monia tukimuotoja käytössä ja ne ovat pysyviä, mutta yleisopetuksen tavoitteet toteutuvat, hänet siirretään tehostettuun tukeen ja tehdään oppimissuunnitelma liikuntaan.

Erityinen tuki:

Mikäli tukitoimet eivät ole riittäviä ja oppilas ei saavuta yleisopetuksen tavoitteita, hänet siirretään erityisen tuen piiriin ja liikuntaan tehdään hänelle HOJKS.

15.3.18.5. Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7–9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move! -mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso liikunnan valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen liikunnassa kehittyy kumulatiivisesti. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.3.18.6. Liikunnan arvosanan muodostuminen:

- 50 % arvosanasta muodostuu oppimisesta, (eli tavoitteiden 2–6 mukaisesta edistymisestä)
- 50 % arvosanasta muodostuu työskentelystä liikuntatunnilla (tavoitteet 1 ja 7–10)

Oppiminen (50 %): tavoitteet 2–6, jotka pitävät sisällään:

- liikuntataitoja:
 - havaintomotoriikkaa (T2)
 - tasapaino ja liikkumistaitoja (T3)
 - välineenkäsittelytaitoja (T4) monipuolisesti eri ympäristöissä eri vuodenaikoina
 - uima- ja vesipelastustaidot (T6)
- fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) arviointia, ylläpitoa ja kehittämistä (T5)

Oppilaan osaamisen tason määrittely tavoiteltavissa taidoissa:

- ei osaa lainkaan (4)
- osaa hyvin heikosti (5)
- onnistuu joskus (6)
- onnistuu silloin tällöin (7)
- onnistuu yleensä (8)
- onnistuu melkein aina (9)
- onnistuu aina (10)

(T5): Osaaminen on hyvää eli 8, kun oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.

Työskentely (50 %): tavoitteet 1 sekä 7–10, jotka pitävät sisällään:

- aktiivinen työskentely tunnilla, mm. kokeilemalla erilaisia liikuntamuotoja parhaansa yrittäen (T1)
- turvallinen ja asiallinen toiminta tunneilla (T7)
- rakentava vuorovaikutus ja yhteistyö (T8)
- vastuullinen toiminta tunneilla (T9, T10)

Yhteinen arviointiskaala tavoitteiden mukaiseen edistymiseen:

- edistyy suurimmassa omassa määritellyissä tavoitteita (8)
- edistyy kaikissa tavoitteissa (9)
- edistyy poikkeuksellisen paljon kaikissa määritellyissä tavoitteissa (10)

Arviointimenetelmiä kannattaa käyttää monipuolisesti:

- päiväkirja, opettajan vihko
- testit ja kuntokortit
- esitykset ja näytökset
- kotitehtävät
- liikuntapäiväkirja
- liikunta / kunto-ohjelma
- itsearviointi (lomake)
- arviointikeskustelut
- poissaolo ja varuste seuranta
- aktiivisuuden seuranta mittarilla

15.3.18.7. Liikunnan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Opetuksen tavoite | Sisältö-alueet | Arvioinnin kohteet oppiain- eessa | Arvosanan kahdeksan osaaminen |
|--|----------------|--|--|
| Fyysinen toimintakyky | | | |
| T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen | S1 | Työskentely ja yrittäminen | Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja. |
| T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja | S1 | Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa | Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa. |
| T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa | S1 | Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa | Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa. |
| T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa | S1 | Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa | Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikunta- muodoissa. |
| T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta | S1 | Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen | Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä. |
| T6 vahvistaa uima- ja | S1 | Uima- ja vesi- | Oppilas osaa uida, pelastautua ja |

| | | | |
|--|----|--|---|
| vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä | | pelastustaidot | pelastaa vedestä. |
| T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan | S1 | Toiminta liikuntatunneilla | Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla. |
| Sosiaalinen toimintakyky | | | |
| T8 Ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen | S2 | Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot | Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla. |
| T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista | S2 | Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa | Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. |
| Psyykinen toimintakyky | | | |
| T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja | S3 | Työskentelytaidot | Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti. |
| T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä | S3 | | Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. |
| T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille | S3 | | Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. |
| T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia | S3 | | Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. |

15.3.19. KOTITALOUS

15.3.19.1. Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitytään kanssaihmisistä huolta pitäviksi lähimmäisiksi ja kasvetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestäväan asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintä- teknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen

oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laajalajaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukevaksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Kotitalousopetusta voidaan opetuksen järjestäjän niin päättäessä antaa jo alemmilla vuosiluokilla. Tällöin noudatetaan kotitalouden oppimäärän opetussuunnitelman perusteita oppilaiden iän huomioon ottaen. Opetuksen tavoitteet, keskeiset sisältöalueet ja toteutus määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman perusteita soveltaen.

15.3.19.2. Kotitalouden keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7. luokka

Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestävään tulevaisuuteen tähtäävä toiminta. Paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita hyödynnetään ja niitä sovelletaan oppimistehtävien suunnittelussa. Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, oppimisen paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti.

| Kotitalouden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Kotitalouden opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7 |
|--|--|
| <p>Käytännön toimintataidot</p> <p>T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa (L1 L3 L6 L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> Opetellaan tulkitsemaan ruoka- ja leivontaohjeita Läpileikkaavana toimintatapana kaikessa on taloudellisuus. Opetellaan tulkitsemaan tärkeimpiä elintarvikkeiden pakkausmerkintöjä. <p>T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja esteettikan huomioimiseen (L1 L3 L4 L6 L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> Opetellaan perusruoan valmistusmenetelmiä ja mahdollisuuksien mukaan harjoitellaan taitoja kotona. Toteutetaan erilaisia ruokailutilanteita ja huomioidaan vuodenaikaan liittyvät juhlat. Toimitaan aktiivisesti ja vastuullisesti. Opitaan tietoja ja taitoja tekemällä ja osallistumalla. <p>T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävästi kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa (L1 L3 L4 L5 L6 L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> Opetellaan tunnistamaan ja käyttämään keskeisiä työvälineitä Perusajatuksena on käyttää laadukkaita elintarvikkeita turvallisesti ja huomioida niiden oikea säilytys | <p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri (T1-T13)</p> <p>Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuosittelusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.</p> <p>Keskeiset sisällöt</p> <ul style="list-style-type: none"> Opetellaan perusruoanvalmistusmenetelmiä ja mahdollisuuksien mukaan harjoitellaan taitoja kotona. Opetellaan tulkitsemaan ruoka- ja leivontaohjeita. Perusajatuksena on käyttää laadukkaita elintarvikkeita turvallisesti ja huomioida niiden oikea säilytys. Opetellaan tunnistamaan ja käyttämään keskeisiä työvälineitä. Läpileikkaavana toimintatapana kaikessa on taloudellisuus. |

| | |
|--|---|
| <ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan ravitsemussuosituksiin esim. lautasmallin ja ruokapyramidin avulla <p>T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana (L1, L3, L6)</p> <ul style="list-style-type: none"> Harjaannutaan pitämään työpiste siistinä koko työskentelyn ajan Opitaan huolehtimaan ajankäytöstä ja tasapuolisesta työnjaosta <p>T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin (L1, L3, L6, L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> Hygienian merkityksestä sekä terveyden että viihtyisyyden kannalta muistutetaan toistuvasti <p>Turvallisuus huomioidaan kaikissa tilanteissa koko ajan.</p> | <ul style="list-style-type: none"> Toteutetaan erilaisia ruokailutilanteita ja huomioidaan vuodenaikaan liittyvät juhlat. Opetellaan tulkitsemaan tärkeimpiä elintarvikkeiden pakkausmerkintöjä. Tutustutaan ravitsemussuosituksiin esim. lautasmallin ja ruokapyramidin avulla. <p>S2 Asuminen ja yhdessä eläminen (T1- T13) Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.</p> |
| <p>Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot</p> | |
| <p>T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa (L1, L2, L6, L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> Harjaannutetaan oppilaita sopimaan työnjaosta ja esim. huomioimaan makumieltymyksiä. <p>T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä (L2, L3)</p> <ul style="list-style-type: none"> Harjoitellaan monipuolisesti kodinhoitoon liittyviä tehtäviä <p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajan- käytöstä (L1-L2, L3-L4, L6-L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> Opetellaan sosiaalisia taitoja ja toisten huomioon ottamista käytännössä. Osaa suunnitella työnjakoa <p>T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa (L1-L4, L6-L7) Hyviä tapoja harjoitellaan eri tilanteissa oppitunnilla koko ajan</p> | <p>Keskeiset sisällöt</p> <ul style="list-style-type: none"> Hyviä tapoja harjoitellaan eri tilanteissa oppitunneilla koko ajan. Opetellaan sosiaalisia taitoja ja toisten huomioon ottamista käytännössä. Herätellään oppilaita miettimään hankintojaan esim. vertailuilla ja tiedonhaulla. Kodin ja tekstiilien hoitoa opetellaan ja harjoitellaan sekä koulussa että kotona. Hygienian merkityksestä sekä terveyden että viihtyisyyden kannalta muistutetaan toistuvasti. Turvallisuus huomioidaan kaikissa tilanteissa koko ajan. Jätteiden vähentämistä ja lajittelua harjoitellaan päivittäin. |
| <p>Tiedonhallintataidot</p> | |
| <p>T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana (L1-L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> Herätellään huomioimaan median vaikutusta valintoihin. Vertaillaan hintoja itse tehtyjen ja valmiiden tuotteiden tai palveluiden välillä. Opetellaan tulkitsemaan pakkausmerkintöjä ja käyttämään tietoja valintojen perustana. <p>T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja</p> | <p>S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa (T1, T3, T5-T7, T9-T13) Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuutaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineinä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan</p> |

| | |
|--|---|
| <p>arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä (L1, L3-L7) Kodin ja tekstiilien hoitoa opetellaan ja harjoitellaan sekä koulussa että kotona.</p> <p>T12 ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä (L1, L3-L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Herätellään oppilaita miettimään hankintojaan esim. vertailulla ja tiedonhaualla <p>T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannus- tietoisuuteen osana arjen valintoja. (L1, L3-L7)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opetellaan päivittäin kuluttajan vastuuta hankintoja tehtäessä huomioiden mm. ympäristö- ja alkuperämerkit. • Taloudellisuutta harjoitellaan kaikessa toiminnassa (esim. veden ja sähkön käyttö, raaka-aineiden käyttäminen) • Jätteiden vähentämistä ja lajittelua harjoitellaan päivittäin <p>Kestävää kehitystä ja kulutuksen ympäristö- vaikutuksia huomioidaan arjessa.</p> | <p>kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.</p> <p>Keskeiset sisällöt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kestävää kehitystä ja kulutuksen ympäristövaikutuksia huomioidaan arjessa. • Opetellaan päivittäin kuluttajan vastuuta hankintoja tehtäessä huomioiden mm. ympäristö- ja alkuperämerkit. • Taloudellisuutta harjoitellaan kaikessa toiminnassa (esim. veden ja sähkön käyttö, raaka-aineiden käyttäminen). • Vertaillaan hintoja itse tehtyjen ja valmiiden tuotteiden tai palvelujen välillä. <p>Herätellään huomioimaan median vai- kusta valintoihin</p> |
|--|---|

15.3.19.3. Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

15.3.19.4. Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeus tason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Sosiaalisia tilanteita voidaan harjoitella vaihtuvilla työpareilla ja ryhmillä.

Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Opettaja voi havainnollistaa tarpeen mukaan työvaiheita eri tavoin mm. dokumenttikameran, videon tai oman esimerkin avulla. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää runsaasti opettajan ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa. Harjoitellaan useita käytännöntöitä myös kotona. Tuntien teemoista annetaan käytännön kotitehtäviä.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

15.3.19.5. Oppilaan oppimisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kotitalouden oppiaineen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko yhteisen kotitalouden opetuksen ajan vahvistuvana ja etenevänä oppimisena. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

15.3.19.6. Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

| Opetuksen tavoite | Sisältöalueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Päättöarvioinnin kriteeri osaamiselle arvosanalla kahdeksan |
|---|---------------|---|---|
| Käytännön toimintataidot | | | |
| T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa | S1, S2 | Tavoitteiden asettaminen, työn toteutus, ja oppimaan oppimisen taidot | Oppilas asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas arvioi itse tavoitteiden saavuttamista ja omaa työskentelyään. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan itsearviointiin, opettajan antaman palautteen ja vertaispalautteen perusteella. |
| T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja esteetiikan huomioimiseen | S1, S2 | Kädentaidot ja esteetiikka | Oppilas osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä asumiseen liittyvien perustehtävien toteuttamisessa ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat |
| T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävasti ja kestävästi kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa | S1, S2, S3 | Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö | Oppilas valitsee ja käyttää taloudellisesti materiaaleja ja teknologiaa kotitalouden toiminnassaan sekä pohtii valintoja terveyden ja kestävyden kannalta. |
| T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana | S1, S2 | Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen | Oppilas osaa toimia annettujen ohjeiden mukaisesti vaihteittain ja järjestystä ylläpitäen sekä suunnitella ajankäyttöään sen mukaisesti. |
| T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, | S1, S2, S3 | Turvallisuus ja voimavarojen | Oppilas työskentelee ohjeiden mukaan hygieenisen ja turvallisen työskentelyn |

| | | | |
|--|------------|--|---|
| turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin | | kannalta kestävä toiminta | periaatteita noudattaen sekä ajan, kustannusten tai energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Oppilas pyrkii kiinnittämään huomiota ergonomiaan. |
| Yhteistyö- ja vuorovai- kutustaidot | | | |
| T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimis- tehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa | S1, S2, S3 | Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi | Oppilas pyrkii kuuntelemaan eri näkökulmia ja ilmaisemaan rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa. |
| T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä | S1, S2, S3 | Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen | Oppilas osaa kuvailla kodin arkirutiineita. Oppilas osaa antaa esimerkkejä erilaisista perherakenteista ja kotitalouksien perinteistä sekä pohtia niiden vaikutusta arjen rutiineihin. |
| T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä. | S1, S2 | Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen | Oppilas osaa työskennellä yksin ja pyrkii toimimaan ryhmässä rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas osaa selittää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen ajankäytöstä ja työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon. |
| T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa | S1, S2, S3 | | Ei käytetä oppiaineen arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohdimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. |
| Tiedonhallintataidot | | | |
| T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana | S1, S2, S3 | Tietojen hankinta ja käyttö | Oppilas osaa etsiä kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta sekä osaa tulkita pakkausmerkintöjä. Oppilas tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia. |
| T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä | S1, S2 | Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttö ja jäsentyminen | Oppilas osaa tulkita ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja osaa nimetä tyypillisiä kotitalouden merkkejä ja symboleja sekä tulkita niitä arjen ilmiöiden yhteydessä. |
| T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä | S1, S2, S3 | Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisuus sekä palveluiden tunnistaminen | Oppilas pystyy käyttämään kotitalouden käsitteitä, tietojään ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kotitalouden osaamista sovelletaan eri ympäristöissä Oppilas osaa kuvailla erilaisia kotitalouden palveluita ja pohtia niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä. |
| T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja | S1, S2, S3 | Mittaamisen ja laskemisen sekä kiertämisen | Oppilas osaa huolehtia kodin jätteen peruslajittelusta ja osaa selittää mitaamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteydet osana kustannus- |

| | | | |
|--|--|--|----------------------------------|
| kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja | | soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon | ja ympäristötietoista toimintaa. |
|--|--|--|----------------------------------|

15.3.20. OPPILAANOHJAUS

15.3.20.1. Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että oppilaat pystyvät kehittämään opiskelunvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedosta- maan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiään ja tekemään valintansa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö, työelämään tutustumisen järjestelyt sekä jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeuden- mukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7–9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7–9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskelunvalmiuksiaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltävien oppiaineiden merkitystä jatko- opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintoihin koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa.

Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatko suunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

15.3.20.2. Oppilaanohjauksen keskeiset tavoitteet ja sisällöt

7.luokka

| Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7 | Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisällöt vuosiluokalla 7 |
|---|--|
| <p>Osallisuus ja aktiivinen toiminta T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7–9 toiminta- tavoista ja opiskelu ympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmässä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista. (L3, L7)</p> <p>Oppimaan oppimisen taidot T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan (L1)</p> <p>Elinikäinen oppiminen T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan (L1)</p> | <p>S1 Oppiminen ja opiskelu: Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat koulu-yhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.</p> <p>7.-luokka</p> <ul style="list-style-type: none"> omassa ryhmässä ja yläkoulun kouluyhteisössä toimiminen opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu vastuun ottaminen omasta opiskelusta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettaminen ja niiden toteutumisen arviointi opintojen arviointi ja itsearviointi valinnaisinevalintojen tekeminen |
| <p>Osallisuus ja aktiivinen toiminta T1 tuetaan oppilasta vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista. Elinikäinen oppiminen. (L3, L7)</p> <p>T3 (L1)</p> <p>Itsetuntemus T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti (L3)</p> <p>Tavoitteiden asettaminen T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista (L1, L3)</p> <p>Työelämään suuntautuva oppiminen T6 edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen kannalta (L6-L7) T7 ohjata oppilasta kehittämään vuoro- vaikutus- ja viestintätaitojaan. (L4-L6)</p> | <p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu: Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.</p> <p>7.-luokka</p> <p>itsetuntemus, itsearviointitaidot, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> harjoitellaan tunnistamaan omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä |
| <p>Työelämään suuntautuva oppiminen T6 (L6-L7) T7 (L4-L6)</p> | <p>S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot: Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia</p> |

| | |
|--|--|
| | <p>harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovai- kutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuu- luu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luo- tettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.</p> <p>7.-luokka</p> <ul style="list-style-type: none"> erilaisten opiskelussa tarvittavien taitojen kehit- täminen erilaisissa oppimis- ja toimintaympäristöissä toimi- minen |
| <p>Tavoitteiden asettaminen T5 (L1, L3)</p> | <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen:</p> <p>Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppi- laanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppi- laanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjär- jestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko- opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.</p> <p>7.-luokka</p> <ul style="list-style-type: none"> tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaidot |

8.luokka

| Oppilaanohjauksen tavoitteet vuosiluokalla 8 | Oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältö- alueet vuosiluokalla 8 |
|--|--|
| <p>Osallisuus ja aktiivinen toiminta T1 kehittää edelleen oppilaan valmiutta toimia yläkoulun opiskeluympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toi- mintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista. (L3, L7)</p> <p>Oppimaan oppimisen taidot T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään edelleen opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppi- misen taitojaan (L1)</p> <p>Elinikäinen oppiminen T3 vahvistetaan oppilaan halua oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppi- miskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamalle- jaan (L1)</p> | <p>S1 Oppiminen ja opiskelu:</p> <p>Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyh- teisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppi- misen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökul- mista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiske- luun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutu- mista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opin- toihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa ete- nemisestä.</p> <p>8.-luokka</p> <ul style="list-style-type: none"> opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettaminen ja niiden toteutumisen arviointi vastuun ottaminen omasta opiskelusta |
| <p>Osallisuus ja aktiivinen toiminta T1 (L3, L7)</p> <p>Elinikäinen oppiminen T3 (L1)</p> | <p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <p>Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaito- jaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa,</p> |

| | |
|---|--|
| <p>Itsetuntemus T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti (L3)</p> <p>Tavoitteiden asettaminen T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista (L1, L3)</p> <p>Työelämään suuntautuva oppiminen T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta (L6-L7)</p> <p>T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja (L4-L6)</p> <p>Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa T9 tutustua erilaisiin tietolähteisiin koulutus- ja ammattialoista sekä ohjata arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta (L4-L6)</p> | <p>jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.</p> <p>8.-luokka</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsetuntemus, itsearviointitaidot, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaidot • harjoitellaan tunnistamaan omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä |
| <p>Työelämään suuntautuva oppiminen T6 (L6-L7) T7 (L4-L6)</p> <p>Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa T9 (L4-L6)</p> | <p>S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot:</p> <p>Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.</p> <p>8.-luokka</p> <ul style="list-style-type: none"> • erilaiset itsetuntemusta vahvistavat tehtävät ja niiden arviointi • työelämätaitojen (mm. vuorovaikutus- ja viestintätaitojen) harjaannuttaminen TET- jaksojen yhteydessä • erilaisissa oppimis- ja toimintaympäristöissä toimiminen |
| <p>Työelämään suuntautuva oppiminen T7 (L4-L6)</p> <p>Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa</p> | <p>S4 Työelämään tutustuminen:</p> <p>Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään</p> |

| | |
|---|--|
| <p>T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa. (L4-L5)</p> <p>Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuri-taustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla (L2)</p> | <p>kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.</p> <p>8.-luokka</p> <ul style="list-style-type: none"> • yhden viikon mittainen TET-jakso • työelämätaidot • tutustutaan elinkeinoihin, yrittäjyyteen ja ammattialoihin • työelämän tasa-arvokysymyksiä |
| <p>Tavoitteiden asettaminen T5 (L1, L3)</p> <p>Työelämään suuntautuva oppiminen T6 (L6-L7)</p> <p>Työelämään suuntautuva oppiminen T7 (L4-L6)</p> <p>Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa T8 (L4-L5) T9 (L4-L6)</p> | <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen:</p> <p>Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.</p> <p>8.-luokka</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suomen koulutusjärjestelmä ja ammattialat |

9.luokka

| Oppilaanohjauksen tavoitteet vuosiluokalla 9 | Oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9 |
|---|--|
| <p>Osallisuus ja aktiivinen toiminta T1 kehittää edelleen oppilaan valmiutta toimia yläkoulun opiskeluympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista. (L3, L7)</p> <p>Oppimaan oppimisen taidot T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään edelleen opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan (L1)</p> <p>Elinikäinen oppiminen T3 vahvistetaan oppilaan halua oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan(L1)</p> | <p>S1 Oppiminen ja opiskelu:</p> <p>Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat koulu yhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.</p> <p>9.-luokka</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettaminen ja niiden toteutumisen arviointi erityisesti jatko-opintoihin hakeutumisen yhteydessä • vastuun ottaminen omasta opiskelusta • päättöarviointi ja sen merkitys jatko- opintojen kannalta |
| <p>Osallisuus ja aktiivinen toiminta T1 (L3, L7)</p> | <p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu</p> <p>Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla</p> |

| | |
|--|---|
| <p>Elinikäinen oppiminen T3 (L1)</p> <p>Itsetuntemus T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti(L3)</p> <p>Tavoitteiden asettaminen T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista (L1, L3)</p> <p>Työelämään suuntautuva oppiminen T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä vahvistaa oppilaan taitoa tunnistaa opintavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta(L6-L7)</p> <p>T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa jatko-opintovalmiuksista. (L4-L6)</p> <p>Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa T9 ohjata oppilasta käyttämään moni-kanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta (L4-L6)</p> | <p>oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.</p> <p>9.-luokka</p> <ul style="list-style-type: none"> • itsetuntemus, itsearviointitaidot, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaidot • harjoitellaan tunnistamaan omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä |
| <p>Työelämään suuntautuva oppiminen T6 (L6-L7) T7 (L4-L6)</p> <p>Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa T8 T9 (L4-L6)</p> | <p>S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot:</p> <p>Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittämiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.</p> <p>9.-luokka</p> <ul style="list-style-type: none"> • erilaiset itsetuntemusta vahvistavat tehtävät ja niiden arviointi • työelämä- ja työnhakutaitojen harjaannuttaminen • erilaisissa oppimis- ja toimintaympäristöissä |

| | |
|---|--|
| | <p>toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> erilaisten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden tuottaman tiedon arviointi oman ura- suunnittelun näkökulmasta koulutusmarkkinoinnin arviointi |
| <p>Työelämään suuntautuva oppiminen T7 (L4-L6)</p> <p>Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa T8 syvennetään oppilaiden ja huoltajien tietämystä Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta(L4-L5)</p> <p>Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuri-taustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailta (L2)</p> | <p>S4 Työelämään tutustuminen:</p> <p>Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.</p> <p>9.-luokka</p> <ul style="list-style-type: none"> yhden viikon mittainen TET-jakso syyslukukauden aikana työelämätaidot tutustutaan itseä kiinnostaviin ammattialoihin työnhakemisen harjoittelu tutustutaan työskentelymahdollisuuksiin ulkomailta tutustutaan yrittäjyyteen |
| <p>Tavoitteiden asettaminen T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista</p> <p>Työelämään suuntautuva oppiminen T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta</p> <p>T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen</p> <p>Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa T8 syventää oppilaan ja huoltajan tietoa Suomen koulutusjärjestelmästä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta</p> | <p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen:</p> <p>Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.</p> <p>9.-luokka</p> <ul style="list-style-type: none"> Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamat koulutusmahdollisuudet tiedon etsintä jatko-opinnoista ja niihin hakeutumisesta oma jatko-opintosuunnitelma jatko-opintoihin hakeutuminen ja valintaperusteet tutustutaan ja opetellaan hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita |

| | |
|--|--|
| <p>T9 tutustua erilaisiin tietolähteisiin koulutus- ja ammattialoista sekä ohjata arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta</p> | |
| <p>Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuri-taustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla</p> | |

15.3.20.3. Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7-9

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syntyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokka tasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja.

15.3.20.4. Ohjaus, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja tukea tarvitsevan ohjaus oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7–9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaa-alueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Monialaista yhteistyötä tehdään erityisesti myös tehostettua henkilökohtaista ohjausta ja tukea tarvitsevien oppilaiden sekä erityisestä syystä koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9⁴. Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen sekä ohjaaminen oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka, jossa oppilas jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen.

Oppilas jatkaa perusopetuksen jälkeen⁵ toisen asteen tutkinnon suorittamiseen, toiselle asteelle valmentavaan koulutukseen tai muuhun oppivelvollisuuslaissa⁶ määritellyn koulutukseen. Tehostetun henkilökohtaisen

⁴ Perusopetuslaki 1216/2020 11 a §

⁵ Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 10 §

⁶ Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 4 § ja 5 §

oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta.

Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle annetaan henkilökohtaista ja muuta oppilaanohjausta sekä laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma⁷. Henkilökohtaiseen jatko-opintosuunnitelmaan kirjataan oppilaan vahvuuksia sekä tavoitteita siirtymisestä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Näitä vahvistetaan suunnitelmallisesti oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet huomioiden.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Jatko-opintoja suunnitellaan yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajansa, sekä tarvittaessa vastaanotettavan oppilaitoksen ja peruskoulun edustajien kesken. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, oppimisen ja opiskelun tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkökymät. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista.

15.3.20.5. Oppilaan oppimisen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksessa arviointi perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä.

Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta-, tieto- ja viestintätekniikan taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan eri laisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

⁷ Perusopetuslaki 1216/2020 11 a §